

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 533. III

1865

1958 322/13

מצבת קודש

הוא

זכרון צדיקים

ספר זכרון לכל גדולי ישראל אדירי התורה הצפונים בבית החיים הישן
 פה עיר לבוב, ובהם רבים מצאצאי יונה הנביא, עם הערות
 נפלאות ע"פ ספרי שו"ת הנותנות אור נונה על תולדות הגאונים ההם
 דחין ערכם. ועשרות לראש הספר, סבוא מן הרב מהרא"ם מאהר
 נ"י, אמרות מהורות מהרב מוה' דוד ראפאפורט נ"י, דברים
 נחמדים מהרב מוה' גבריאל פאלק נ"י באמשטרדם, ומאמר יקר
 מסו מן הרב הגאון מוהר"ר יעקב יוסעש נ"י.

יכל לאור ע"י הרב החריף מוהר"ר גבריאל בן הגאון הגדול
 שלהיק מוהר"ר נפתלי הירץ זלטה ראצ"ד ומ"ץ פה לבוב יע"א.

חוברת שלישית

הכנסות הספר למעשה הצדקה לחסוף עמוני ספוני קודם מלכות הגאונים
 אשר עודם מקועים בלחץ.

Mazeweth Kobes

Lemberg 1865.

Droff und Verlag des S. S. Regel, Lewin & Comp.

מוזכרת עולם

לנפש השר הצדיק ראש הנדיבים ונזיר כל עושי טוב וחסד בישראל, מזה
דוד ששון צארה נ"ע בעיר באמבייא, אשר לקח אותו ארקים בליל
ש"ק פ' נח ששה מרחשון תרכ"ה.

והיתה לי לישם ששון לתהלה ולתפארת
(ירמי' ל"ב ט')

בחוברת השנייה הקמותי ליון לזכר הגביר היקר ר' שלמה צאראך
לאטהסילד נ"ע, כי חוק לי תת יד ושם לגדולי דורנו הכלבקים מלחמו
השניינה, בין אדירי ישראל שכבר נמו, את חוקי זה השמורה גם עתה והכני
כוחו פה זכרון צפנה את עם הגביר הישיש נשיא חלקים מזה דוד ששון
אשר כולד צאראך צבל ולרגל ונמחרו העתיק אלהו לעיר הגדולה צאמבייא צאראך
הודו מוצחים, ויצרך ה' אורו צבל, רכשוו עלה לחלפי רצנה (ניליאן) צלי
חקר, שמו ילא צבל הארץ לגאון ולתפארת, מלכים ומושלים אדירים ארחו
אחו לחצרה, שרים וסגני הנדינות השכינו לפתחו ועפר רגליו לחכו, צניו
וצנתיו גם הם כמוהו גדלו והגליחו והיו לצרכה צקרב הארץ, וכונו אומר
כבוד, וצבל אלה לא גנה לצו, וככל אשר הרצה עלות על צנתי הכבוד
והגדולה, כן הוסיף היות תמים צמעיו, ונעוריו עד זקנה וציבה לא חדל
להשכים ולהעריצ יום יום לזית ה' כחורה וכמורה, שגור כל פקודי תורת חיים
צכל נפשו ונאורו, צנה צעירו ציהכ"ג גדולה ונשוארה אשר אין כמוה לישי,
וצסם בגן דוד נקראה, יסד מכספו צית ודרש ת"ת ושכר החזנים
והמלמדים נתן ומכסו, הרצה נדבות לצבור וליחידים לצלי ספורות, גם צעיר
פונא הרחוקה י"צ שעות מצאמבייא וצה ישנו האפרתים וחורי הארץ צימי
הקיץ, גם שם צנה ציהכ"ג וצית חולים גדול וצית החיים לנתי עולם, הן
כל אלה אפס קלה נדקותיו.

הגדול הלזה גוע פמאוס צעיר פונא, וכאשר צאה השמועה הרעה
הזאת לנדחי ישראל צכל אררות מושצותם, כולם יחד לצשו אצל, ויגדל
המספר צצאמבייא עד תאל.

אך צזאת נכח, כי צניו הנבירים גם הם אוחזים ונעשה אניהם צידיהם,
וכמוהו גם הם ישרים ונדיבים, ונעזו לצרע יעקב ונחמה לכל דורש ישע.
תהי נפש הצדיק הזה השוכן צסתר עליון, שונש ומגן לנאלאיו היקרים,
למען יאריבו ימים צכבוד ועושר ויעשו חיל צישראל עד עולם.

מכתב עוז ויקר סהרותא

מכבוד אדמו"ר הרב הגאון האמיתי רשכבה"ג
המפורסם בספריו היקרים מופת הדור יהדרו כקש"ת
מוהר"ר יוסף שאול הלוי נאטאנזאהן נ"י
לאברק לבוב והגליל

עת הלכתי קצרות שדה צובים פה עימנו כה הראני הרב
המופלא ומוהר"ר גבריאל נ"י שהרב הגאון החריף הלדיק המפורסם
עשה"ר נפתלי הירץ זלה"ה ראצ"ד דפה"ק צה"ה אשר כל יקר
ראתה עיני , וכאשר חפש ועימוני שפיני הקדושים אשר בארץ , והנה
הראה חלקים אותה אשר נלח לאלחי האדם הגדול צענקים יונה הנביא
זלה"ה אשר הגלה עם הגולה ונפולו על פני תבל , הנה חנקים רבים
מהם אשר התהלכו כאשר נלחו לנו ויגורו באשר יגורו ויצוהו אל
ארץ באליציה וישצו פה עירנו , ורבים אשר נרשמו לנשפחות מאללחי
יונה הנביא , ורבים אשר כתוב צקס ווינה , ועוד הוסיפו להראות יחוס
נשפחות , וירשמו צדוות דגים להיות לרות על הדג אשר יונה נלח
בו ונח , צעה אשר נגזר מן החיים וילך באניה לחוף היס . והנה
מה יקר הדבר הזה פלאי פלחות , מי האמין לשוועתנו , אשר פה עירנו
הרחק מואדם העיר אשר הנביא הי" צה , להיות נכדיו ואללחי פה
נשכנס בארץ החיים . והנה נודי דברי זכור אזכור אשר הראני מלכה
אחת מילדי העזרים אשר התפאר הנביא הלז עצרי חכמי נרסם הגאון
מדר"ל , והרב ר' גבריאל כאשר קרא צמלכה אמר לי כי נרסם פה
הגאון ומוהר"ר ליצ רופא ואני אמרתי צחפזי כי זהו זקנו של הגאון
צעל עטרת זקנים , חונם כעת ראיתי אשר היה טונו הגאון ומוהר"ר לוי
וע"כ נלכה לחקן זאת כי העש"ז כתב שקנו היו טונו מו"ה ליצ רופא ,
כאשר נזכיר צהקדמותו גם צהלכות שופר סי תקפ"ה , והנה לאשר
זכה הרב הכ"ל למלוא מקום נשכן נכדי הנביא יונה אשר זכינו לשכון
כבודם צעירנו ע"כ מה מאוד תיקר זאת צעיני המשכילים , וע"כ המורה
להיות לו לעוזר ולחומך למען יוכל לצוא לנחה חתך הכונה , והנה
הגאונים הלדיקים הקדושים יעמוד לימין הקוונך והקועד .

אלה דברי הכותב צנחילה אור ליום ד' כ"ח תשרי לפדר ותנוה אליו
שינה שנת כתרו ישועה העעיר יוסף שאול הלוי נאטהנזאהן
האברק לבוב והגליל

מבוא

על אודות יקר תפארת קברי גדולי ישראל והתועלת היוצאת מאבני זכרוןם לקורות בני יהודה, כבר הרבתי לדבר שלש פעמים בסי מצבת קדש, ועתה תעלוזנה כליותי מאד בראותי כי מלבד הראיות אשר הרבתי, נצבת ראייה חדשה חיה וקיימת לנגדנו, הלא היא החוברת הזאת הזאת הערוכה פה לעינינו, בה עינינו הרואות דבר חדש גדול מאד, אשר אלו מצא אותו אחד חכמי העמים העוברים במצות המלכים על פני מרחבי תבל לתור את הארץ ולהשוף שפוני טמוני קדש, הרימו סופרי העתים כשופר קולם, קונטרסי ילדי יום השמיעו תהלתו לבלי חוק, ומכנה הארץ זמירות הריעו לכבודו.

הדבר הנפלא הזה הוא מציאת יוצאי חלצי איש האלקים הנביא יונה בן אמתי, אשר מלבד ספרו הנקרא בשמו וזכרון נבואתו בסי מלכים ב' (י"ד כ"ה) לא הזכירו חז"ל ולא סופרי הדורות בכל הזמן הרב מיום היותו, אם הניח בניס אחריו ומה ה' משפטם, ועתה כאשר חפש הרב הגדול מוה' גבריאל נ"י נגזי נסתרות במעבה שדה הקבורה, עלתה בידו הסגולה היקרה הזאת אשר בעצמו השתומם על המראה ולא האמין למחזה עיניו, אך אחרי הצליח ה' פעלו למצוא מצבות רבות כאלה המתיחסות לגזע חוזה שדי הלזה, נודע לו כי אמת ברה וזכה נפלה בגורלו. בזה אנו רואים שהיה משפחות העם הקדוש ויד ה' הטובה עלינו, כי בכל הזמן הדורות הרבים, שני אלף וחמש מאות שנה, אשר גוים אדירים ולאומים אין מספר נשטפו בזרם העת ואבר זכרם, בית אב הלזה אשר זרע קדש מחצבתו נשאר בעצם תומו, לועג למשברי הזמן ושאון דכים, ואבני נזר המתנוססות על אדמת ישני עפר, יתנו עדיהם לדור אחרון, לאמר, אלה בני קדוש ה' אשר הכה ניגוה הגדולה בשוש לשונו, והשיב רבים מעון. כולם יחד נטעו נעמנים, תפארת לצור זה ילדס, מרביצי תורה כיעקב, ומשמיעי דבר ה' בבית ישראל. המראה הגדולה והנפלאה הזאת תאלפנו דעת מה יקר החפוש במצפוני קברי אבותינו ומה טובה המלאכה הזאת לשוחרי תעלומות ימות עולם.

גם עשה לנו הרב המ"ל בחוברת הזאת מסעמים טובים מאד אשר לא היו כמוהם בחוברות הראשונות, הלא הם הערות רבות מתוכמות הנותנות לנו קורות חדשות בתולדות רבותינו אשר לא ידענום עד כה, ומלבד הנועם אשר בהן, תורינה אותנו לדעת מצב ומשפט אחינו בארץ הזאת

מבוא

הזאת ותהלוכות הגדולים בימים ההם, ולבי נכון בשוה כי תהיינה מקור
נאמן לכותבי ד"ה לבני ישראל בימים יבואו, ובששון ישאבו ממעיניהן.

ולכל יהיו דברי חרבים בלי כל חדש, אשים פה לפניכם באור
מקרא הנוגע גם הוא לענין קברי צדיקים, וירא ראשית לו כי שם חלקת
מחוקק ספון ויתא ראשי עם וגו' (דברים ל"ג כ"א). על קרקד הרעת
המוסכמת שהכונה במלות חלקת מחוקק ספון על קברו של משה,
כבר הכו חז"ל בקושייתם כי הלא משה מת בחלקו של ראובן (סוטה י"ג
א'), והשיבו ע"פ דרש, אולם אין מקרא יוצא מידי פשוטו, גם בבאור
מלת ויתא נטו המפרשים מן המסלה, כי פירשוהו ויבא מל' אתא
בארמית, ובמח"כ לפי דעתם הו' צ"ל ויאת כמו העירותי מצפון ואת
(ישעי' מ"א כ"ה) או ויאתה כמו עדיך תאתה (מיכה ו' ח'), ועי"ז
נדחקו בבאור המקרא ונלחצו לאמר שחסרה מלת עם אחרי ויתא.

אולם לדעתי אין כל זכר במקרא הזה מן קבר משה, אך באור
מלות חלקת מחוקק ספון, הוא חלק המחוקק הנסתר, הוא אלקי יעקב,
ומלת ויתא שרשה תוה מל' תאות גבעות עולם (בראשית מ"ט כ"ו)
תתאו לבא חמת (במדבר ל"ד ח'), מלת ראשי עניינה חלקים כמו
היה לארבעה ראשים (בראשית כ' י'). וכונת המקרא הוא להצדיק
מעשה גד אשר בחר לנחלה לו אדמת חול, ואמר, וירא ראשית לו,
גד בחר לו חלקו ראשונה לפני אחיו מחוץ לארץ הקדושה, כי שם
חלקת מחוקק ספון, כי יקרה בעיניו מאד האדמה הזאת יען נחלקה לו
מיד המחוקק בעצמו, תחת אשר שאר השבטים לקחו חלקם ע"פ גורל
(ומרע"ה בענות צדקו לא רצה ליחס לעצמו שם מחוקק, לכן הוסיף מלת
ספון להורות על צור ישראל הנסתר בחביון עוזו), ויתא ראשי עם,
והמחוקק בעצמו הנביל תחומי השבט הזה, ובוזה צדקת ה' עשה גד,
ואף אם נסרד בארצו משאר אחיו, חקותיו ומשפטיו עם ישראל ולאנודה
אחת הוא עם זרע יעקב.

לנו י"א מרחשון תרכ"ז.

א. מענדיל מאהר

אמרות שהורות

וען הרב החכם המפורסם כלר כעמון מגזע גדולי
חלפי ישראל, מוסיף דוד הכהן ראשפורט נ"י.

לפנים בישראל עת בן צפור סלך מואב, ראה כי לא בתרב ובחנית
יוכל לנרש את עם ישראל מארצו, קרא אל הקוסם בן בעור כי יכה את
העם בשבט סיו להרף ולגדף מערכות ישראל, לקלל אותם, ולהכחירם
מן הארץ, אך לחנם שלה סיו ברעה, ולשווא הצמיד לשונו מרמה,
כי לשונו נהפכה ללשון מדברת גדולות, על עם אלהי יעקב, ויהפוך את
הקללה לברכה, עת ראה את ישראל שוכן לשבטיו, ובין אמרותיו יצהירו
אמרות אלה: מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל, ודברים אלה אקרא
גם אני בשער המחברת הזאת, מה טובו אהליך יעקב, שם בבית מועד
לכל חי, משכנותיך ישראל בשדה בוכים, אחרי עבדו זה אלפים שנה
מעט דבר אותם נביא עם אחר כי רוח ד' דבר בו ומלתו על לשונו,
רוח ד' היה אשר דבר אז, אם נראה שנות אלפים חלפני, ועורנו עם
יעקב עם לכרד הו' בעמים לא התבולל, ועם שונים לא התערב, וכמו
שפתו קדושה היא, ועוד לא הללה תפארתה, בן העם אשר ידבר בה
קדוש גם הוא ועוד לא חלל, כי עם ישראל ושפתו, תאומים הם יחד,
וחבלם ונורלם אחויו יד המה, כי אם נשים עין על השפה עבריה מראשיתה
עד עתה, אז נראה כי קדושה היא, כי לא כשפות אחרות בת העבריה
היא לא לאם לאם מחלאתה רחצה, לא עלתה במעלות מעת לעת, ערי
היתה לשפה מהורה ויקרה, כאשר היא בהשפות אחרות, אשר בעת
לדתן, היו עלגות וכבודות, ורק ברבות השנים, המהרו והחליפו שמלותיהן,
ושאלה שפה משכנתה ומאת רעותה מכמות ונאומים, אשר בלתן היתה
כבודת סה, ודור לדור יפהר ויצרף אותה מכל סיג, לכן כל שפה תכסה
בושה אם תביט אל ימי עלומיה אל עת מולדתה, במרם גדלה והתרוסמה
להיות שעשועים אל עמה, לא כן שפה עבריה היא ממקום קדש תתהלך,
במלח לא המלחה והחתל לא החתלה, ערי היתה לשפה נבחרת כפי עמה,
כי לא שוכני בתי חומר ציפו אותה כמצרף ויסירו את הכדיל ממנה,
ויגדלוה וירוסמוה לעשותה לשון מדברת גדולות, אך אלהים הלביש אותה
את עדיה אשר עליה עד עתה, וכמו השפה כן עם ישראל, גם הוא
יכול מעמים אחרים, ברוחו כמעמדו הרוחני, כי מעת ישב במח תחת
שבט מלכותו עד עת התוה אלהים תו על מצחו נע ונד תהי בארץ,
דרכו בקדש, ותפארתו תורתו, הרבות דעת, ולהוסיף לקח, כי לא כשאר
העמים נאה נאה עם ישראל על אוצרות ומשכיות חלד, לא גבה לבו
לרשת משכנות לא לו, להוריש נויים גדולים ועצומים עם חנית וקשת,

אמרות מהורות

אך מאת ה' לנו עד רדתו בגולה נכסוף נכסוף אחר חכמה ודעת, די
אלהיו עמו ותרועת ההשכלה בו, כי איה איפה עוד עם אשר
יצאו ממנו חכמים גדולים אנשי שם בקרוע פרעות בקרבו כעם ישראל,
כי מה נפלא הוא לראות אם עם יושב בהשקט ושאנן באין מחריר
ומפריע ושוקט הוא על שמריו, אם ימצאו אנשים בקרבו אשר הגות
לבם תבונה, ויד ושם להם בחכמה ומדע, אך לא בן עם עם אשר
הלך מדחי אל דחי והתחתים על כל מדרך כף רגלו. אם הוא יראה
נפלאות גדולות ונצורות על שדי החכמה והמדע, יראה לבני תמותה כי
האדם בן אלהים ורוח קדוש בקרבו אשר ינהגו על מות, ישארו על אברתו
על סלם החכמה אם גם תחת רגליו שאול ושחת, אל עם כזה קדוש
יאמר. ולכן מה יקר לכל איש ישראל, עת יקרא את קורות עמו, יביט
וישתאה, איך כל דור ודור תוליד חכמים גדולים ומפוארים, חדשים
לבקרים, אשר יציץ גזר התורה והתושיה על ראשם. אך קורות עמנו
מאד מכוסים בעלמה, ונעלמו מעין כל חי, מדי קורות עמים אחרים,
עמוים כשלמה אורה, כי סופריהם היו שלמים ושקמים, על בן לא פג
סימס ויחס לא נמר, כל המוצאות אותם כתבו על לוח אתם, ודור
לדור יביע אמר, מה ה' אתו, וזמן לזמן יחזה את קורותיו, באר הישב,
לכן נגולו לפניהם, את כל תולדותם, אך עמי הו! סעת לקח סמח גולה
בידו, התהלך מנוי אל נוי ומממלכה אל עם אחר, וישבע גדודים כל
הימים, יחת לקול עלה נדף, ודורשיו וסופריו מהם, הומתו עבור תואנות
ועלילות רשע אשר התעוללו והתגוללו עליהם מתי בליעל, והנשארים נמו
לגפשמ, ויעזבו ספס ונשיהם, ומי יודע איה איפה מצאו קבר, לכן
חוקרי תולדות ישראל אך בער המתים אל החיים יבואו, וממעבה אדמה
יוציאו לאור תעלומה, ולכן כפלים לתושיה פעל הרב הגדול מוהרר
גבריאל סוהאס שאנו גיי בהוציאו לאור את מחברות מצבת
קדש, מכתבות אנשי שם אשר חיו פה עירנו לפני רבות מאות בשנים,
אשר בזה נודע לנו שמות החכמים ונשיאי אלהים בתוכנו. פה עיר לבוב,
וגם לתועלת גדולה היא אל סופרי קורות עמנו בכלל, עת יבוא לכתוב
קורות היהודים בפולין בנאליציא, ואם כי יקרות ונכבדות שתי המחברות
מצבת קדש אשר כבר יצאו לאור, מן השתים הכי נכבדת המחברת
הגוכחת מצבת קדש השלישית, כי הרב המוציא לאור יעביר לפנינו נאוים
גדולים שרי התורה אשר יתחסו למשפחת יונה הנביא, אם כי שך בענן
לנו לדעת איך אחרי עבור זה אלפים שנה, עוד נשארו אנשים אשר
ידעו כי המה משארית הפלטה מגזע בן אמת, בכל זאת מאד הפלא
ופלא היא, בעיני כל אוהב עמו, לא לבד בעיני המשכילים אך גם בעיני
כל גדולי ישראל, ומכתבות המצבות האלו יהי לעינים לעת מצוא לסופרי
דברי

אמרות מהורות

דברי הימים לחקור ולדרוש אודותם, ולהוציא לאור תעלומה, על היר
נביא ד' בפרט, ועל כל המתיהמים למשפחתו בכלל, איך ספר יוחסין
זה נשאר בידם, אחרי המהומות והמבוכות אשר עברו על עם ישראל,
אך אם מאד יקרה היא המחברת הזאת, אודות המשפחה הזאת, עוד
בזה לה משפט הבכורה על המחברות ההלכו לפניה, כי כל האנשים אשר
נקרא פה את שמם כלם אדירי התורה הם, גדולי הדור אשר אירזו פני
תכל בהכמתם ותורתם, ולא לבד עשה לנו הרב המוציא לאור, בזה
אשר יגע ועמל מבקר עד ערב, להוציא את המצבות מסעבה אדמה לטהר
אותם ולעשות חסד עם המתים הקדושים אשר בארץ המה, אך כפלים
חוב היא על כל איש ישראל, להורות להמוציא לאור מקרב לבו, עבור
ההערות אשר לקח אותם לבאר לנו על כל איש מאנשי השם עם מי הריצו
שו"ת, ואיה נזכר את שמם בשו"ת, ויקרים המה מאד לכל אוהב תורה
רחים ומוקיר רבנן וגדולי ישראל, ולא אוכל להלאות את הקורא, להעביר
לפניו ולהכפיל עוד הפעם בדברי אודות הגאונים הנזכרים פה, כי ימצא
הקורא הכל מסודר באר הישב בהערות על מקומו, ורק זאת נוכל לאמר,
כי מכתובות המצבות, נוכל גם אנחנו לדעת די ומדי כי הקדושים האלו
הזהירו כזהר הריקיע בתורתם, כי בעת הזאת כאשר אנו רואים על פני
המצבות, עוד ישבה האמת על כסאה, וכל אשר כתוב על המצבה,
דברי אמת הם אין בהם נפתל ועקש, לא כאשר נראה היום לדאבון נפשנו,
כי השקר פרש חרמו גם על העולם האמת, וכל איש יכתוב על המצבה
כחפץ נפשו, באין רואה ובאין משניה, ותהי האמת נעדרת ובצדק נוכל
קרוא עם הנביא הסיר המצנסת והרים העטרה זאת לא זאת הגביה השפיל
והשפל הגבה, כי כל אשר פעל האיש בחייו, אחרי מותו קדוש יאמר לו,
לא כן העת אשר תעביר לפנינו המחברת הזאת, נר אליהם עוד יאיר,
ומלכים בה ימלוכו, מאן מלכי רבנן, זכותם יעמוד לנו ולכל ישראל.

ועתה עם ישראל מה אנכי שואל מעמך, הכון לקראת המחברת
הזאת ויעיר כל אחר איש את אחיו ואיש את קרובו לקנות המחברת הזו,
למען יוכל המוציא לאור, להוציא לאור עוד שאר הגאונים, השוכנים
פה עירנו לעשות חסד עם המתים ועם החיים, כחפץ אוהב התורה,
ודורש שלום עמו עם ישראל.

לנונ י"א מרחשון תרכ"ו.

דוד בן לא"ה הרב החכם הנכונ מוה"י
יעקב שמואל הכהן ז"ל ראספורט.

דברי המוציא לאור

בברכים כורעות וכפיים פרושות השמימה, הכני נתן תודה
לחלקי יסעי שעזרני עד הלום להוליא החוצרת השליטית הזאת לעיני
צבי עמי, זה גליתי עתה דבר חדש וגדול אשר לכם ולפלא הוא
בעיני כל חכמי לב, וגם אני בעלמתי לא פללתי מעודי, הלא הוא
מליאת נכדי יונה הנביא אשר בעלמו מעין כל חי עד כה.
הן אמנם לא הרצתי פה נוקחאות ונלצות, אולם תחת זה הרצתי
מעטמים, הם הערות רבות ע"פ ספרי טו"ת הנותנות לנו תולדות
הבאונים שהצאתי וירחיבו אחרי יוסר וקורות כפלאות על אלפי ישראל
אחרים אשר צדורותם, כולם יחד ככוחים למצין ומציאים גם תועלת
רבה לדברי חוק ומשפט הכוגעים לעירנו, גם ערכתי לפניכם ספורים
רבים אשר היו לי בקבלה מפי אדמו"ר הגאון זללה"ה וטוב טעם ודעת
בקצבם. ואקוה כי דברי יהיו לראון לכם ואמרותי יערצו לחכם.
והנה בעלות זכר גבר מורס ועם הלזה על רעיני, אמרתי לקום
חיה מעקקים בקפרי לתיקור.

על המקרא ויקם יונה לצרות תרשישה, ולפני ה', תרגם יונתן וקם
יונה למערק לימא מן קדם דלאתנני בשנא דה'. הרצת המלות בתרגום הזה
לריכה צאור ודבר חדש אמר לנו יונתן אשר אינו צנוקרא. גם מלת מלפני
בעלמה נפלאה בעינינו כי מפני היה לו לאמור כאשר כבר העיר על זה
האלשיך. גם הקשו רש"י ורד"ק וכי מלפני ה' הוא צורת הלא נאמר אנה
מפניך אצרה, והשיבו שאמר אלך לח"ל שאין השכינה שורה שם, כי הי'
עמאן בשליחות זאת צאמרו הגוים קרוני תשובה הם ואחייב את ישראל ע"ש.
וצילקוט ציחר צאור, פעם אחד נתנבא להשיב ערי ישראל ועמדו דבריו כו'
פעם שנית שלחו על ירושלים להחריצה כיון שעשו תשובה נחם הקב"ה על הרעת
וקראו אותו נביא סקר, פעם שליטית שלחו אל נינוה להחריצה דן יונה צינו
לצין עלמו ואמר יודע אני שהגוים קרוני תשובה הם ויעשו תשובה ולא די
שישראל קוראים אותו נביא סקר אלא חף אור"א יהיו קורין אותו נביא סקר.
אצרה למקום שאין כבודו שם ע"כ. אולם דבריהם תמוהים כי איך ערב את
לבו למורת פי ה' ולכבוש נבואתו אשר חיוב מיתה על זה כדין המעשה סוף
פ' הנחנקין, אך לדעתי מאמר אחר אשר לפני זה צילקוט הוא מענה על
קושייתי זאת, זה תארו א"ר נתן לא הלך יונה אלא לאבד עלמו צים שני
שאוני והסי'לוני אל הים וכן אתה מולא באצות וננציאים שנתנו כפסם על
ישראל ע"כ. והכונה שהי' יונה יודע בעלמו שחייב מיתה יען הוא כונס
נבואתו

הקדמה

כנראה , אכן בנור זדעתו למסור את נפשו למיתה לבל יתחייבו ישראל על ידו ,
ואין צום חסד צעזיל שיזכה חצירך , כי אדון הנצחיים הי' לו למשל אשר רנת
להשמיט ח"ע תלכת בשליחות הקב"ה , בחשבו שלא יאמינו צו ישראל , כאשר
העיר ע"ז הרב למח נוסחה פ"ה מהל' יסודי התורה . וזאת היא כונת התרגום
צמלות מן קדם דלמנצי בשמח דה' צאר מלח מלפני על ידי הזמן הקודם ,
והלדיק את סרוב יונה שמאן ללכת צדצר ה' יען כבר התנצח צמנו על
ירושלים שתחרצ ולא נתקיימה כנראה , לכן קבל על עצמו למות לבל יחייצ
את ישראל כנ"ל . וצזה מלח מלפני צמקרא נכונה מאד וסרה תמימת
האלשיך .

והנני רואה להעיר עוד דבר אחד על הילקוט שם וז"ל אמר ר' יונה ,
יונה צן אחתי מעולי רגלים היה וע"י שנכנס לשמות צשנחת צית השואצה
שרתה עליו שכינה ע"כ , וכל אשר אין עסק לו צרמזים ישאל מאין שאצ
הנדרש את הדברים האלה וניי גלה לו רו זה ? הן אחת כי אין השכינה שורה
אלא תמיד שנתה של ונורה , אכן ניי זה יגיד לנו כי רק שנתה צית השואצה
ברמה לו לשכינה , היד שנתה מלרה תקצר ? אך צשינונו עין פקחה על מאמר
הילקוט שהצאנו לנעלה , נראה אמנות אומן הדברים האלה . כי הנה צמאמר
הנ"ל אמר שצרח לחו"ל לבל תשרה עליו שכינה , ולכאורה הוא תמוה כי
אם כבר שרתה עליו שכינה צארץ הקדושה אין מנפלו לו משהשרתה השכינה
גם צמוץ לארץ , כנ"ש רז"ל גבי יחזקאל על נהר כבר נה שהי' כבר הי' .
ואם נאמר שהיה צעלצ ויגון לבל יחייצ את ישראל ואין השכינה שורה מתוך
עלצות , איכ לא הי' לריך לצרות כלל , לכן מוכרח לאמר דיונה לא זכת
להשרתה שכינה רק ע"י שנתה צית השואצה שסס הי' שנתה גדולה מאד ובלתה
לא הי' זוכה לשריית השכינה , לכן צרח לחו"ל לנען יפטור עצמו מעלי' לרגל
ולא תשרה עוד עליו השכינה לעולם , ועשה ראו נא מה מאד השכיל הנדרש
צדבריו הנעימים , תעולי רגלים הי' , כי התו' ריש פסחים על
ר"י צן צתירח ששלחו לו את צנליצין ומלודתך פרוסה צירושלים , כתצו והא
דר"י עצמו שלא עלה לרגל וי"ל דזקן היה או יש לומר דצמוץ לארץ הי' עכ"ל ,
ואלה הם דברי הילקוט מעולי רגלים הי' וא"כ לא הי' עוד זקן ואלו היה
צארץ הי' מוכרח לעלות לרגל והשרתה השכינה לא סרה ממנו , לכן מוכרח
לצרות לחוץ לארץ לנען תסור מעליו גלוי שכינה . וצזה מעולצים דברי הילקוט
יחד כשרשרות זהב ומעשה ענות .

והנה עד הנה דברנו לפי דעת הילקוט צסס מדרש יונה דזה הי' כנראה
שלישית ליונה , אך לפי דעת הרד"ק דוח הי' כנראה ראשונה ליונה אמרנו
לחצן קושיא הנ"ל צדך אשר על דברי העדרש הנ"ל שצציא רש"י שאמר יונה
אנרת

דברמה

אזרח לחוץ לארץ יתקום שאין השכינה שורה עם בחוץ, דקשה לזה ה' ש"ך
קדם שנאמר לו גוף הנבואה אבל הכל דבבר באגרה לו גוף הנבואה מה
שיאמר מה מועיל לו חוץ לארץ שלא ישרה השכינה עליו הרי הנבואה שנאמרה
לו לריך להגיד ועוד הקשינו לעיל הרי כתיב (ביחזקאל ח) ה' דבר ה' על
כבר וזרעתי אתו רעותי ה' כבר לפי שאין השכינה שורה בחוץ לארץ
אלא ע"י שערות עליו תחילה בארץ (והוא גורל ע"ק דף כה) ח"כ יונה דבבר
נאמרה לו נבואה בארץ יכולה השכינה לשרות עליו אף בחוץ לארץ ועוד קשה
לומר דיונה ראה לכבוש את נבואתו והנראה לענ"ד דהנה איתא דיונה שלא ה'
רבה נבואתו ה' משום דידע שהגויים קרובי תשובה הן ויחזור הש"י מלפניו
ויהי' נגד כבוד ישראל וצ"ח כד"ק שכתב לתיפוך מדעת הנ"ל דיונה לא נתחזק
עדיין לנביא דזה ה' נבואה ראשונה וא"כ קשה לפי דעת הרמב"ם שכתב
בהקדמתו לסדר זרעים דאף דאזכירין שהקב"ה חוזר לרעה וזו דווקא דזכור
ע"י נביא מפורסם אבל ע"י נביא שאינו מפורסם אף לרעה אינו חוזר שלא
יאמרו שהנביא שקר ח"כ הוא בונה שלא ה' נביא מפורסם ח"כ ומילא לא
יחזור הש"י אף ורעה יחסי ענינה שלא יאמרו שהוא נביא שקר. אך נראה
דיונה ה' ומירא, אולי בחוץ תשך הזמן יגיד לו הש"י עוד כמה נבואות
ויחקיימו ויהי' מתחזק לנביא אמת ויהי' שיפוך ציד הש"י לחזור ח"כ מנבואתו
דבבר נביא ויהי' נגד כבוד ישראל לזה התחכם יונה לנטות לחוץ לארץ כדרי
שלא תשרה עליו השכינה נבואה אחרת ונאמרה ה' בדעתו להגיד נבואתו לנינים
שאזי הוא בנטחון שלא יחזור הש"י כדי שלא יאמרו שהוא נביא שקר ועשתה
לא קשה מידי נתי' תחא כבר התנבא בארץ ישראל, ויכול גם להתנבא בחוץ
לארץ, דיש לומר דזהו דווקא בהתחזק לנביא אמת בארץ ישראל אבל בלא
התחזק בארץ ישראל לנביא אמת שיהי' לו נבואה אמתית אין מתחלת נבואתו
לאמתית בחוץ לארץ ולזה ה' לנו של יונה נטות בדרך ימיני' דאם רתון הש"י
שלא לחזור מרעות נינים ויהי' נבואתו שהי' לו בארץ ישראל לאמתית ח"כ מה
לו בכך מה ששפרה עליו בחוץ לארץ ג"כ ואם רתון הש"י לחזור מרעות נינים
ח"כ יהי' נבואה זו שבארץ ישראל כלה ה' ואינו יכול לשרות עליו נבואה בחוץ
לארץ שיהי' ראשונה לנבואה ובשלא ישרה עליו נבואה בחוץ לארץ ומילא אין
צ"ד הש"י לחזור מרעה ולחזור מרעות נינים שיגיד יונה עליהם כדרי שלא
יאמרו שהוא נביא שקר כנ"ל אבל הקב"ה לוכד חכמים בערמה שהאניה חשבה
להסגר והפילו בירלות ונפלה על יונה והולך לגלות להם הדבר שמתני' ה'
הוא צורח שיש לו נבואה אמת הש"י אל נינים ושם היו עם רב משנעים
אומות כעובדי במודרשים ונתחזק הדבר בעולם לאמתית שיש לו ליונה הנביא
הנבואה הזה אמת הש"י על רעת נינים ומילא ה' ח"כ ציכולת הש"י לחזור
כשעשו תשובה מלחצו לנינים שאין חשש שיאמרו ליונה נביא שקר דבבר התחזק
אמת הגיד בנבואתו ודו"ק כי חרף הוא וברור כשמש בלתיים ובחידושי' לתורה
הארכתי

הקדמה

הארכתי בעזה"י לזכר כל נעלם בדברי הרמז"ס. זה ראינו לזכר באיזה דבר
מוקשה ציונה ועוד חזון למועד לדבר, וה' יגל עיני ואציעה נפלאות מתורתו
ללמוד וללמד, לשמור ולעשות חנן.

אני טרם אכלה לדבר לא אהי' כפוי עונה ואשלמה זכמי תודה לטובים
ולישרים הקלינים והרוזנים שרי ישראל, הלח המה הרב החכם הגדול ירא
ה' וצמלותיו חפץ מאוד נשיא דארעא ישראל מוהר"ר אברהם הכהן
המכונה בשם הכבוד דאקטר אלברט אשר שלח לנו זרכה מנדעת לזכר השר
הגדול עטרת ישראל מוהר"ר יעקב באראן ראש שילד כ"י מפאריז
לכן יצרך ה' אותו בצרכת כהנים ויהי נועם ה' עליו ועל בית השר הגדול
וינוצ צטינה עונה ויכון כסאו בקרב ישראל הוא וצניו חנן, וגם לא אחדול
מלהזכיר תודה ותשואת חן להפרנסים ומנהיגי עדתנו הקדושה וצפרטות להנהיג
שלח בדברי רבדני הלח המה הרב הגדול החריף וצקי לנח מלח ספרא, אציר
הבציר כש"ת מוהר"ר יעקב נפתלי הירץ בערינגשטיין כ"י פו"ע
דפה, ולהבציר החכם ושלם המפורסם בעוז תפארתו וגדולתו כש"ת מוהר"ר
אליהו זלמן קלעהרמאן פו"ע דפה תלמידו של אהמו"ר הגאון הגדול
מוהר"ר נפתלי הירץ זללה"ה, והרב הגדול החכם השלם איש חמודות
כש"ת מוהר"ר מאיר מינג' נכד הגאון מלמד הגולה מוהר"ר דוד ליידיא
אצ"ק אמסטערס בעל עיר מקלט ולהרב המופלג הבציר כש"ת מוהר"ר יעקב
פנחס מענדיל שימץ כ"י ראש מניח החפשיית דפה אשר תמוכני
במכתבם היקר ונתנו לי עזר להחזיק ידי, אשר אוכל לעזור עזרות הקודש
לחשוף ספוני סמוני רצותינו הגאונים שרי התורה, לכן יצרך ה' אותם צמיים
ארוכים וצנני חיים ויהי שלום צחילס שלוח צארנותיהם. ומלוד אחזיק
טיבותי לרישא דהאי בצרא הרב החכם הגדול המליץ הנשגב מהרא"ם
מאהר כ"י אשר צכל העון סרדותו הרבים הקדיש עתותיו היקרים לדבר
הגדול הזה וסרח ויגע צכל מילי וגם צהג"ה לספרי הנחמד מלכת קודש הכ"ל
לכן יצרך ה' חילו ופועל ידיו יראה. ואחרון חציב הוא הרב החכם המשורר
הגדול איש חמודות היקר כש"ת מוהר"ר דוד הכהן צהרב החכם המופלג
הבציר מוהר"ר יעקב שמואל זלה"ה ראפפורט צן אחיו של הרב
הגאון הגדול המצקר היקר המפורסם צין כל חכמי ישראל כש"ת מוהר"ר
שלמה יהודה ליב הכהן ראפפורט אצ"ק פראג ה' עליו ימי
אשר החזיק ב"כ צידי לעזור לי על עזרות הקודש לכן יהא רעווא דתרום
רישי וזכות הגאונים יעמוד לו סיחצרך צנני חיי ומאזני חנן.

דברי אהב חכמים ומוקירם ומכבדם המוליח לאור החוברת היקרה
מלכת קודש העוסק צמלכתם הקודש והיקרה להוליח אצני נור מצרותינו הגאונים
דדירי

הקדמה

אדירי המורה העמוס תחת תלכות הזמן ומלפני לתשועת ה' שירים קרני ועלות
אורי אור זהיר כשחקים חומס ציוס הרביעי לסדר ואזרככה וא:דלה שניך חמשה
ימים לחודש חשוון **כתרו** ישועה לפ"ק לבזז **גבריאל** צהרז הגאון
הגדול החריף העלוס, קדוש ה' המפורסם בכל העולם בקדושתו ובחסידתו
ובחזרתו הגדולה מהור"ר גפתי לי הירץ זמקללה"ה דורש טוב לעס ועדה
פה לבזז המפורסם.

תכונת בית החיים

אשר לחייו בני ישראל יוספי עיר אמשטרדם
כשלה אלזי מדידרי הרב החכם המפורסר מוהר"ר **גבריאל**
פאלק כ"י, למען אקפחהו אל ספרי זה.

בית החיים לקהל אמשטרדם הוא בכפר מוידערבערג מהלך שלש
שעות מעיר אמשטרדם והלאה (יען לא נמצאה אדמה יבשה וארץ חרבה
בלי מים סביב עירנו נקנה בשנים קדמוניות כבדת ארץ בכפר הזה,
ואחרי כן עוד כר נרחב וגדול לבה"ק השוכן על הר גבוה ותלול והוא
מהרי החול השמים בריח ורלתיס לגלי הים הקרוב לו), בכל הביה"ק הזה
סדרים כמו אופל לדעת מקום הנקברים, ונפלא לעין הרואה ממרחק
המקום הזה עם מצבותיו העומדות שורות שורות במדה מעץ ואבני מחצב
ושיש ועם בניניו היפים וחומתו מסביב הנעשה מקרוב ושלשה שעיריו,
אשר בשערו הגדול כתוב לפניו בעברית והללנדית וישוב העפר
וכו' ואצלו שער קמן יפתח עם בית הרחצה הקמן לרחץ ידי המבקרים עם
לוח הברכות והתפלות הנהוגות, על דלתו בבואם ובצאתם. והשער
השלישי על צד הבי"הק מלמטה דרך מבוא הסוסים בין אהלים ועצי
רענן להביא הארון ומלוויי הבאים מהעיר במרכבות ועגלות צב עד מקום
הבית הנכון להספיד המת, וגם הוא דרך מבוא הכהנים לבא עד המקום
שם יוכלו לראות קברי קרוביהם הנכבדים ממרחק, ועל שפת הדרך ההיא
משמאל, נהר נפתח בהוצאות אוצר העדה לאלה המורידים בספינה את
הנאספים דרך הים מהעיר לבא אל הבית הזה העומד בתוך בשדה
הקברים. הבית הזה, הנוסד בשנת תר"א, פנימה חדר גדול גבוה ורחב
ידים עם חלונות שקופים מחוזה אל מחוזה עם בימה להספיד ומסביב לקיר
מקומות לשבת לשומעים "המדוכאי", גם תנור להחם בעת הסתיו בעוד
יתחמהו שם ועל הקירות לוחות ועליהם בכל התפלות הנאמרות כמנהג,

מצבת קודש

גם מקום הנאצל לשמר בו כל כלי הקבורה לנושאי ולקברי הנאספים - וכן נבנה בית גדול והוא בנין יפה כליל בהדרו ובנוי לתלפיות עם תאיו ולשכתי הרחבות, אולמיו ומעלותיו אשר יסד האבן הראשה ביום ש"ז אייר תר"ה המנוח הצדיק כמ"ר מאיר לעהרן זצ"ל ואחרי שלמה כל מלאכתו ויחנכוהו ביום ז' מרחשון תרט"ו (כי אצים מסוני המלאכה לבנותה) הודיע האדון פו"מ כ"ה זלמן נייקערק יחי' הנ"ל ראש לאסיפת יועצי הקהלה בעת ההיא באמרתו הצרופה ביום הנוכת הבית הזה אל הנכבדים הנועדים ביום זה, שמחצית הוצאות הבנין הנחמד הזה נקבץ ע"י פעולת המנוח הצדיק כמ"ר מאיר לעהרן זצ"ל. אל הבית הזה יבא כל איש הפתחה בין שני מזוזות שערו, אשר אחריהן סביחה כתובה אזהרה לכהנים לבל יצאו השער הזה - כי הסה יבואו אל הבית דרך מעיבה מאחרי - דרך אולם רחב ונבוה בחלונות, תוך שערי שתי לשכות מימינו ומשמאלו פנימה, להנפש שם אחרי הקבורה להבריא את האבלים ולאכל ולשתות שם עם קרוביהם הנעצבים, (כי כן מנהג הסבירים, ממרחק הדרך אשר כמעט יעבר רוב היום בשרם ויכלו לשוב העירה) אשר בארכן ורחבן מוצאיהן ופתחיהן מדה אחת להנה, ומכינות הלשכות האלה בית המבשל לשומר בה"ק ככל צרכיו, מהאולם בלולים יעלו במעלות רחבות ומסעדות ארוזים אל היציע ושם בצלע הבית נוה שאנן מעון לשומר עם בני ביתו ככל צרכיהם, ומהיציע למעלה, למעלה לצלעות, ארבע עליות מרוחים הנבדלות ונאצלות בקירות עץ, ובקירותיהן פתחות אל פני הנזרות לבא מלשכה אל לשכה. הלשכה האחת הפונה קדימה הוכנה לבית תפלה, בתוכו היכל עם ס"ת אשר נדב איש צדיק וקר רוח הגביר חיקר פו"מ כה"ר מאיר רובענס יחי' ומעזבון אחיו הנכבד הנודע סכבר בין אה"י במרחקי מושבם הרב המנוח פו"מ מהו"ר זלמן רובענס זצ"ל, בחייו בעל אוצר הספרים ומפואר הנרשמים ברשימת ח"שק של ס"ה (אמ"ד תר"ז), להתפלל שם ביום הצום ולעתים מזומנים אם יאחר מועד קה"ת למנחה בעיר, וכאשר קרה זה פעם ופעמים. גם שם נצורים כל צרכי בית התפלה, וכל הספרים הנצרכים להתפלל וללמד בעד תועלת נשמות הנאספים ביום תקופת שנת סקודתם או ביום הקיס מצבותם כמנהג לכל מבקרי הבה"ק הרבים נששה סדרי המשנה עם פרושיהם הנודעים, ספרי תהלים וספרי החיים לר"ש פ"ס ז"ל עם תרגום הוללנדי להתרגם השלם מהר"ש מולדער ז"ל *) ומלבד אלה נמצא שם לאוהב קדמוניות

* נבי' החיים הזם נוכל נקופו קורות נתי החיים לקהלנו ימים סוסדס נספת הוללנדיה נקלרה עם עשרים כתונות הנעמקום נספתו הקדושה כאלר נמלח סניה נבאוני ארץ ולנשי סס על נלנמיסס.

מצבת קודש

קדמוניות רוב ספרי כתובות המצבות מבתי החיים המצוינים בארץ . סי
אבני זכרון אשר הוציא ידונו הרשדיל יחי' , נפשות צדיקים ,
גל עד , ובין ימים לא כבירים ימצא גם ביניהם בעמל החכם הרשימ
הגיל ובעצתי סי מצבת קודש מן לעמבערג מעשה ידי חרב החרוף
מהר"ר גבריאל סוחאסטאווי נ"י וספר הנחמד קריה נאמנה מצויני
נדולי גאוני ווילנא ותולדותיהם אשר הוציא בשנת תר"ך ידיו הנשגב
החכם הגדול והסופר הנחמד הרב מהו' שמואל פין נ"י . הלשכה השנית
הפונה נגבה נועדה לפרנסי ויועצי העדה , הלשכה השלישית לראשי ח"ק
ג"ח ומנוגינה , והלשכה הרביעית הפונה ימה למנהיגות הצנועות נשים
צדקניות , המשניחות על ח"ק ג"ח של נשים לעדתנו , להנפש שם בשוכן
מעבורתן הקדושה מכה"ק . ועל קירות החדרים האלה תלויות במסמרות
נטועים ציורי ותמונות כתי החיים המצוינים מליוורנו , פראג , ותמונות
שונות מבנינים ומקומות בארץ הקדשה ירושלים חברון וכו' כאשר המה
לעת עתה . ועוד נמצא שם באחת הלשכות האלה ארגז , בו שמור ספר
גדול ועביו רב , בספר הזה כתובים שמות כל הנקברים עם שנת פקודתם
יפות באותיות הנחמדות למראה עד להפליא מעשה עט סופר מהיר איש
שיבה וישיש ונשוא פנים הנכון והחרוץ השלם כמ"ר צבי הירש ב"ר
משה קאסטער ז"ל והגודע לתהלה בכל ממלכתנו בשמו המפואר ר' הירש
שמש ונאמן לקהלתנו זה חמשים שנה , ובראש וסוף הספר הזה ציורים
נחמדים ותמונות יפות שכולן מחאימות אל הספר הזה והמה מצוירים
בששר ע"י איש הצנע לכת וציר אמן לעדתנו היקר כ"ה אלכסנדר פאן
פראג יחי' . וכן נמצא שם משנת תקצ"ד ספר גדול ורחב , היקר בחיזן
ערכו ותכונתו בקווי המישרים והמתוארים במחוגה לארכם ערי הגליון ,
בו נמצא רשום בכתב אמת שם כל הטובא אל מקום מנוחתו , יום פקודתו
קבורתו ויום הוקם מצבתו ומקום קברו במספר ציון הקברים על שדה
שוכני עפר הלום , ומלבד כל אלה נצור עוד ביד השומר ארגז קטן -
המוכן זה ירחים לא כבירים - עם צרי וסמי רפואה וכלי אומנות שונות
לתרופה עם לוח כתוב מרופא נבון לדעת מדת תקונם תועלתם ואופן צרכיהם
בשפת הוללנדית ברורה יקלה להשומר או לכל אשר לו דק רב לדעת
להתעדר בעת יקרה מקרה בלתי טהור לאחד המבקרים במקום הזה , אשר
מסביב בכל הכפר ההוא אין צרי ותעלה או רופא לעמוד ליד להושיע .
ואם עד כה הודעתך מבניני בה"ק הזה פנימה , לך נא עתה אתי יקירי
החוצה על שדה מנוחת צדיקי עולם הלום ותחזינה עיניך כל טורי הקברים
עם מצבותיהם עומדות הכן ומצוינות במספר טוריהם לפי אותיות הא"ב
ועל כל מצבה מספר הקוק מהראשונה עד האחרונה כסוד הזה ובסוד הב'
יחל המספר מתחלה עוד הפעם וכן בכלן כסדר הקמתן כאשר נרשמות

מצבת כודש

בספר הנקוב למעלה , למען ימצאן כרנע השומר לעת הדרש אותו
אחריהן . גם פה תביטנה עיניך מצבות עץ ואבן מחצב גם שיש ועליהן
מלבד הכתובות תמונות וציורים כפי עבודת השוכנים תחתיהן בחייהם .
שם תראה ארנז פתוח עם כל כלי כורתו ברית על קבר מוהל , שם
כפים נשואות לכהן , כיור עם כנו והיוד הרוחצת ללוי , שופר גדול לבעל
תוקע , מאזני צדק לאיש נבחר להמלכה בהיו לשופט שלום בין איש
ובין רעהו , עצי שושנה נקמפו ביד על כלה מאורשה לאיש , גם אבן
מחצב עם שכוי לזכרון שם משפחת הגבר השוכן תחתיה , אף יד
גדול למראה (נאלוונענט) משיש עם אותיות מוצהב זהב הוקס מבעל על
אילת אהובו , מטה (זאלטע) עם מעדר לקובר מתים , יונה על שם העלמה
(טוינע) בלועז , גם מקומות פנוים לקברים מצד קרובי נקברים עם קרשי
עץ לגבוליהם מסביב כתוב מלפניו אחזת קבר , המעותדים לאלה
אשר קנו מיד הקהלה המקום לגות שם בעת ילכו בדרך כל הארץ . פה
תראה עוד מקום מנוחת גאוני ארץ רועי צאן ישראל דקהלתנו יעיא זצ"ל
ואחרי מצבותיהם עוד גדרו אבנים לארבע רוחות השמים סביב קבריהם
הנבטות ממרחק לעין הרואה עד כל הבא לבקר במקום מנוחת השקט
הזה אשר שם על גדיש ישקדו כל שוכני הארמה הזאת נפשו ברנש
תהלך ויבליג רוחו המר על לבו בתקותו לעת מצא כי ישמח אלי גיל
למצא שם קבר ולנוח פה עד עת יקיצו ישני עפר לחזות בנועם ה' בשובע
שמחות נעימות נצח .

כתות מוקיך כערךך הרב ומכבדך בלב תמים

גבריאל פאלק

שארית הפליטה

הקרה ה' לפני כעת דרושי הגאון מוה"ר חיים כהן זלה"ה הנרפסים
עתה בלבוב , וראיתי בתוכם תשובה יקרה מהגאון מוה"ה אהרן במהו' פנחס
ד"ל , ומהרב המ"ל (ואולי גם מהגאון ר' חיים כהן) נעלם מי הוא , לכן כתב
סתם שהיא טרב גדול אחד , אולם אנכי הבאתי ציון קדשו בחוכרת הזאת
מי' כ"ב והופעתי עליו נהרה בהערה דציון הלז , שם הראתי כי הגאון הזה
החליף שו"ת עם הגאון מוה"י יוסף חתן הגאון מהר"ם מלובלין , כי שניהם
היו בקהלתנו , זה ראש ישיבה וזה רב אב"ד , ואחרי שהגאון ר' חיים כהן

מצבת חודש

היי נכד הנאון ר' יוסף, אין ספק שממנו באה התשובה הנ"ר לידו ונשארה
תוך כתבי קדשו, וליוקר התשובה הזאת אעתיקנה פה.

תרמיניי סעמח כדסקלקא אדעתא, לאהוצי אהוצי נאמני, מאור
הגולה, ומעמקים ידלה, זכחם אופיר לא יקולה, פה קדוש יאמר לנו
דומים ומהלה, הרצ המופלא עושה פלא, פ"י ע"ה פ"ה כוהנ"ר
שניאור *) יל"ו: ע"ה סעמח קדו אהוצי יצא אהוצי ואל יבא דא

ק"ה הנה מכתב פיתוחי חוהם קודש דכח"ר קצלת צפני כתבים
הצאים באחד מזה ומה הם כתובים כולם מעשה חלקים הנה וקרית
וסניתי דצרו וככסו צלזני כסיקוי צעלמותי ומה שרצה כח"ר לכלל חותי
צנה סירלה לקיים דיבורו ואשיגרת ליסך ספלנעו קולמוסו דמר זכח"ר
הראשון שכי כח"ר וזה א"ל לפנים שלא היי מוולאים צרעית צפנים רק
צפער ניקטור היי מוולחין צמים קדושים ולעיל מזה כי כח"ר כיון דלנזיר
ולקועה ומלרע לא היי לחיך כלי להתקדש וכי עכ"ל דמר ומה נראה
שכוונתו היי על מלרע וקועה וסניהם לא יחכו דצולרע כזר כי כח"ר
שהוא תורה חדשה דצדרי רס"י ובחנות מעשה דמלרע היי צעיירות
המוקפ"י חומה צח"י וא"כ ח"ך היי א"ה שהיי מוולחין צפער ניקטור צרעית
של תורה והח"ך היי כהן הולך למלרע רחוק הרצה שהיי הולך ללך
לינת הרצה ויפסלו צלינה וא"כ פשוט הוא וסנינו לדבר א"י כיומו
שהמלרע א"ל ויס קדושים כלל ותנה אכי על כח"ר שלא הזכיר לי מזה
רמו ורונה ומה להודיעני דעתו הרונה צו"ש שהוא תורה חדשה דצדרי
רס"י הלל כל מובחתי לספוך לפניו סיחי ותורתו לפניו אגיד כדי שאדע
חס אמת הדצה בדואי לא לכבודי צחתי שיהלכו חותי צה חס ליי לזרע
דאצא לא לכבודי ולא לכבוד צית אצא ע"כ צקסתי סיחן פת"ר עיניו ולצו
על דצרי ובחס שניחא לקוני דמר אז חודיע כהנה וככה מה שחדשתי
צפדר קדשים צכלל ומה שרלה כח"ר להפריד צין הדציקים לספרי
ותלמוד שלכזו ורחוק ורחוק ואף שכת"ר לילל צמים אדירים צעין סכלו
החך והלח מדצרי התקטן צקועה דמחי קושיח דלמח צה"כ צמים שמי

ההודיע אמתו ומה שיהיה ומה שיהיה ומה שיהיה ומה שיהיה
) הגאון הזה היי ריש מחיבתא פה פירנו ולין מטבן כבודו עמדי ככתובים,
ויצא אי"ה בחוברת הרביעית.

מצבת הודש

כיון הוא לכך ח"ל מים חיים ומשא"כ בכלי ילפינן שפיר גז"ש זהו תוכן
דבריו ובאמת קרי אליעזר הוא חבל מה שרלה כתר להוכיח מזה דגם
לפוס קושטא דמלתא דרשה דמים קדושים לאו דרשה גמורה הוא ורלה
כתר להוכיח מזה דין חדש דגם לת"ק שטה שטה צמח"י צמי כיון הוא לאו
דוקא . זו מנין לו זאם שהוכיח שפיר אליעזר דר"י לת"ק מנין ומכש"כ
ל"ל גם לפי דבריו שת"ק סובר מי כיון דוקא ור"י סובר לאו דוקא ול"כ
למה פרט"י כאן אליעזר דר"י ישמעאל ואף שהלכה כדבריו מ"מ מי הכריחו
לזה ולא יפרט כפשוטו חוץ מזה ולמה נתקדש הרביעית או חלי לוג אף
דלקח ממי הכיור לא ה"י כפסלים וכמ"ש החוקי ברש"י העמוד שלא ה"י
לריד להתקדש הכלי אף שהיו נשפכין מן הכיור שהוא כלי שרת ובאמת
עד צחק לאמן צעת שלמדתי קוגיא זו הגהתי בדבריו רש"י וכל"ל ולא
ה"י לריד להכניס המים בכלי שרת ולקדשם ע"כ . ועכ"פ יתיר טוב
להגיה בדבריו רש"י צפרט בקדר קדשים מלכתוב בדחוקים כאלה ולהרבות
במחלוקת לפרט וללמוד שלנו וצפרט שהמטה קתמא חק חלי לוג מים
מן הכיור ומאמר לאו דוקא וצפיקר קוגיא אליעזר חכ"ל כלע"ד לבאר
קוגיא דקוטה ומיהודענא לומר צעת שלמדתי צומי קוטה עם צמי הישיבה
הוקפ"צים לקולי כתבתי זאת על הגליון כל"ע להקשות דהא כלי חרס
במלורע ילפינן ממים בהיקשא מה מים חיים כו' והאיך ילפינן גז"ש בקוטה
מן מלורע הא לא ילפינן למד מן הלמוד בקדשים דבר הלמוד בהיקש אינו
חוזר ומלמד בגז"ש כדאי' בזבחים צפ"ה דף כ' ע"ב ודוחק לומר דחולין
הוא דהא עהרת מלורע הוא וכן קוטה הכל עניני קדשים הוא וכהיום
העיר את רוחו דמר בקוגיא חכ"ל ע"כ לצי אומר לי דהכי הוא הלעת
שנעשתא דמאחר דאי' בזבחים ד' חכ"ל דדבר הלמוד בהיקש אינו חוזר
ומלמד בגז"ש ומשא"כ דבר הלמוד בגז"ש חוזר ומלמד בהיקש אליעזר דר"י
שפא שאמר עס אומר אערה וכו' וכן אי' בכל הסוגיא דהס דרך כ"א
ע"ב ושאר מקומות דלר"פ ילפינן אף בקדשים דבר הלמוד בגז"ש חוזר
ומלמד בהיקש ולפ"י הקשה המקשה שפיר אי' מה להלן מים חיים ר"ל
ע"כ לריד אתה לומר שרי' ישמעאל יליף ג"כ בגז"ש מים דקוטה ומים
דמלורע ואז כוכל שפיר למילף כלי דקוטה ומים דקוטה בהיקשא מה
מים שלא נעשה בהם מלאכה וכו' דדבר הלמוד בגז"ש חוזר ומלמד בהיקשא

מצבת קודש

אצל מלימוד דלעיל א"ח ללמוד וא"כ ק' למה פליג ר"י על כלי דקוטה
ולא פליג צמים ואם תרלה לומר דגז"כ הוא מים קדושים א"כ גם כלי
דקוטה לא תוכל למילף מכלי דמלורע מאחר דכלי המלורע גופא ילפינן
מהיקשא וכנ"ל לכך נחתך נחתך לר"י הי"כ ר"ל ר' ישמעאל סבר דרשה
דמים קדושים דרשה גמורה הוא וספיר יכול ללמוד דהיקשא כלי דקוטה
ומים דקוטה ומים דקוטה לא אילטרך ללמוד דגז"כ דגופי כתיב א"כ
אף מאן דלית ל"י דר"פ ספיר יליף ר' ישמעאל ודוק היטב ככלע"ד ולדברי
דמר זולת הדחוקים הנ"ל קשה למה לנחתך לומר דאר"י מי כיור וכו'
צקלור הו"ל לחרץ דר"י לא סבר האי דרשה דמים קדושים וא"כ הי"כ
לילף ואין לריך להאריך כי מוצטחי דרכי תמימות דמר וצכל מדותי
סזו א' מהם מורה על האמת וההכרח לא יסוצח שלריכין להגיה דברי
רע"י כאשר כתבתי וכבר הגהתי כן ורשנתי בכתב אמת צחידוקינו סס
הטיף לזה ומלמד מה שכת"ר הקשיתי לשאלו כו"ש א' ק' לי וכו' . ועיין
דברי סהוכרה לומר דגז"כ הוא מן הכיור דוקא וכשאר לנו עוד לחרץ
תמימת הכ"מ וכלע"ד שיקשה עוד קו' אחת על הרמז"ס דק' לי מה מפרט
הרמז"ס להא דאמר רבא לא שנו אלא שלא נתאכמו אליבא דר' ישמעאל
וזהו דוחק לחלק בכלי חדש צין נתאכמו ללא נתאכמו ולא מפרט כפרט"י
ז"ל ועיין בכ"מ סכ"ו כן שהרמז"ס מפרט להא דרבא אליבא דר"י . וכלע"ד
נעום דדחיק ל"י פרט"י דא"כ מאי אומר רבא דומיא דמים הא לרבנן
צכיור כפר שאר תימות וא"כ לפעמים נסתמו ורע"י ז"ל דחק עלמו ומפרט
כיהו דמי קוטה לרבנן לאו חיים כינהו דוכסרי צשאר תימות מיהו לא
נסתמו וכו' והרמז"ס ז"ל מילן בזה לכך מפרט דרבא אומר זה לר' ישמעאל
וא"כ ספיר יליף דומיא דמים מה מים לא נסתמו דהא מים חיים לא
נסתמו ונש"כ בני תקוה כו"ש תוס' ומה מים וכו' . וא"כ ספיר תמה
הכ"מ מאחר שפוסק כר' ישמעאל וברבא א"כ סובר דרשה דומיא דמים
היינו מים חיים דמי כיור מי מעין הס ואיך פוסק צפ"ה מהי ציאת מקדש
ברבנן דפליגי על ר' ישמעאל א"כ מוכה טערה לצי תרי ככלע"ד . וכשאר
לנו לבאר צאמת דעת הרמז"ס וצחיות שאין לי פנאי שהאלוף מו' יהודא
כתן לי כתבי קודש דמר ציוס ד' לעת ערב ציוס הי' בהסכמה איסחעיא
נוסע בזה ע"כ שלחתי לידו דמר וא"ח להעתיק כ"ק דמר ולסלוח נחמת
כ"ל

מצבת הודש

כחילה צעל הדרך ועוד חזון למועד זה חכמי מנצקס מפאר מעלתו סימחול
צבלגל מחילות וילות טיעחקו כתיצה ידו מהטעם טכ' גם פאר מע"ל חולי
לזכה ויכחצנו מילי צחוך פאר כחצי קודס טלו . וצזה אלח חולה צקולמוס
רלולה . כ"ד תקי אהרן הלוי אטככזי .

ומדי דברי זכור אזכיר ונה טהעירני ידידי הרצ הגדול וכי' כט"ח מוהר"ר
טאיר ליביש יוטעש כ"י טכנוד הגאון הגדול מוהר"ר מ' איר צר' יוסף
אנ"ד דפה הנזכר צספרי זה מרנח צתטוצה צ"ח טחדטות . ונס הערני טהגאון
עלור הגולה מוהר"ר קל מן ווירמו טנזכר צספרי חלק טני' טונח צספר טארית
עספ ונחטוצה רמ"ח סימן ט"ו .

אמרי נועם

אשר כוננו ידי הרב הגאון הגדול סיני ועוקר
הרים שפתותי דובבות מישרים מוהר"ר
יעקב יוטעש יצ"ו בעהמ"ח שות אהרן
יעקב וס מקראי קודש .

מאוד תגיל כפסי צרלותי טידידי הרצ טהריף צן טל קדוטיס
עוה גבריאל כ"י צהרצ הגאון טלעטי הלדיק עוה' נפתלי הירץ
טוחאטטאו זללה"ס . לח יעף ולח יגע צעצודטו עצודה טומה
טעוצד צטה טחייס להחיות נפשות לדיקים ועלמותיהס היצטות
ודצר גדול עלה צידו להראות טללחלי יוכה הנציח ע"ה מלחו ונכות
צצה"ח צעירטו . גם הוסף צמחצרת טזחח וטעעמיס מדילי' להוכיח
טדצרי חכמיס כדרכותם נטועיס צספרי טו"ח . ולהפלתו גם חכמי
טייתי מטען לו . וולצד אטכ פתחתי לפכיו טערי אולר ספרי טעתי
גם טכמי לעיין צספרי טו"ח ולהוליה עתוכס טציצי אט דח הונפיליס
כוגה על פכי כתיצות הקדוטיס טכצר מוחו לדעת אורחות דרכס וחת

מצבת כודש

מי נועלו צלפולח דאורייתא , כי צוה יס גם נפקותא לדינא כמו
שהעיר צעס הגדולים צהקדמתו , ועי' מ"ט דודי זקני ס"ך צח"מ
ס"י קע"ו ס"ק ע"ז .

ועלינו תת חודה לתרצ המ"ל הסי' הזה ולתמוך את ידיו צתשחת
כפינו למען יוכל לבלות אשר החל לכבוד הלדיקים טובי מרומים .
וצוה הנני נותן צרכה ומקור לצי לתרצ החכם הגדול המפורסר מו"ה
אברהם הכהן כ"י צעיר פאריו על אשר שלח לדי חמשים פראנק
צעס הנציר כוז שרי ישראל מו"ה יעקב ראדהשילד כ"י לתתם
לחיה חצורה שארלת , ואנכי ע"פ חוות דעתי הרמותי החצורה הקדושה
הזאת מקימי מעפר אבני קודש מצין המון החצורות האחרות
ואללתי לה את הכסף ההוא ללורך האולמות הרבות אשר לה צדצר
הגדול הזה .

ובאשר זאת ה' היחס טכשלוה מלחכת הדפוס הזאת ציום
ה' ער"ח מר חשוון תרכ"ו , אמרתי הנבעה העת שאחן מקום לאצדתי
אצדתי צתי הלמועה והישרה מ' בריינדל כ"ע טכקטפה צדמי יו"י ,
עוד לא עצרו עלי' די ירחים מיום חתונתה קרא ה' לצכי ולתקספר
ציום שצת קרט ער"ח מרחשוון תרכ"ה צק"ק צוטשטעט ולקצרות
הוצלה ציום א' ר"ח מר חשוון ושס קנתה מקומה . ואצח על שכרי
שעצדתי צתחצרת זאת לעשות זכרון עולם לצתי וכל דורשיה צחדשה
ינאלחנה להזכירה לטובה . גם אתן פה מקום להדצרים אשר קוננתי
צעת שה"י תתי מועל לפני , למען יעמודו לדור אחרון .

בסמ' שנת (דף קנ"א ע"ב) אמריקן וז"ל רב הונא שכיבא ל"י צרתא ,
ולא קא צכי , אמרה ל"י דציתתו מרגולתא אסיקת' מציט' , אמר לה תכלא
ועורא עכ"ל . מו"ל סוליו צתאמס , ללמד לנו , שלא נסליך חיינו מנגד
ע"י פגעי הזמן שיפגעו צנו , כי ל' סמלחמה , ואם הוא ל'ה מ' הקשה
אליו , לכן רב הונא מלשר שידע שאצדתי אצידת צמו , אם שיוסיף לבלות , לא
תשוב אליו עוד , מנע מנכי ללא סועיל אף יזיק לאור עיניו , וכמו כן מציט
צקרא (שמאל צ' י"ב) אלל דוד המלך ע"ה ששללו לו עצדיו למע צעוד הילד
מי למע ותצך , ובאשר נע קנת ומלכל גמס . ומסיב ועמה תת למע זה אני
לס האוכל לסחינו עוד , אני הולך אליו , והוא לא ישוב אלי .
אכן צדצבו" (ח"ג ס"י תקנ"ה) מלאנו וז"ל על אחד מגדולי הדור שנת

מצבת הודש

לו נן , ולא הוריד עליו דומעה אחת אם זו מדה טובה , או לא , תשובה זו מדה
רעה , מורה צ"י על רוע תכונת הנפש , והוא דרך הפקרותא , האומרים כי זה
העולם הכל מעשה העושים כו' והזוכה ונתחבל כו' מורה על טהרת נפשו כו'
וכן אמר ע"ה כתיב צ"י לטפור לשרה ולזכותה עכ"ל וצ"ע יו"ד סי' של"ד כתבו
ג"כ כן ושאלו דברייה מהרמב"ם ה' אבל .

ולדישירי זאת , אמרתי דיש שני מיני אצות , צד"ת אם לא נאצדה רק
לבעל האצדה לצד , צידו לטקול צמשקולות , אם לטרוח אחריה לחפשה , או
אצדה העת שיאצד ע"י החיפוש , יקרה מהדצר שנאצדה , וצידו לעצוב מלדווש
אחרי . אבל אם לא לו לצדו נאצדה האצדה אין צידו להטות המשקולות , כי
אצדה שאינה חוזרת לבעלי לצד , רק יש לה דורשים הרבה לריך להרים
כשופר קולו , להודיע לערו לרצים ורחוקים נעשו קרובים .

ואחר ההנעה זו צידו לומר , דצדקוק כתבו לרצ הונא לא שכיבא
רק ל"י צרחא , ורק הוא ה"י מרגיש נאצדו אצדת צנים , לכן הרשות
נתונה , לחוס על אצדה מאור עיניו , ולא ה"י צוכה למשפחותיו , וכן בני
דהע"ה , דשכיב ל"י ילד , ועוד לא נודע איך ילפת אורחות דרכו
אם להימין , ורק לאציו ה"י הנער והאצל באצדת צנו , לכן ה"י צידו לשלוש
צמות נפשו .

עתה אחי שנאחס לבחול חסד עם צתי כ"ע שהלכה לעולמה , לא לכבודי
בלצד צאחס , כמאמר צש"ס (מ"ק כ"א) , שר"ע כתחם ע"ז , רק גם אחס
ונחאצלים כמוני היום , על אצדן אשה רכה צנים , לנועה צועש"י , באצני
אשנע קול הווי , נשים תצכות את התמוז , שה"י חודש חופתה , וצטרס
עברו עלי' ד' ירחים ירחי עתל ונו לי , וצ"ח מר חשון חרד שאולה , קולות
ונקולות שונות אשנע , זה יספר ונעש"י , וזה ידצר ומדות"י , שלא צצת
לצה , ולא רנה עינה , וצנעט העת שהיתה עתס , היתה למופת צני גילה ,
לכן אין צידי לחסות , ולחוש לרפיון טחותי , עלי מוסל לעורר האבל , וצצני
ארנה , וגם אחס חצכו עמי , על אצדה יקרה כזו , שנלקחה ונאחסו צדתי ימי' .

פע"פי ישיצוני הלוא היום משונה ציונים , ראש לחדש מר חשון הנחו , ואן
הלך לצי להחיר לי להספיד מספר רב , צתקוס שאקרו , ואמרת

דלא כל עמות שוות , וצעת שיתהיה דצר היולא תנדר הטבעי , דלאו צכל יומי
ונחריש לא נעעלו פערי דומעה , וצידו לעורר הצני אף ציונים שאקרו להספיד
וונה שמיצו צמיתת צני אהרן , דהקרא העיד על אהרן , וידוס אהרן וקצלתיו
סקבל סכר על שתיקתו . וצאמות יקשה להצין , הלא מלד הדין כהן גדול אקור
לו ללחא תן המקדש (עיין סנהדרין י"ח) אף אקור לו להראות אצלות , מאחר
שמועד תמיד לפני ד' , וא"כ תאי ה"י חס"צות" דאהרן , שהיה דוס צמיתת צניו
אכן זהו הדצר שאמרת , דצדצר היולא מהכלל אין אדם שליט צרוחו , ולכן
נאשר שמתו צניו , ציום חתונתו , וציום שמתת לבו , לללא אהרן שה"י כש

בצבת חודש

יפה, לא הי' צידו לעלור צרוחו, וחשנ לו הקצ"ה ללדקה, רק כל צית ישראל, אם שהי' השמחה מתוסה לכלם, עכ"ז צלה הלוי שיהפכו השמחה לשונה, שצור שהי' דבר היוגל מהטבעי, ולא בכל עת מתרחיש חזל כזה. לכן גם אני למדתי משם, להחיר לי להספיד ולדבר נשער ממשעי' הטובים, צרותי שעתה הדין פתוחה כ"כ, שנלקחה אשה לטובה צמעשי', צדמי ימי', ציום חסונתה, ואציו רוחה, מי יעלור צרוחו תלצכות, ומי לא יתק ללצו כמים ציום הזה, ר"ח מר חשון, צרותי כי שדי החר לי מאל.

חבליית ההספד נוסד על שני עמודים, יקרא דחיי, ודשכני, ועתה אחי האחת אביד ולא אחמד, כי לא ליקרתכם צאתי הנח, כי לצי דוי על חזנה רצה כזו ועשחונתי נצוכו צסנך החרות והיגון, ולהגיד לאדם ישרו, צעי דעת ללולה. אכן יקרת צתי כ"ע, שהלכה לעולמה, עומדת נגד עיני, וקוראת יקרא דשכני מאל מחיל, לכן על כרחך של מות, אשר שרד פרי צטי', אקצן רעיוני הנפזרות למען יהי' צידי להספידה.

בזה שאמרו חז"ל, להספיד הוא משום יקרא דשכני הוי דע"י שאומרים צפני המת, דברים של מות, שמיים אל לצם לעשות כמשעיו, וצשני' אם רואים שהקצ"ה מדקדק עם לדיקים כחוט השערה, יודעים כי תפני הרעה, שילמדו לעצור דרך רשע, על כן נאסף הלדיק, ואם רואים שהקצ"ה מעניש צמשפט ילמדי להטיב דרכם כמאחר הנציא, כאשר משפטין הגיע לארץ לרק למדו יושבי חבל, מכש"כ אם רואין שהקצ"ה מדקדק כחוט השערה, יראה תשוב צלב כ"א, ויאמרו אם ליתן צחכה העלה, מה יעשו דגי הים, ויתנו לצם לשוב לחל, ואם הוי טובה ויקרא דשכני שע"י שנו מדרכם לדרך הטוב.

לבן עתה צאתי, להודיע שאין לך דבר ללמד מפעולות חמיה דעים, יותר מזה, הציטו וראו אל לור אשר חלונה מוננו, עומד צכאן, צוכה ומצכה על צחו כ"ע, שנלקחה מוננו צלה עתה, לא צעוטי', כי לא פעלה רע ח"ו, וכל מהלכה עלי חבל הנשמה הלזו, הי' ציראה ולתפארת עושי', ומה גם כי עוד לא היתה צת עונשין, רק צעונותי שגצרו, אף למען שהי' לעדה, כי יש חלקים שופטים צארץ, וכל החבל עם כל וחסודי', כלא נחצו, היום יאחו כל יקרת החבל צידו, וכל רעיוניו ישוטטו אנה ואנה, להרצות חסודי'.

ולתחר נאחו צפת ואין מי אחרו לפודעה, וע"ז המשלתי דברי חז"ל צמיר צראשית, שאמרו וז"ל מנעשה צאחד שהי' לו שלחן של זהב, ועליו כל מיני מאל, שנצרה צשפת ימי המעשה, ועליו חינוק, שהי' ומכריו לדי הארץ ומלואה, וכל כך למה, כדי שלא תזוח דעתו עליו, (וצש"ס שנת מונא צסגנון אחר) אני הערכתי השלחן, צתי כ"ע טולדה צעיר גדולה ק"ק לצוב, שיש צה כל, ולא היתה חסרה דבר, וכל אשר שאלה לא חסרתי ממנה, והחינוק שלי צתי כ"ע ע"י שפגע צה מדת הדין ונלקחה צלה עתה, ומכרות לכל צני חלוף, לדי הארץ ומלואה, ואיך יזוח צני חסונה, נשימה זאת אל לציטו ונדעה כי יש ד' שלים

מצבת חודש

שליש צורך, ולא לי לצד כרחמה הקשה יום, רק לכל העם הנמלאים פה,
ואשר ישמעון, יביטו אם צלזלים נפלה שלהבת, מה נענה אנחנו, ראו כי הצל
היופי, רק אם עוז והדר כלבם, אז נשחק ליום אחרון, ודעו כי צעונותינו
נשלחה הרכה והענוגה אל מקום משכנה, ועליה יש להושייל מה שאמר יוסף
הלדיק ע"ה, כי גנב גנבתי מארץ העצרים, וגם פה לא עשיתי מאום כי שגיתי
צבור, דיש להצין למה ספר לו שגנב מארץ העצרים, די לו אם ספר לו שלא
עשה כאן עול, ואם הי' צלזלו להזכיר שלא נולד על צרכי השפלות, וצעת
ביחוד מרחם לא הי' עז, הי' לו לומר גנב גנבתי מציית חזי, ומה לו להזכיר
ארץ העצרים, אכן יודע אם אנו רואים לאים, שנוסע מארץ שלדק ילין בה,
לארץ שדועה צמעשה ללא מטהרה, דבר זה צעלמותו לעול יתחשב, ומה
יש להקיש על רוע ומחשבתו ומעשיו, כי נפש רשע, אותה להתרועע עם אנשים
רעים, לכן צלדק אמר יוסף הלדיק, אל תשפטו ואשר צאתי מארץ מטהרה
למלכים, לא מרלוני צאתי הנה, כי גנב גנבתי מארץ העצרים, ואף כאן לא
לתדתי מונעשיהם ולא פעלתי און, כי שמוני צבור, כן נאמר אנחנו ונשימה דבר
זה צפי צתי ומחמד כפשי שצנקה אותנו, ומאשר שעל כרחק נולד, ונשימה שדי
לא מרלוני תצוזו מקור ומלכמה, לצוא אלי תצל הכשמה הלזו, צידה לומר
לא מרלוני צאתי הנה, ואף פה צעולם השפל לא עשיתי מאום שגרמתי לי יתיה
לשעה קלה, ששמוני צבור, רק צעונוי כלקמה, ועלינו לצכות ולהתחונן לתען
לא תהי' מיתחה אצדה גמורה, רק תשעול צמיתחה כמו צחי, שהיתה למופת
לצני עירה, ולנשים כגילה, להראות אם שהיתה יפ"ת רכה וענוגה עכ"ל
צבוריה צמעשי, וחאו תהיה רפואה לנכתה ולא לחנם הוכחה צת מלחני,
רק עלי לצי דוי, מה אומר כשאשוב לצייתי אם ישאלו אותי הי' צתך, הילד
איננו, ואני אנה צל לצייתי (ועוד הרצתי דברי עלנב ויגון ומאשר שלני מאל
דוי החלתי לכחכם).

ועתה אהי' חוזר על הראשונות, לצודיע חצות אשר פעל ואשר יפעל
ידידי הרב החריף צנן של קדושים ונהר"ר גבריאל סודאספאוו כ"י, זאת
מחלואי, שאנשי עירנו, יהיו מהראשונים לתמנפהו ויהי' צידו להוליח ומחשבתו
השחורה, אל הפועל, כי חוץ לזה שיש יותר משני מלות נוספות מבלוני ושני
המורה אשר זכינו שהי' ישככם פ"ק בקהלתנו, אף זאת יש עוד
הרבה מלכות ומגלונים כ"ע, שקועים צמעשי האדמה. ואחם אחז"י, אם תהי'
ידכם עמו יהי' צידו לגמור ומחשבתו הטהורה, ולסוניה לפועל, וזכות הגלונים
רוחי נפש, יהי' נסייעת לכל החותך אותו בכל עם ועונה. דברי המדבר בלדקה
מותם פה לצוב ציום הי' ער"ח מר חסון יום הנחקק כלצי ועמוד לנגדי ליום
אצל עד עולם, יום מיתח צתי בריינדל כ"ע, לסדר ורחת"י לזכר צרית עולם
הרבו"ו לפ"ק.

יעקב יצחק יוטעש

מצבת סדש

יעקב ז"ל והלך עמו לראות המצפה צמלחה וליומי קודש מומספחת יוכה
 צן אחתי הנציח כי גם צעיניו הוא הפלא ופלא והי' מנסתומס על המראה
 הטורחה הזה והעיר לי בגדול צק"חתי צחד"י התורה על הגאון הגדול
 מהר"ל רופא הכ"ל בני צעל עערה זקנים ונציח סקוא ככד להגאון הגדול
 מהר"ל רופא אד-קס כזכר שהי' אצד"ק ווינא . (ואולי צקוף יעיו הי' אצ"ד
 צק"ק לצוז) ואם כי לא כזכר צמלחה וליוני שמו כי הי' אצ"ד צק"ק ווינא
 ג"כ זאת ראינו בהרבה מלצות וליוני קודש לגאונים ושרי התורה סקוכים
 פה צחלר מות הישנה לא כזכר רק העיר אשר הי' עד היום עלות כשמתו
 המורה למרוס ולדוגמא הגאון האדיר אשר הי' יסיד צדוכו מוהי' אצרהם
 אשכנזי זקני של הגאון צעל כנסת יחזקאל הי' אצ"ד צמחה קהלות גלא
 ככד רק אצ"ד צק"ק לצוז ונקומו האחרון אשר שציק לן חיים וכן רצינו
 הגדול הגאון צעל שמו אצד שהוא צעלמו כחצ צעו"ז ציו"ד צהקדעסר
 ח"ל זה שלשה שנים חסד קצלוני ק"ק אוקטורסא צצית המדכש הגדול
 דקס להרציץ תורה . וגם צעו"ז צאצן העזר כראה שהי' דיין הגדול צק"ק
 קראקא בי' ונציח שם ומסא ומתן של הלכה שהי' נמנה צין דיני ק"ק
 קראקא עם הגאון מחדר"י נתן שפירא צעל ומגלה עמוקות עיין צעו"ז
 צהלכות גיעין וגם כחצ צפנקס פה שהי' אצד"ק פאטליטש הקמוד לק"ק
 ראורא עת היות חמיו הגאון הצ"ח ז"ל אצ"ד דק"ק צעלוא בי' ערם אשה
 נקע הגאון הצ"ח לאצ"ד דק"ק קראקא הי' מתארח אלל הגאון צעל ט"ז
 צק"ק פאטליטש כי צא לראות צעלום חתנו הגאון צעל טו"ז וצתו קודם
 פדדקנו וכן העיר לי ח"א הגאון הגדול המריץ העלום קדוש ה' מוהי'
 נפשי הירץ ולנקלה"ה איד שהוא ראה כח"י הגאון הצ"ח אלל הגאון
 הגדול מוהי' אפרים זלמן מרגליש צעל צית אפרים איד צהגאון הצ"ח כחצ
 להגאון טו"ז צזה"ל עת היית אללך צק"ק פאטליטש ראיתי עניך ומאוד
 לך לי כי לא חובל ליטש על התורה צמוחה . אך חקוה כי ירחיב הי' את
 גדולי אשלח לך מנתנה כוי' וכן הי' כי שלח לו אח"כ תחנה עם טו"ת וזה
 ספק לו צעת חתונתו עם צתו לתת לו אדמה על שלחנו כמה סנים
 ופסק לו ליתן לו צקר ואח"כ העני הצ"ח ולא הי' לו רק ליתן ככד ומצב
 צזה טו"ת צמסא ומתן של הלכה חס' צד' הוא צכלל צק"ק וכי' מ לענין
 דיפאד הצד"ר וך הצק"ח חס' מותר צכד . ואח"כ נתקבל הגאון רציני
 הגדול צלאס מנקר דפה ואז הי' הגאון הגדול מוהי' מאיר ז"ק אצ"ד

מעבת קידש

דמוץ לעיר והגאון מוסי' יקותיאל זגמן אצ"ד בחוד העיר וחומה . ואירע
פה שאלה צבית מעצמים ופסק הגאון צעל עורי זהו להבטיח והמנקרים
ידעו כי ע"פ הדין הפשוט היא עריפה והלכו לקצול עליו אלל הרצ הגאון
מוסי' מאיר ז"ק שהי' אז מרא דאתרא , ויסלח הגאון לקרוא את הע"ז
אליו ויחן בקולו עליו מדוע הבקיר את העריפה , וכאשר עוד הע"ז על
דעתו כי ע"פ הדין כשר הוא . עלתה סעם בגאון צאפו ויגזור אומר
להעמידו במקום הצוסת תחת מקגר של צרזל אשר עודנו היום אתנו
למחרת צאולם ציהכ"צ הגדולה דה"ל , והעודתו הי' להציצ צתופו (כל
חוטא ופושע ושלשלחות של צרזל על חילני ידע לחות לצני מרי , למען
ישמעו וייראו וירוקו צפניו , והוא הנקרא צספת העס ק' ה כ ע , ויהי
צעה עמד סס הע"ז עצר במקרה א' העברים לפניו והרנגולת שחוטט צידו)
ויסאלהו הפ"ז למה זה התרנגולת הזאת צידך , ויענהו הע"ז , שאלת חכם
שאלתי עליו אלל הרצ הגאון דפה . וכאשר סיפר לו הנער ענין השאלה
ואמר לו כי העריף אונתה הגאון : אמר לו הע"ז שוב אל הגאון והגידה
לו צפני כי התרנגולת שפחה היא . הנער ענה לציפ האצ"ד ואמר לו
כדצרים האלה . והגאון נהר"ס ז"ק צאהצתו את האונת , חקר שכית
על אודות התרנגולת וראה כי צאונת הלדק עם הע"ז , ויננה לפתות
אותו ומאסרו ויסלח לקרוא אותו אליהו וכדצרו אתו וראה כי לכא מלא
קפרי הוא ורוח חלקים צו , צקט מוננו וחילה על העלצון הרצ אשר
עשה לו . ויסלח לקרוא את פירנסי העיר ואמר להם , דעו לכם כי האיש
הזה רס וכשא הוא וראוי הוא טענת צראשכים . אך יען לא היתה אז
כשא הרצנות פכוי עסוהו לראש צ"ד . וכאשר את הגאון ז"ק צסכה השכ"י
קצלו את הע"ז לרצ אצ"ד דר"מ צסוד לעניניו , כי מפל אלה חכמו רואים
סדרך מלייני המוצות לפמים הי' לרסוס על מוצות הגדולים רק המוקוס
האחרון אשר צו היתה מנוחתו כבוד ושמות המוקונות האחרים אשר כהנו
צס מוקוס לא כשאו על ספתם מואהצת הקליר . לכן אין עוד תמי' מדוע
לא כזכר על ר"ל רופא שהי' אצ"ד רק"ק ווינא . וגם לא יפלא צעינינו
על הגאון צעל ענ"ז שמוכנהו רק אצ"ד ק ווינא וכל דק"ק לצוצ , כי מיום
מות הגאון נהר"ל רופא עד זמן צעל ענ"ז עצרו יתיר מואה ועשרים טנה
וצמך הזמן הרצ הזה כסכת כי הי' כלצוצ . וראי חזקה לט שאין מוקוס

מצבת הודש

מנוחתו זווין, בחשו חין זכר וסאריה תמונו צם' נפשות לדיקים קסול'
רעמת כל המלונים הקצורים צמ"ח הישן חסר זווין.

נחסת מצבת הגאון הגדול מוה' יעקב קיניש ריש מתיבתא
דפה מגזע יונה הנביא

(3) צמח המלכה 3' דגים: מלויריס בלזיר פפלא מחוד

זרחק חסר למכסה. ריעקב חיש חס' יוסק חוהלים

(צמח) וספה הונה גוף צדיק קדוש ומהור בהושעת רבת שצ"א לפ"ק תה

האלוף הגאון מנורה הטהורה מוה' יעקב קיניש (3) מצאצאי

יונה הנביא, ריש מתיבתא דפה, בן מנהרג, אליעזר און נא לנו כי גפלה

עשרת ראשנו אי חסיד אי עניו מתלמידיו של הלל הרביץ תורה בישראל

וחיבר כמה חיבורים והעמיד תלמידים רבים גאוני הדור ורבים שתו מימיו

הי' מיני ועוקרי הרים וסמ"ק שמעתתא אליבא דהילכתא בזכות זה הנצב"ה

בימי קדש, האדם הד המעלה קיו סיימא וקדושו: הלה סיימא

האדם האדם, וישם שם קדש האדם אי האדם האדם האדם

האדם האדם אי האדם האדם האדם האדם האדם האדם האדם

השם קיקניש חסר המעפחה היקחה עשפחם יו"ב ס בן חנתי הכביל

מחולר ומכונה זו העמותי בלדת כי היא בגור נשם קיקיון דיונת

כמו צ' דגים המלונים בליוני קודש טחם טחם הדגים חסר ס"י זכה

זהם, כמזולר בפסוקים דיוכס כי השם בגור ע"ש קיקיון דיוכה: וזאת

ס"י השעכמי וסגדתי זס לפני חכמי עימי הלח חס הכרז החכם הגדול

המליץ הנקנב ע"ה ג"ח"ס ע"ה ר"כ"י נהרז החכם המשורר הגדול

עוה' דוד הכתן ראש פג"ע כ"י וסרז החכם המדקדק הגדול עוסי

עשה לצי ע"ג ס"ב כ"י וכולם יחד קלסו הרעיון הזה, וסחכס

חחרון הכיל רמ"י גרזרי מחולל רשבת פ' בנת מדליקין דלמחרין מחי

ענין קיק חערו סס רסול קיקיון דיונת וסול רל"ס גדולה לדברינו

מצבת קודש

(ג) נוסחת מצבת הרב הנאון הנדבך החסיד מוה' משה ריש
בי דינא דפה ומצוה ג"כ ב' דגים בראש המצבה:

(צמלנה) אוי ואבוי כי מת משה איש האלהים ונגנו ארון הקודש היה
הרב הנאון האלוף מנורה חמהורה החסיד ונאמן כאיתן והימן
אי חסיד אי עניו לשם שמים מתלמידי של הילל מוהרר משה בהנאון
מוה' יעקב קקניש מגוע יונה הנביא ריש מתיבתא דפה וריש בי דינא
עשה משפט וצדק והתביץ תורה בישראל ותפלתו היי חכמה וברבנה בנס"ח
אבריו חזק יודע לכווין בנדאת בתפלה כחוקי העמיד תלמידים נאוני
הדור ורבים שתו מימיו בזכות זה תנצב"ה : עלה למרום ביום ב' אייר
תכ"מ לפ"ק

(ד) נוסחת מצבת נאון עוננו עמרת ישראל מהו' יוסף ריש
בי דינא וריש מתובתא ממשפחת יונה בן אמת' הנביא
אברהם המלכות מרי"ה צ' הגנס צל"ה ופלה)

(צמלנה) הציבי לך ציונים נבנו כלי תמרוים כי נאסף כחמאנו נאון
עוננו צייץ נזכ הקודש תפארתנו סאור הגולה עמרת ישראל
האלוף שר התורה אשר בו סמרי התורה בו נשמן ארוננו ורבינו מוה'
יוסף במוהר"ר יחואל אשר הרביץ תורה נהיה ריש מתיבתא וריש בי דינא
דפה לבוב אשר העמיד תלמידים רבים נאוני הדור וחיקר תיקון פירושים
וחיבורים על רוב חלקי הש"ס ורבים שתו מימיו ממקור מים חיים בזכות זה
תנצב"ה : נפטר ביום ר"ה מנהם אב שפ"ט זכותו יעמוד לנו .

(ה) נוסחת מלכת יסן נוסן והרצה סורות צו כמחקים וכו ג"כ צ'
דגים מצריים ויען כי מלחתי חורפו ללחרי חסר מלחתי המלכות
החלה הלכת פיה :

נוסחת הרב הגאון הללוף מו' אברהם מקלוניא ומבורקי פורטוגאל
מחסידי פרוציניליא מגוע יולה הכזיא צן אמת' .

(צמלנה) ואברהם שב למקומו ויה כרת את אברהם ברית לאמל צדיקה
גא' לבית סלוני הוא אברהם כצוקתו מתחילתו ועד סופו
עליונים ששו רבתו תחתונים בכו פרידתו היי שש ועשה צדק ופשט
היה האלוף הנדבך בתורה מוה' אברהם מקלוניא בן פוה' יחואל היין הנדבך דפה

מצבת מורש

הספיקים בצדמת קודש פה לצוב 11 העצירה עתה לפני את זכר איש האלהים
הוא נביא האמת י' ב' ה' מבט חסד ובאשר עמדתי להתצונן בדבר
הנפלא הזה אשר מאין ידעו להתיחס לאיש האלהי אשר כל קופרי דברי
הימים ויום נכתם החזון עד עתה החריפו ולא דברו מותו ומלותה
אשר כל הרואה משתומם על המראה הגדול הזה ואשר חנכי אהבה
אגיד לעיני צני עמי כי כפי האות עיני דברי הימים על האצטוס
המהוספות על פני הקברים (באשר אצני קדש אשר על פני קצרות אצטוטי
הן הם דברי הימים אשר לנו ורוב קורות שנות קדם זהם לפונים) יעידו
ויגידו כי מקור התחלב למשפחה היקרה אשר הנה ומגורשי פורטוגאל
ושפניא אשר נחברשו וצאו לארץ פולין הרבה ומגורשים ומלכי פולין
פתחו השער לפניהם והרבה מהם נתישבו פה עיר הגדולה לצוב כי
הי' אז ג' כ גדולה עיין צפון"ת מהר"ם מלוצלין שמה תראה חק טצטנת
שנ"ג כהצו השונה ועיר קונסטנאפול כהצו על עיר לצוב עיר ואם
צ' ישראל וגם אכחתי רואים צצית החיים היכן אשר הוא גדול מאוד יגתר
וכל צית החיים הישנים אשר הנה בעיירות גדולות כמו ק"ק קרחקא
ופוזנא לוצלין ופראג ודומיהם ומה נראה כי רבים ומגורשי פורטוגאל
נתישבו פה וזאת ידענו ומ' מעשה ניסים כי הנה יושבי פורטוגאל
ושפניא הנה צאו לשם ומגלות יושלים כי י"ל ספר מעשה ניסים מר'
יוז"ם מווירנא הוצא צקרה הדורות ז"ל זה לשון מעשה ניסים ה"א
ט"פ ר' יוז"ם שנת צצחרותו למד צ' ציצית הגאון מוה' פנחס סג"ל שתי
אצד"ק פולדא גה"י זה שכת ט"פ ואמר צסס רצו הגאון מוה' וואלק
צעל הסמ"ע (כי רצו הגדול צעל הסמ"ע ה"י מקום מולדתו צעיר
ווירמנא ולמד צפולין בקרחקא אלל רצינו הגדול הגאון הרמ"א גאלל
הגאון רצינו הגדול הרס"ל כאשר נזכר בהקדמתו ואח"כ ה"י חתן הנדיב
המכהיג מוה' ישראל פרנק דפה וכתן לו צית עליית עם שניים ושלישים
ועם הרצין חורה צ' ציציתו החמה כי שמה יאספו כל העדרים והי' פה
ריש מחיצתא כאשר כתב צעלמו צהקדמתו לכתי"ע על חשבן משפט
וצימיו ה"י הגאון מהר"ם מלוצלין לאצ"ד דפה לצוב כאשר נזכר צספרי
מלצת קודש חלק ראשון וכבוד ידידי הגאון הגדול מוה' יעקב יועעס כ"י
צעמ"ח ס' מקראי קודש וס' אהלי יעקב העירכי והראה כי צשורת משאלת

מצבת הודש

צרימין כי הגאון בעל הסמ"ע הי' צע"מ וזין וקידר שם גמ' ס"מ כנזכר
צפ"ת ונשאת צרימין תשובה ע"ה וע"ו וכתב שם כי קומץ על עדותו
של הגאון הפדיק בעל הסמ"ע פי ידוע כי הוא ירא' ה' תלמוד עכ"ל וע"ו
התשובה כתבו אז כל החכמים כמו הגאון מהר"ם מלוצ'ין והוא הי' האוסר
זה הגאון מהר"ם י"ה בעל הלכות כנזכר צפ"ת ומהר"ם מלוצ'ין ס"י קכ"ב)
זסיפר הגאון ר' פנחס חז"ק פולדא בשם רצו הגאון בעל הסמ"ע מה
ששכיחין גזירות בק"ק וירושל' יותר ונשאר קהילות ונדיבות פי צמורצן
צ"ת ראשון בלו ופתישפי בק"ק וירמזו ואחר כלות ע"י שנים גלות צבל
חזרו הגולים לירושלים ולאח' קהיל' ואלו אשר היו בירמזו לא חזרו
לירושלים ולאח' וכתבו יושבי ירושלים לאכסי ק"ק וירמזו סיפורו גם הנה
לייטז בארץ ישראל פרי שיהי' יכולים לעלות צג' רגלים לירושלים שהוא
רחוק מאוד מהם ולא הסגינו על זה וכתבו אכסי ק"ק וירמזו תשובה שבו
אחס צירושלים הגדולה ואחמזו כקצ'ת צירושלים הקטנה כי באותו הפעם
היו חסודים מאוד צעיני השר והערלים והיו עשירים גדולים וצענין זה
כתחדש עניהם גזירות יותר ונשאר קהילות ונדיבות ושם צפ"ת נעשה
כיקים ונצ"ח ג"כ עוד בשם רצו הגאון ר' אלי' צ"ש שהי' חז"ר בק"ק
וירמזו וסיפר לר' יחזיפ' שונס כי ק"ק וירמזו הי' קהילה נחורצן צ"ת
ראשון והיו שם שרים גדולים וחסודים שונס דילצקירגר והי' לאחר צן
מסכ"ל ויפ"ת ורלה ליטע לנדיבות רחוקות לנמור לנדיבותם ולנמור גם
לשון שמעאל ונסע לירושלים ומרוב הדרך הול"ח כל ממון שכתן לו
אצ"ו והי' היום וחלה והגיע עד שערי מות והיה מוטל באספה ופוח
בלשון אשכנז בדמעות אש היו יודעים ע"י הוא ונני ונשפחתו חזי היו
נרחמים עליו כי צ"ד אצ"ו כלם כפלי' כפלים ונני סיטיצ עמו ולית
מאן דנשגב ציה כי לא היו מציינים לשובר והי' צעצור יהודי אחד אשר
הכיר צ"ח סלח תיכף אחר רופא ולקח אותו וצ"תו וכתן לו כל לרכיו
והסכ"צו צמעה יפה וקילם לרופא שריפא אותו וכתן לו לנמור לשון
שמעאל וכתב לחצ"ו כל מה שעשה לו יהודי אחד שהלילו ממות וכתן לו
ממון כל מה שהיה מלערך ושונס אצ"ו נמור ושלח לו ממון הרבה וקיתן
ליהודי כפל כפליים וכנסקע לצ"תו נפטר אצ"ו ונשאר לו כל עושר וכבוד
מאצ"ו עושר גדול וכתב צספר זכרונות להיטיצ עם וכל היסודים דור דורות

מצבת הודש

וכל דור כדור תורות סילחו ממנו ומה יצא הענה בתורתם כפי ש' ומה עם חין
 והולילו לקצרה ילחו קני מעלתיים מן דולצורגה ומנה צידם לטת המה
 גם צ' מערתים ילחו ככיל לפני חתן וכלה לחופה ובחירתם לציחם ומערת
 חי לפני הנעים ובפלרו החמות על יחסיים וכצדק חותה חי הרגו רצים
 מיהודים ועם לקחו צעז' וצדק החולות חי ראש אחד מצבי דולצורגה
 דובר לוואת מצותיה והצירי עמוד ליהודים ולקחם למדנתו ונתן להם כלה
 לצנות צח' וכסהי חיה מת הרטיעו חכמי המוסר וכלה מחכמי חיל סלו
 בהלילם וחי' כן עד שחברד עיר ותרומה חי חמיד הנלכים מחכמי חיל סלו
 לפני חתן וכלה עב'

דור ודי צזה כי לדעתי היא הסערה נכונה עמוד :

(המשל)

(א) חסות הגלון הגדול מוה' אהרן אבא ריק צ' דיכל אריס מתיבתא
 רפה לצוז (לזכר צקוית הרצה ועיין בהערות לקמן)

(במלכה) נפלה עמרת ראשינו נשבת אהרן הקודש באונינו וסאחינו עשרת
 ישראל מארינו ורועינו רועה ישראל הא' חי שר התורה עמוד
 הוראה אשר הורה משפטים ותוקים ישראלים ודן בצדק והורה לעם חי הדרך
 דרכה של תורה ויראת שמים היה אדונינו מתר"ר אהרן אבא במהרהר
 יחנן ריש בי דינא וריש מתיבתא ומורה פה לכוב זה חמש ושלוש ים שנה
 דמרבין תורה בישראל והעמיד תלמידים באונינו ונהל ישראל

נפטר ביום ה' תמוז ת"ג לס' סוכות זה תנצב"ה

(המשל)

(המשל)

מצבת קודש

(כד) נוקחם הגלון האשל הגדול פאר הדור מוסר רימק חיזיק ריש
מתיבתא וחז"ד :

(נמלכה) הוסר המצנפת והורם העמרה : על ההרים אשא נהי בכי
תמרורים כי נאסף בחמאינו אביר הגבורים האשל הגדול הגאון
האלוף מנורה הטהורה באספקלריא המאירה גלי מטמורים קלים וחמורים
סיני ועוקר הרים מוה' יצחק אייזיק בהגאון מוה' יוחנן ריש מתיבתא ואב
בי דינא בכמה קהילות ספונות וחשובות ופה נתבקש בישיבה של מעלה
עלה ונתעלה כאחד מבני העליון הרביץ תורה בישראל כארי ולביא בישיבתו
הרמתה פה מפיך מרגלין וסנסירין בים התלמוד העמיק בפילפול ומסיק
שמעתתא אליבא דהילכתא אשרי העם שלו ככה ווי על האי שופרא
דבלי בארעא זכותו יעמוד לנו בזכות זה תנצב"ה :

נפטר בי"ט אלול שפ"א לפ"ק •

(כה) נוקחם מלכת הגלון הגדול מוה' שמשון ז"ך בהגלון הגדול מוה'
זייניץ (ה) חז"ד"ק זריקק אשר היה ריש מתיבתא דפה :

(נמלכה) אראלים אחוז בארון הקודש ונלקח מאתנו רועה נאמן צנצנת
המן פאר הזמן מאור עינינו שמשון בגבורתו עלה ונתעלה
במלחמתו של תורה משיב מלחמה שיערה קולע אל השערה ה"ה הרב
הגדול החכם המופלג בתורה ובקי בכל חדרי תורה מנורה הטהורה באספקלריא
המאירה מוה' שמשון ב"ך בהגאון מוה' זייניץ ריש מתיבתא ודיין הגדול
דפה אשר הרביץ תורה בישראל ועשה משפט וצדקה והעמיד תלמידים
נדולי הדור והעמיק בפילפול בהוויות דאבוי ורבא ומסיק שמעתתא אליבא
דהילכתא פה מפיך מרגלין בפילפולא חריפתא ורבים שחו מימי ממקור
מים חיים בזכות זה תנצב"ה :

נפטר זאת הנוכה תכ"ח לפ"ק •

(הערה מלתי המוניח לאור)
אל הגלון הגדול מוה' שמשון ז"ך הוא הגלון הגדול מוה' זייניץ
חז"ד"ק זריקק מוכר צע"ת וחר"ם מלובלין שאלת מ"ה סהגלון
מסרי"ס

מצבת הודש

מהר"ם מלוצלין קידר תקופה לאיש אחד שנת ע"י הגאון אור ישראל
מוה"ז זי"כ ז"ל הכ"ל וזה לשון הגאון מהר"ם מלוצלין בתקופה הכ"ל
ע"ד המקרה בלתי טהור טקרה צק"ק צריסק דליעל להגאון מוה"ז
זי"כ ז"ל הונעשה קהיה כשהיה וכאשר אותו האיש הליע דצרי צפנינו
צעה טזא לקבל דינו איך שהוא צא לנקט על פתח הרצ ז"ל צחלר כדי
לצקט על כער אחד ונקרוביו ומיודעיו להליץ בעדו להקל מעליו ממת דינו
שפסקו עליו כידוע והנה הרצ הכ"ל כזהל וחסצ שאותו האיש צא לעשות
עמו רעה לקחת נקמתו מוטו ומיראתו ועל בעדו פתח החדר וכטא
תיבה אחת מטא כזר והניח לפני פתח החדר וצקיבת זה כחלה ונפל
למשכב ואף שהלך אחר זה יום או יומים על ונשענתו צחוץ וקיבל
רפואות מרופא גוי אחד לסקוף כפטר וחיים לכל ישראל ולרצנן טצק . ולרד
הגאון מהר"ם מלוצלין דאיך לאיש הכ"ל דין רולח ואפילו ברס מיתה
ליכא ולא דנוי לטיקט צו את הכלצ או טיקט צו הכחט או כפתו וסוף
החנה או הליכה לצוא דההיא מיקרי גרונא דהתס עשה דצר מה אצל
הכא לא עציד מיידי וגס לא דנוי לההיא דפרק החוצל הונעית את חצירו
פטור מדיכי אדם ומייצ דר"ט דהכא חיהו אצעיית נפטי"י ולא דנוי לנ"ט
מהר"י ווייל צסימן טאס ע"י איט צא לתקלה חייצ בתקופה ומציא ראי
עגונרא דחלק דאמר הקצ"ה לדוד עד ותי יהי עון זה טמון צידך ע"י
כהרג דואג ואחיתופל וכוז עיר הכהנים ושאלו וגי צניו דהתס אוחס
שכהרגו לא פשעו ולא גרנוו מיתה לעלמוס מטא"כ צנידון דידן ומציא
ראי מהגאון מהר"ט לוריא בתקופותיו סימן ל"ו על מעשה שאירע
צינוי על אחד טרדף אחר כער להכותו וליסרו ואותו הכער רץ ומפני
וכפל צגונא אחת ונטצע ומת ופטרו מלקבל תקופה וטעס שהטער בלבב
המיתה לעלמו כ"י מי כפה אותו לקפוץ צגונא ואף שהי כרדף מ"י הי
לו להצטוק לאיזה מקום יצרה ע"ט כ"ט וכ"ט צנידון דידן כמותן מעלמו
מ"י מאחר שהאיט הזה יחוס לעלמו ורולה לקבל עליו עונסין ויקורין
על שהאלהים אנה לידו מקרה כזה כאשר יאמר מטל הקדמוני לכבות
כר ישראל בע"ה אסדר לו דרכי התקופה כאשר ירוכי מן השמים ויאל
מטה לקבל עליו מדת הדין הקשה על שעל ידו נכזה כר ישראל וכנה
ארון הקדוש אף טלא הי צידו עון ולא פשע ולא ונחצבת רשע וטצ

מצבת קודש

זרפח לו וה' אליו יסע ויוכל לרה ולוקה יהארכע עכ"ל - העתקתיו כחן
מחמת כי הוא מעסק נורא וגם צו יראה כי הגאון הגדול הכ"ל הוא גאון
מאובל כאשר הפליג בטעמו הגאון מהר"ם ונלוצלן וגם סידר קס לזיס
הכ"ל נקובה חמורה מאוד ע"כ :

(כ) נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה"י ישראל איסר צהגאון הגדול
מוה"י שמוחה זוכס מוויילנא ומרח דאחרא מק"ק אפנא (ועיין
צהערות לקמן) :

(נמלכה) נסמן נרתק התורה ארי שבחבורה צנצנת המן פאר הזמן רוענו
רועה ישראל הרב הגאון האלוף מנורה הטהורה באספקלריא
המאירת חריף ובקי בחדרי תורה החכם המוסלג מוהר"ר ישראל איסר בהגאון
מוה"י שמוחה בונם ריש מתיבתא ודיין הגדול דפה הרביץ תורה בישראל
ולמד עם תלמידים שיעורים כסדרן והעמיק בפילפול והי' סיני ועוקר הרים
וצלל במים אדירים והעלה מרגלין ועשה משפט וצדקה וגמ"ח והעמיד
תלמידים רבים אשר שתו מימיו ממקור מים חיים בזכות זה תנצב"ה
נפטר לעולמו ביום ב' דחג הסוכות ת"ה לפ"ק

(כז) נוסחת מצבת הרב הגאון מוה"י נוסה ריש ותיבתא דפה
(עיין צהערות) :

(נמלכה) ומשה עלה אל האלהים עלה ונתעלה בתורת ה' יגע והאיר עיני
ישראל בתורתו מנורה הטהורה באספקלריא המאירה ה"ה החכם
הגדול האלוף בתורה גאונו ופארנו עמרת ראשינו רבינו משה איש
האלהים ריש מתיבתא דפה ה' חסיד וקדוש וחריף ובקי בחדרי תורה
והעיר בני קהילתנו לעבודת ה' ותורתו זהרביץ תורה כל היום וכל הלילה
עם חברים ותלמידים והנהיג קהילתנו בחכמה ובתבונה ועשה משפט וצדקה
בישראל והעמיד תלמידים רבים אשר שתו מימיו ממקור מים חיים בזכות
נפטר ביום י"ב אדר תכ"ה לפ"ק

מצבת קודש

(כח) נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' אליהו ריט נתיבתא ודיין הגדול
דפה . (עיין בהערות)

(צמלנה) ויעל אליהו בסערה השמים ביום שמחת התורה שצ"ב לפ"ק .
עליונים ששו ביום שמחת התורה ותחתונים בכו ביום שמת
רבי בטל כבוד התורה ונגנזו ארון הקודש הוא היה וועה נאמן לעדתו ה"ה
הרב הגדול האלוף שר התורה מנורה הטורה באספקלריא המאירה מהו
אליהו בהגאון מוה' נתן יחיאל אשר היה ריש מתיבתא ודיין הגדול דפה
אשר מנעוריו שקד על התורה והרביץ תורה בישראל אוי נא לנו כי אבדנו
אבדת הצדיק אי' חסיד אי' עניו גורר גדר ועומד בפרץ כי היה חסיד גדול
ועשה לילות כימים על התורה ועבודה והעמיד תלמידים רבים אשר שתו
מימיו ממקור חיים ועשה משפט וצדקה בזכות זה תנצב"ה :

(כט) נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יסעי' דיין הגדול וריט נתיבתא
דפה . (עיין בהערות)

(צמלנה) אראלים אחוז בארון הקודש ונלקח מאתנו איש האשכולת
רוענו רועה ישראל צנצנת המן פאר הזמן הרב הגאון האלוף
מוה' ישעיה בהגאון מוה' יחיאל ריש מתיבתא ודיין הגדול הרביץ תורה
בישראל ופה מפיך מרגלין ירד וצלל במים אדירים גמיר ומסיק שמעתתא
אליבא דהילכתא והיה בקי בש"ס ופוסקים והעמיד תלמידים רבים ולבו
הי' לב ארי זהוכיה במישור ונהג בני קהילתנו בחכמה ובתבונה ודעת ועשה
משפט וצדקה בישראל בזכות זה תנצב"ה :

עלה למרום י"ג אדר ת"ח לפ"ק .

(ל) נוסחת מצבת הגאון הגדול מוה' יעקב ריט נתיבתא ולאז צי דינא
דפה . (עיין בהערות)

(צמלנה) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי האמהים אראלים אחוז בארץ
הקודש ונלקח מאתנו עטרת ראשינו אוי ואבוי שוד ושבר
לנוחרים כי אבדנו אבדת הצדיק אי' חסיד ואי' עניו מתלמידיו של הילל
אי'

מצבת קודש

אין גודר גדר ועומד בפרץ מוה' יעקב במוהר"ר שבתי ריש מתיבתא דפה
אשר הרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים והדריכן בדרך ה' לאמיתה
של תורה ווי על האי שופרא אשר היה מעין שופרא דאדם דבלי
בארעא והי' חסיד ונאמן ועשה משפט וצדקה כל הימים וזכותו יעמוד לנו

אמן בזכות זה תנצב"ה : (הפרט מהיום והשנה נמחק ונתבקע)

(ל"ב) נוסחת מלכת הגלון הגדול מוה' יואל הלוי דיין הגדול וריש
מתיבתא דפה : (עיין בהערות)

(מלכזה) שאו קינה ונהי על ההרים נלכה ונבכה כי נפל מאתנו עשרת
ישראל ראש המורים ה"ה החכם הגדול המופלג בתורה מנורה
המהורה באמסקלריא המאורה מוה' יואל הלוי במוה' נתן ריש מתיבתא
דפה ודיין הגדול המצויין והי' חד מגדולי המורים פה מפיך מרגלין וסנפירין
הנותן בים התלמוד דרך והי' חריף ובקי בחררי תורה יומם ולילה למד
ולמד עם תלמידים וחבירים מקשיבים לקולו תמידים כסדרן והעמיק בפילפול
בהיות דאב"י ורבא ופוסקים והעמיד תלמידים רבים אשר שתו תורתו
ממקור מים חיים תנצב"ה :

(ל"ג) נוסחת מלכת הגלון מוה' דוד טעביל ריש מתיבתא ודיין
הגדול דפה : (עיין בהערות)

(מלכזה) הלא תדעו כי שר וגדוד נפל היום בישראל מאיר עיני חכמים
אשרי העם שלו ככה אכד חסיד מן הארץ פה מפיך מרגלין
וסנפירין מלא וגדוש בתורת ה' דרוש דרש על כל קוץ וקוץ תלי תלין
של הלכה הוא הרב הגדול בתורה מנורה המהורה האלוף שר התורה
והיראה מוה' דוד טעביל במוה' שמואל ריש מתיבתא ודיין הגדול דפה
כל ימיו עשה משפט וצדקה בישראל והרביץ תורה והעמיד תלמידים
רבים אשר שתו מימיו ממקור מים חיים וגם תפלתו הי' נזכה ברמיח
איבריו ויודע לכוון בתפילתו כחזקי' והיה חריף ובקי בחררי תורה בזכות
זה תנצב"ה : (הפרט מהיום והשנה נמחק ונתבקע)

מצבת קודש

(לג) נוסחה מלכת הגאון הגדול מוה"י זסקינד אב"ד דינא וריש
התורה (עין זהירות)

(צמלנה) הציבי לך ציונים שימי לך מספר תמורים על כי לוקח
ראש המורים יום מכונה וצדה כי נלקח ארון האלהים ה"ה הגאון
הגדול מוה"י זסקינד במוה"י אלחנן הלוי הוא הגבר הוקם על לתורה
מנעוריו והרביץ תורה בישראל והי' אב"ד דינא וריש מתיבתא והעמיק
בפילסוף חריף סיני ועוקר הרים פה ספיק מרגלין בשתא סדרים ירד
וצלל במי ים התלמוד והעמיד תלמידים רבים אשר שתנו תורתו ממי באר
מים חיים אשר רבים מהם המה גדולי הדור ועשה משפט וצדקה וחוקים
ישרים בזכות זה תנצב"ה *

נפטר י"ג ניסן ת"א לפ"ק *

הערות יקרות אשר אני המוציא לאור הערותי בצדק והראתי
משו"ת איוהו מקומן וגם אשר העיר והאיר אותי האדם הגדול
בענקים, תהרתו עד שחקים, ה"ה הרב הגאון הגדול מעוז
ומגדול חריף ובקי כקש"ת מוה"י יעקב יוסע"ש בעהמ"ח
ספרים יקרים ס' אהלי יעקב שו"ת וס' מקראי קודש על
קריאת התורה • יושב באוהלי יעקב עתיר נכסין ועתיר פומבי
ומרביץ תורה בישראל פה לבוב

וזא סמלי בעזר לורי וגואלי : סייך לליון (יא) צמלנה וליון קודם של הגאון
מאור הגולה מוה"י אהרן אב"ד הלוי זללה"ה :

הגאון הגדול מוה"י אהרן אב"ד הלוי ה"י גאון נפורקס וכל הבאוכים
שלחו אליו לחוות דעתו צענין הוראה כמו הגאון מהר"ם
מלובלין והגאון בעל איתן האזרחי ז"ל כי בתקופת איתן האזרחי מהגאון
מוה"י אברהם טרענכליץ תלמיד הגאון הקו"ע י"ט תקופה ארוכה צענין
אילנות הסוככים צענפיהס אס מאהיל לענין עונות כהנים אשר ה"י
פה לבוב צד"ה החיים היסן וז"ל הגאון בעל איתן האזרחי אשר מצ"ה
אס תקופה מאת הגאון מאור הגולה מהר"ר קאפיל ז"ל הכקרא רבי ר' י

קאפיל

מצבת הודש

קאפיל שהי' חז"ד דפה לבזב צחוץ לחומה . (עיין בקדר הדורות שמוציא
את הגאון מוהי' קאפיל הכ"ל ומפליג בשבחיו וכחצ שם שהגאון מוהר"ר
קאפיל הכ"ל בהיותו בן עי' שנים קרא הפעורה צנהכ"ג שהי' שם
רצינו הגדול הגאון הרש"ל עכ"ל) .

זה לשון הגאון מוהי' קאפיל הכ"ל . הלכה זו כתבתי לדורות להצין ולהורות .
בין עומאות לטהרות . יקרה היא מפנימים , אזהרה לאצות על הצמים .
כמו שאמרו חז"ל אמור ואמרת להזכיר הגדולים על הקטנים .

מעשה . שהיה כך היה שבאשר נתקבלתי צק"ק לבזב דחוץ לחומה

צריח אלול ש"פ לפ"ק בעצה"י הלכתי אח"כ ציום אי' ד"ע
אלול לבית הקצרות צתוך הצאים לומר שם תחיותו כמנהגם של ישראל
לילך לבית הקצרות צערה ולרצות שם בתחיותו וליתן שם לדקה לעניים
צערה ומיד צבואי שם נשאתי את עיני ואראה והנה הרצה חילנות
נטועים שם וענפיהם חפופים קמוכים זה לזה סוככים צשריגיהן ועליהן
זה לזה בסובה ומש ומקלתן ומחילים על איזה קצרים ואז הייתי זהיר
ומזהיר את בני שלא לכנס תחת לל האילנות באשר הם יחד כולם אוהל
הטומאה ואז לא עלה על לבי לחקור ולדרוש אם שאר הכהנים תושבי
הקהל דלפנים מן הסומה ודחוץ מן הסומה פורשים מאוהל . האילנות
כי אמרתי קהלה קדושה כזו אשר היא עיר ואם צישראל וממנה תלך
חורה לרבים חלילה להעלות על לב ולומר שהמכסלה כזאת תלך מתחת
ידם והן עתה צערה הכ"ל הי' מעוב ההזדון צחקד אל כל
היום להחגלגל זכות על ידי וכבואי לבית הקצרות ואשא עיני ואראה
והנה הגזאים של שני הקהילות יל"ו הנוקלים מעות הדרקה לעניים מואת
כל איש אשר ידברו לבזב יושבים שם כולם יחדיו תחת האילנות וצנייהם
כהן אחד איש נכבד צר אוריין וצר אצתן , שלחתי אליו טילא ומס ויפרוש
מאוהל הטומאה ולא שוע לקולי והפלתיו צו ויצא אלי ויאמר הנה ידוע
ומפורסם לכל צאי שער עירנו שהגאון החסיד מוהר"ר יושע פליק כ"ץ
ז"ל (הוא רצינו הגדול הגאון הקמ"ע ז"ל) לא הי' מונע עלמו כל יומי
מליך תחת ענפי האילנות האלו ולא עלה על לבו שום חשש ופיקפוק
לפרוש ממש טעום טומאה וכן כל גדולי חכמי הכהנים שצעירנו אינם
פורשים

מצבת הודש

פורקים מהם ולמה יגזור מעלתך לפרוש מהם והשצתי לו לפום רישעא
הכך הוא צעיך סכעת וקלת האילנות מאהילים על הקצרים וכל
האילנות שצאותו לך סמוכים זה לזה וענפיהם תכופים ודבוקים והי'
לאהל אחד ומה לי להסביב זה שהגאון הכ"ל לא פירש מהם הלך אפשר
לומר מקום הכיח לי להתגדר זו ועוד זה מן דין יש לדונו לכך זכות
ולומר שציינו לא היו האילנות סמוכים זה לזה כל כך והי' היוח ציניהם
ואחרי מותו נחרצו האילנות ונתוספו הענפים עד שנתקצבו והגיעו זה
לזה ונעשה מהם אהל אחד כמו סך של סוכה ועוד אפשר לומר שצמיחו
לא הי' קצר תחת האילנות שצאותו לך היינו לך דחוס ואחר מותו
נתחדשו קם הקצרים ואחד מהם קצר איש האלהים הוא הגאון מהר"י
פליק בהן ז"ל ועודני נודר עמו והנה זה אלי איש אחד ויאמר אלי אם
יאקור מעלתך לכהנים לכבוס תחת ענפי האילנות אם כן גם הצית
שלפני צית הקצרות יאקרו הכהנים לצוא לשם כי וקלת האילנות הכ"ל
סוככים ומאהילים צענפיהם על הצית הנזכר ומאחוריו ואמרתי אלי
כדצריך כן הוא ועפ"י הדברים האלה לויתי להכריז ציהכ"ל דחון
לחומה שנהיום והלאה יהיו הכהנים נוהרים שלא יבנקו תחת ענפי
האילנות של צית הקצרות גם לא יבנקו לצית הקצרות דרך הצית הכ"ל
אשר הוא דרך כניסה ויציאה לרבים גם יהיו נוהרים שלא ילכו בחוץ
תחת הגב הקטן העשוי לגדר הנוקצצ אח כל צית הקצרות לארכו ולרחבו
כי כל האילנות וכל הגבות שצצית הקצרות דבוקים ונובעים זה בזה והי'
לאהל אחד ולויתי לתקן להכהנים פתח הקטן שצמח תחת הקצרות ואלך
מוצח שבו יהיו הכהנים ככנסים ויולאים וכן עשו כל הכהנים של הקהל
הקודם דחון לחומה שניד צערצ יום הכפורים זלכתם לצית הקצרות היו
נוהרים בכל אזהרות הכ"ל והיו ככנסים ויולאים דרך פתח הקטן אך
גדולי וחשובי הכהנים דקהל הקודם דלפנים מן החומה לא חששו לדברי
וכבואם לצית הקצרות צערצ יום הכפורים לא היו נוהרים בכל אזהרות
הכ"ל והי' ככנסים ויולאים ככ"ל וזהו שמה ופורקמים לאכפי חיל יחי
אלהים ראוי לדונם לכך זכות ואמרתי אולי משנה הוא עלה על לבם
לאמר שענפי האילנות אינם חשובים להיות אהל או ענפי שרובם הם
דקים ואינם יכולים לקבל עשה כצד או עפני

מצבת הודש

מעכתי זה החלי כ"ו והאריך עם צפילפול ארוך לכתור דצרי הגאון
 מאור הגולה מוה"י יעקב קאפיל וקיים לצקוף ומה גם נהירכא כד הוינא
 עליא בזכרנו את הדאגה אשר נסר לנו גאונו רציו עננת האשינו מוה"י
 יהושע וואלק (הוא רציו הגדול הגאון צעל הקמ"ע) אשר לוה לנו
 הוראתו שלא נעזור צצית הקצרות נסס והלאה וואצן אחד אשר הוא
 מונח על ארלה אשר ה"י קבלה צידו אשר נסס נקצרים מותים (אמר
 המוליא לאור זה לי השעה שנים אשר החילותי לעזור עצודתי עצודת
 הקודש לחפור ולחפס נוקס קצורת גאונינו ופארנו הגאונים הקדושים
 הסוכים פה צמח מוח היסנה ראיתי אצן גדולה יסן נספן מונח אלל
 קצורת רציו הגדול הגאון צעל הקמ"ע צחילת השטח ללד דרוס ולא
 דעתי טעמו של הדצר ועתה כאשר ראיתי התפוצה הנ"ל כחבלה לי טעמו
 של דצר ודי) והנה המפורסמת חין לריך רא"י קגס עם ה"י עומדים
 כנה חילנות קציותם נסכים קדמונים אשר גם הם היו נאחזים צקצך
 וא"כ לפי דעת מעכתי ה"י ג"כ הכהנים נאקרים לילך לטס אף צוקוס
 שהיינו הולכים חני והרצ מוה"י הגאון מוה"ר"פ (הוא רציו הגדול הגאון
 הקמ"ע) אפילו רחוק מונו צהיות עכל החילנות נקצבים יחד ואי אפשר
 לומר קצונן מועט צאלו שנים נחגדלו ונחעצו מחדש כ"כ החילנות יחד
 מעכתיס וקריגיהס (כונתו כי מיום פעירת רציו הגדול הגאון צעל הקמ"ע
 הוא שכת טע"ד וציוס אשר דאה הגאון רציו ר"י קאפיל החילנות ה"י
 אלל שכת ט"פ הוא טסה שנים א"כ לפ"ז כדחה דצרי הגאון מוה"ר"ר
 קאפיל ז"ל שהקיצ צפקו כי אולי אחר פעירת רציו הגאון צעל הקמ"ע
 נחעצו ונחגדלו החילנות כי חין קצרא קצונן מועט כזה יחגדלו החילנות
 כ"כ ומסתמא אשר רציו הגאון צעל הקמ"ע הלך צעלנו ומסתמא הוא
 יחד צזה כי רציו הגאון צעל הקמ"ע ה"י כהן לאל עליון ג"כ ודי
 צזה (ואת המוליא לאור) ונוסף על זה הלכנו גם יחד עם האנוף
 המופלב היסע מוה"ר"ר מרדכי כ"ן ואני הלעיר אתו עמו מן המקום
 שהיינו עומדים עם צמנהגינו עד סוף צית הקצרות ולא ראינו שהיו סמוכות
 כנ"ל אך היו מוצדלות ומופרות צכל הלדדים ומה לנו צזה שהנה
 סמוכות עד אפילו החעה אינה יכולה לצרות עם כאשר כתב מעכתי
 הרי קי"ל שהסוכה כשירה צכידון כזה לכן הנני לאמר יסיר חונה מעליו

מצבת הודש

ונחמתי, באשר התחיל ובאשר נקיים, הוא האלף אוהב לאומי נחמתי
 המרומם הוותיק מוה' אברהם כ"ץ (הוא הגאון הגדול) צעל איתן האזרחי
 יל"ר אל יאשים ומעכת"ה אשם צנפטי על אשר אחרתי עד כה ונלמלאות
 צקקתו אשר שלח אלי ציוס כסי עת י"ק ל"ו הפסק אשר
 עשה הגאון מוה' יעקב קאפיל זללה"ה כ"ץ בדבר האילכות הנעושים שמה
 צצית הקצרות ואשר לכהנים מלכת תחתיים מפני טוונאח אהל ומעכת"ה
 קטר דצרו וגם האלף מוה' אצא הלוי יל"ר ואת כולם שלח לפני להורות
 ולסודיע למעכת"ה דעתי זזה ועד היום לא ידעתי מאומה, ידע וע"כ
 שלח ה"י באפשרי להסיב מפני הערדות היסיונה וקציבות ק"ק קראקא
 צונשפטיהם עד שכונענו לא נחתי סיכה לעיני וגם על ידי זה שכחתי
 לבגורי זזה עד שציוס ד' העצר אחר לי צני האלף מוה' שמואל שיחי הלל
 יס לך להסיב למעכת"ה וניד שכזכרתי פניתי את עלמני וקריתי כל
 הדברים הנוצרי"ו האריך קם צפלפול עמוק זונה וקוחר וסיים צקוף התשוב'
 וצנידון עלמו בזה כתבתי דעתי ג"כ להיתרא זולת מה שכתבתי צפוח
 עפח שיהא בכל ענף כולו עוד אחי מודצה צדצר אזכורה דצתחלת דצרי
 הגאון מוה' קאפיל כסגנה ילאה עלפניו שכתב שהזהיר שלח לכנס תחת
 כל האילכות ע"כ וידוע דהלל מאריך מהאילן עלמו ואותו אורך אין לו
 תורת אהל כלל וכלל ותו לא תידי וקלום תידי ותידי אוהבו דמר כלל
 הערוד דובר קלום ודורש טוב אמן יום ט' ו' הצקרא ליפמאן צן
 לא"א כהור"ר נתן זללה"ה לוי העליר יום ו' י"ג כסלו של"ג לפ"ק וקלום
 לצנו וחמנו האלופים ולהיסיב נחמתי כמנהג"ר וואלף יל"ר עכ"ל
 העתקתי כאן השלטה תשובות צעצור כוה גדולים חכמינו הגאונים שרי
 החורה הסוככים פה וגם הראתיך לדעת כי מוחך תשובות הגאון צעל
 חוספת יו"ט כי ה"י נשכן רצינו הגדול צעל חוספת יו"ט פה לצוב ולא
 ה"י לו קום ונשרה על שכמו כי אחיו הגאון מוה' יוסף ה"י פה ג"כ
 ר"ט מתיבתא ומנחתו כבוד פה ואחיו הגאון צעל חוס' יו"ט יצב פה
 עת ה"י הרעש אשר הולך לצרה וק"ק פראג כמבואר צמגילת
 איצה וישב פה לצוב קודם שכתב לצד"ק קראקא כונו שכתב צתשובה
 הלו להגאון צעל איתן האזרחי קודם כסיעתו ופה לצוב כי כוה גאונים
 אדירים ושרי החורה היו פה ולא נשאו המשר' על שכמום ולדובנא ארחת

מצבת הורש

לך כמה גאונים כמו הגאון הגדול החסיד מוה"י אפרים לונטשיץ זצ"ל
 כלי יקר ועיר בצורים ועוללות אפרים יסב ג"כ פה כאשר נזכר בספרו
 עיר בצורים שכתב וזאת ועיר פראג ולקחו אחי ועיר לצד אפר הייתי עם
 צמחה: ודכירכא כד הוינא נוליא צעה אשר ילקתי עים ע"י א"א מו"י הגאון
 הגדול החריף העלום קדוש ה' נודע בכל העולם בקדושתו וצחסידותו
 וצחורתו הגדולה מוה"י כפחלי הירץ זלוקללה"ה כי א"א הגאון הקדוש
 זל"ל ונלצד גדלו צחורה וחריפתו העלמות וצקיאמו בכל חדרי החור"ה ה"י
 מצקה גדול וה"י יודע תולדות ספורי וכל גדולי ישראל וסיפר לי איך
 שראה צפינקס דחצורה קדושה אשר ה"י מונח תחת ידו הקדושה (וכעת
 נלצד מלחמו החמדה בנותו הלז ולא נודע מקומו חי) כי הגאון הגדול
 מו"י אפרים לונטשיץ זצ"ל כלי יקר ה"י יוסב פה והמעשה שה"י הגאון
 הגדול מוה"י אפרים לונטשיץ ה"י בן הרב מוה"י אהרן לונטשיץ וה"י יוסב
 צעיר לונטשיץ וה"י מחזיק אורנדיא מלח השר דק"ק לונטשיץ כמה שנים
 אח"כ העני הרב מו"י אהרן לונטשיץ ז"ל ולא ה"י לפרוע צעד הראנדיא
 וה"י חייב להשר צעד סכירות הראנדיא צעד כמה שנים ולזה השר לתפסו
 צתפיסה חמורה אחת ואת אשתו כי צראות השר כי אין לו מה לקחת
 מונו לזה לתפסו ותפסו את הרב מוה"י אהרן לונטשיץ ואת אשתו ואת
 הרב מוה"ר ר' אהרן לונטשיץ ה"י צעה הלז מעוצרת עם הגאון מוה"ר ר'
 אפרים לונטשיץ זצ"ל כלי יקר הכ"ל ומיד כשהציאו לתפיסה חמורה לא
 ה"י הרב ר' אהרן יכול לקבול עול התפיסה והיקורים ונחלה תיכף וכפטר
 צשנה הלזו ואשתו ומיד כקילדה את הגאון מו"י אפרים לונטשיץ
 כפטר ג"כ וה"י סוונר הצית האקורים היה צא בכל יום להאקורים ונתן
 להם לחם לר וגנים ויהי כאשר צא היום הסוונר הכ"ל איך שאשת הרב
 מו"י אהרן לונטשיץ מיתה והכית בן אשר ה"י יפה תואר ויפה מראה עד
 להפליא כמורו רחמינו על הסוונר הכ"ל וילך להשר וסיפר לו איך שהדצ
 ר' אהרן הכ"ל כפטר עם אשתו וילדה בן אשר אין דוגמתו ציפ"י בכל
 העולם כולו והשר הכ"ל לא ה"י לו צנים ומיד כשמוע השר את דברי
 הסוונר הכ"ל הלך צעלמו לראות הדבר ומיד כשבא לצית האקורים וראה
 חתינוק הכ"ל כי הוא יפה תואר ומור ומיד ליה תיכף עילך הסוונר
 להיטודים שויליאו את הכפטר הכ"ל ולקבור אותם בצבור ואת הילד הכ"ל

מצבת הורש

לקח לציתו והחזיקו לזכו ולזה להשומרים שלא יגידו להיהודים מהילד
והילד הכ"ל גדל בציתו והילד לא ידע כלל כי החזיקו לאציו וגם שום
בן אדם מיהודים לא ידעו רק השומרים והער לוח להם שלא יגידו לשום
אדם אם כשאר מהרצ ר' אהרן הילד הכ"ל ופקודתו שמרו ולא הגידו לשום
אדם ויהי כאשר נתגדל הילד הכ"ל צבית הער והחזיקו ולמד עם כל
הכמות והחזיק לו מורים ויהי כאשר הגיע הילד הכ"ל לזן עשר שנים
בא לו אציו הרצ ר' אהרן לונטעץן בחלום הלילי ואמר לו דע צני כי
אתה צני ואין אתה צן הער ומיד כשהשכים צבוקר הי' זעף ושאל לו
הער מדוע צני פניך זועפים וסופר לו החלום איך שאמר לו אציו בחלום
כי איננו צנו של הער ודיבר הער עמו כי חלום עקר הוא ובחלום נראה
לאדם הכל הצלילים וכתפיים התינוק ובלילה השכי בא אציו צחרי אף אלכו
ואמר לו דע כי אתה צני ואכזי ילדתיך וסיפר לו כל המעשה ואמר לו
לכן צני שמע צקולי וצרח מננו להרצ הגאון רצינו יהודא ליואה צעל
בור אר"י אצד"ק פראג ואם אין אתה שומע לי דע כי מות תמות ואל
תספר להער החלום הכ"ל רק ציוס וחר תיכף תלך לצית הרצ ומיד תיכף
השכים הילד צבוקר וצרח ערס יודע לאיש והלך לפראג ובא אלל רצינו
הגאון מאור הגולה צעל בור אר"י וסיפר לו כל המעש אשר אירע עמו
וקצלו הגאון צעל בור אר"י צקצר פנים יפות ואמר אכ תדאג אכזי אתי'
לך לאצ ומיד לוח תיכף להכניסו צצרות של אצרהס אציו וביירו אותו
ואח"כ הי' אלל רצינו הגדול צעל בור אר"י כמה שנים וכאשר הגיע הילד
לארצעי עשר שנים הי' גדול מאוד צתור' וציראה ורצי הגאון צעל בור
אר"י אהצ אותו מאוד ויהי היום ויקצ הגאון מוי אפרים לונטעץן אלל
רצו הגאון ללמוד אמר לו רצו הגאון דע צני כי אהצת גדולי אהצתיך
איך תדע צני כי היית ונתגדל צצית ככרי כמה שנים לכן לריך אתה לקצלו
תשוב' על זה לכן תסע לק"ק לזוז וסם תלמוד ציטיצות ולא תתוודע
גודלך צתורה רק תתכנר כאלו אתה רק יודע ספר ולא תתפלל צתור' רק
תקצ אלל ראשי יטיצות ותלמוד כאלו לא הי' לך לז מוצן צתור' כל הזה
תקבל עניך ואם תליית לדברי יגיע העת אשר תעלה לגדולה ויתפרסם
תורתך ותכתוב לי בכל עת ונתורתך ונשלוועך ויהי כאשר שמע הגאון
מוי אפרים לונטעץן ופי רצו תיכף נטל רשות מרצו הגאון מאור הגולה

מצבת הודש

צעל בור אר"י והלך לק"ק לצוב ומיד צבאו פה לצוב התכר ולא הודיע
לסוס בן אדם וי"הוא ולמד זיטיצות הגאונים סרי החור" דפה לצוב ולא
ידע ומנו טוס איש רק התנהגותו הי' כאשר למד חלל הגאונים ראשי
יטיצות הלך צעלמו לזית המדרש ולמד זיטירות ולא הי' לו טוס חצר
כדי שלא יתודע לסוס אדם גדלו בחור" כאשר ליה לו רצו (וכזה עליו
צממא דצ"ק גצ"י רב כהנא דקיבל עליו דלא יקשה לרי' יוחנן קושית טצע
טנים ע"ט) ואח"י כטיצו פה איזה טנים כודמן לו סידוך הגון וכטא צת
צ"צ אחד מפה ואטמו הי"ט נוטאל וכותכת והיטה מוכרת מזון והוא הי'
יוטצו כל הימים צצהמ"ד ולמד והיו מחזיקים אותו ליודע ספר לא כפי
בדלו בחור" והי' קורין אותו ר' אפרים קאטיא ע"ט מטא ומתן טל
אטמו והי' מריץ ומכתזים כפעס צפעס אל מורו הגאון מאור הגולה
מהר"ל מפראב ז"ל והודיע אותו כל פעס מועמדו : והי' הי"ט אשר
הגיע הזמן להגלות תורתו ועלות אורו חלה רצינו הגדול מאור הגולה
מהר"ל מפראב והגיע זמנו לפטר ונן העולם הזה לחי העו"ה צאו חללו
לצקרו כל גדולי העיר וטאלו אותו מי ימלא מקומו להיות רב צקי פראב
והי' דעת גדולי העיר פראב טיתמנה למלאות מקומו חטו הגאון מאור
הגולה מוי' ילקח כ"ץ אצד"ק פונא (הוא אציו טל הגאון רצינו הנקרא
רצי ר' נפתלי צעל סמיכות חכמים) והטיצו להס כי גוזר עליהם טיטעו
לק"ק לצוב ויקצלו את הגאון הגדול מוי' אפרים קאטיא ואמר להס טצק"ק
לצוב אינס יודעים גדלו צתורה כי הוא ליה לו טלא יתודע לסוס אדם
ומיד ליה לכחוצ הקופה הקהילה הכתב רצנות וחתם צעלמו עליו ואח"י
חתמו טל גדולי העיר פראב וכתן אגרת ומיחד אל הגאון מוהרר אפרים
לונטטיץ וכתב לו כי טיכף ומיד יטע עס האנשים אשר ק"ק פראב טלחו
אליו וטלחו טיכף אנשים מוכזדים אליו ובאטרה צאו האנשים נק"ק פראב
לק"ק לצוב התחילו לחקור ולדרוש ליה דירת הגאון הי' אפרים קאטיא וטאלו
אנטי ק"ק לצוב למה חתם לריכס אליו והטיצו טצאו לקצלו לרב צק"ק
פראב והי' לתמהון צעיניהם כי לא הי' מוחזק צעיני הגאונים ואלוסי
החור" לגדול בחור" ובאשר צאו חללו אנטי ק"ק פראב הי' יוטצו צצהמ"ד
ולמד כמנהגו וטאלו צטלמו וכתו לו אגרת מאת רבן הגאון מאור הגולה
מהר"ל מפראב וקיבל טיכף את הצעות ומיד טטענעו הגאונים דפת

מצבת יהודש

המעט' ונחש' אשר באו אלנו וכדור אוחו סיגיד קודם פרידתם מאתם חילוק
 הלכה חוספ' צנהכ"כ וכן ה"י כי דרש צנהכ"כ ותי' צנהכ"כ כל באושים
 הראשי יציבות והאז"ר דטחי הקהילות והגיד דרום בחוה' עד' נאוד
 ופנלנו עמו כל באושים ולתפס' ושרי הסור' והמה ראו בן תמהו על
 רצ גדלו צהור' כי ה"י סיני ועוקר הרים והוא חסיד וקדוש וציוס אי עשו
 גדולי ק"ק לצוב ונסתה גדול עליו ושאלנו אוחו למה לא הודיע להם כמות
 רצ כוחו צאורייתא אשר יצב עמוס בונה שנים וסיפר להם כל המעשה
 כאשר נכתב לעיל וניד נסע ויצרכם צטלוס ונסעו כל גדולי העיר לנווחו
 וכבוד גדול נעשה לו וניד כחצו הדברים הכל צפינקס חצורה קדושה
 כך שנעתי ופומי' דא"ח הגאון הגדול הקדוש זללק"ה זכ"ה פה אלופי
 הסורי נעלי' תריסקין אשר לא נשא עול המעשה על שכמוס כאשר אתם
 רואים צפסק הגאון הגדול רבינו ר' קאפיל' אז"ר דפה צענין האילנות
 כתב זה החכמים הקלומים ופה לא רלו לליית פסקי ועיכבס תחזקה צראש
 הפסק אשר כתב עיר ואס צישראל ק"ק לצוב אשר נוסס הלל תורי לכל

וכן הגאון מאור הגולה וזה' אשרם סרענליל צעל איתן האזרחי
 ה"י פה איס פרטי נגיד וקלין וה"י צן הגאון מאור הגולה וזה'
 ישראל יחיאל אז"ר קראקא ז"ל והרצין תורי' עם תלמידים ארבעת
 וארבעים שנה כאשר נזכר צספרי נלצת קודש חלק ראשון וגם הגאון
 האדיר מאור הגולה מהר"י הלוי אחיו ונורו של רבינו הגדול צעל עו"ץ
 ה"י פה איס פרטי כאשר נזכר צסיר גאולה וחסס ויחיד' קגולה דפה
 עיין צנצוא היקר הנחמד לטיר גאולה אשר פעל ועשה ירדי היקר הרצ
 החכם הנליץ הנסגב **מ ה ר א"ם מ א ה ר** כי שמה תראה גדולת

הגאון והה"י הלוי וינעס לך
 וגם הגאון הגדול ווקרה דוד לידא אז"ר קאונטרדס צעל עיר מקלט
 וסאר מיצורים יצב פה כמות שנים ולא כשא ג"כ עול המעשה על
 שכמו ונווחתו כבוד פה כאשר נזכר צספרי נלצת קודש חלק ראשון (וצה'
 ענה החכם השלם צעל קרי' כאונה אשר כתב כי הגאון וזה' דוד לידא
 נוחתו כבוד צק"ק אונטרדס ונפער צסנת ח"ס בן הוא כי נוחתו
 כבוד פה עיר לצוב ונפער צסנת חכ"ו כאשר הזכרתי צספרי נלצת קודש

מצבת קודש

חלק ראשון ועיין גמאריה ישראל סכתב כי נחמה צה"ל ונחלקת עם
הקהל צ"ק אונטרעדס נסע לנודיכת פולין ונמחמו כבוד שם) וגם
צט"ת הגאון מהר"ם מלוצלין וציא כמה פעמים את הגאון הגדול מו"י
אהרן אצא הכ"ל כי הי"י גאון מופלג צימיו ומורה הוראה גדול עד שכל
גאוני הדור פנו אליו צתקוצתיהם פוק חזי צתקוצת מהר"ם מלוצלין סי'
קכ"צ צתקוצת הגדול' לעיני גט ט"מ הסכלח מע"מ ווען אשר הגאון
מהר"ם מלוצלין הרעיש צזה כל חבני הדור כמו הגאון הלצום ושאר גאוני
אשר הסכימו עמו והגאון הקמ"ע והגאון צעל מ"צ הוי החולקים להסיר
באשר תראה גופא דעוודא צהעתק ונהתקוצ' של הגאון מהר"ם מלוצלין
סימון קכ"צ וז"ל צגט ט"מ סכעשה וכתן צק"ק וויאל כותצו הרצ הוסדר
הגט וז"ל כצצחתי לק"ק וויאל (הגאון הוסדר הגט הי"י הגאון רצינו
הגדול צעל הקמ"ע כאשר כזכר צט"ת ונשאלה צכימון סקומך על עדותו
של הגאון הקמ"ע כי הוא ירא הי' נאוד והגאון רצינו הגדול צעל הקמ"ע
הי' אז צוויאל כי המגרש הי' מלצוצ' וז"ל הגאון מהר"ם יפה צעל הלצום
צהעתק ונהוסדר הגט : כצצחתי הנה ק' וויאל צלו אלי ואל הרצ הגאון מו"י
הענדיל ז"ל האלוק מוה' ווייזיל צן הקלין הר"ר ווייציט וגיבו האלוק מוה'
הירץ צן מו"י סנואל וצקשו ונחתנו לקדר גט כריחות לילחק צן מו"י
אצרהם ר' וואלפיט סיגרש לאשתו צת סצע צת הר"ר סנואל ווייציט
כי הוא מוסוכן ולצה סצע אשתו אין צידה סער חליכה ונחיו סדר צלצוצ
וגם ילחק הכ"ל שלח אלינו לקדר הגט ואחר שראינו ושמענו מפי
הנכנסים והיולאים ומופי הרופאים סהוא לורך סעה לא ומענו כפסנו
נזהה וכנסנו לצקרו ודצרנו על לצו דצרי תנחומים כנהוג והי'
דצרו של ילחק הכ"ל אלינו סלחתי אליכם אהנוול וגם עתה אני וצקס מכם
סתקדו לאשתי גט כי אני חולם וגם לא הייתי צצריאות סלימה כל
הימים סאני צכאן ואולי יסתנה ועלי אשר הגט ואמרנו לו דע סצמון
הזה אין כותנים גט על תלא' כצימים קדמונים אלא הגט סמותן הסכיב
נרע לריך להיות גט כריחות מכל וכל כשאלה גיעין צלי כדוד וסיקפוק
כלל אך ורק סמוקשרים זה עם זה צחרס גמור וצקנס גדול סכסיעמוד
הס"מ סיחזרו ליסא זה את זה והסיע לנו סהוא יעשה כמו סעושים צמון
הזה עכ"ל וצקוק גמור הדבר על פי הדצרים האלי' סהאיש והאש' הכ"ל

ואציה

גימל

מצבת קודש

ואציה ואמה קצלו בקנין סידור צפני עדים וחזרו כל הדברים הכ"ל צפני
העדים צענת הקנין הסידור הכ"ל צזה הלסון כשיעמוד מוה' ילחק הכ"ל
לילך על משענתו אזי חוך שלשים יום יחזרו לישא זה את זה ואם יקרב
לאחד מהם אזי יחרימו אותו בכל תוקף וגם יתן שני חלפים זהוים לך
העובר ללך המוקיים עד כאן נדברו הדברים צענת קנין סידור צפני
העדים ועל פי הדברים האלה קררו האלופים הכ"ל את הגט ולו
לכתוב הגט כדת וכהלכ' וצפניהם ועל פיהם וצפני שאר חסוים שהיו
צאוחו ונעמד וקר המגרב ילחק הכ"ל את הגט לאשתו צת שצב צקהם
ולמחרת אחר הגט צל הקול לצית הכנסת שהכניד חליו של ילחק הכ"ל
וצרכו אותו צצהכ"כ ככהוב וקראו לו שם אחר ישראל ואחר כך חזר כמר
ילחק ישראל לצריאתו והלך על משענתו וכתבלגלו הדברים שרלחה אם
המגורסת ליטע לק"ק פראב וקודם שהלכה נחועדו יחדיו הכ"ל וקרובי
האשה הכ"ל וחזרו לעשות ק"ס וקצבו זמן שלשים יום לעשות נשואים
שכיים לחזור ולישא זה את זה צחוך שלשים יום ועל זה כתבו תנאים
חדשים ואח"כ הלך ישראל ילחק הכ"ל למקצבו עם גיסו מו' הירץ לק"ק
לצב למוכר שם ככסו ולחזור לק"ק וויען אחר כך לעשות נשואין וצין
כך וצין כך נפל וריצה וקטעה צלצוב צין ישראל ילחק הכ"ל וצין גיסו
מו' הירץ הכ"ל הקלוח אחר מאשתו עד שעשו הסכמה ציניהם שעל ידי
הגט הכיתו צוויען יהי גט גמור וכריתות גמור ששוא יקח אשה אחרת
זהיא תכשא לאחר ע"י גט הזה ויהי פרידי גמור ציניהם ונחלו גם על
החרם והקנס זה לזה שנעשו ציניהם שיחזרו וישאו זה לזה גם הלכו לפני
צ"ד הגדול לק"ק לצב ועשה ישראל ילחק הודא' על הכ"ל זה והצ"ד
כתבו הדברים צפינקסיהון וגם כתבו כתוב וחמוס ליד מו' הירץ הכ"ל
זה לשון הכתב צפנינו דייני דנתא עמוד כמר ישראל ילחק הכ"ל והורה
צפנינו הודא' גמור' כאלמה צרלונו הטוב וצלצ שלם שהגט הכיתו שנתן
לאשתו צת שצב צק"ק ווין הוא כעשה כדת ונשה וישראל ככל הגיעין
הכשרים שנעשו צישראל צלי שום תנאי צעולם וצרלונו הטוב וצדעת
מיושצת גם נשצב צפנינו שלא יערער על הגט לא הוא ולא שלוח
מהיום והלא' או להוליא שם לעו ח"ו גם פוער ומוחל על כל הקנסות
וארס הקהילות שנתקשרו יחד לעשות נשואין וחדש קיבל צצצועות וצקנסות

מצבת הודש

ועונקים שלא ידבר דברים ככ"ל על הגט הכ"ל והנעשה נעשה היום יום
הי י"א אז טע"ח לפ"ק פה"ק לצד פלוני דיין ופלוני דיין וכל זה נעש'
בהסכמת אחיו ואחיותיו וגיטיו ונחותיו דכמר ישראל גם נעשה נעש'
ע"ז שנסתדכה האפי הכ"ל לאיש אחר וכשמוע הגאון האלוף מו' מאיר
הרב דלצד קטוא צעל דודתו של ישראל ילחק המגרב הכ"ל עמד וערער
על הגט ולומר שהגט הזה הוא גט מוטעה שהעשו את ישראל ילחק
הכ"ל לתת הגט לאשתו הכ"ל כנזכר בכתבו ואומר שלריכס לחזור ולישא
זה את זה או שיכתבו לה גט שכי להחירה לנולמא וסיעשו לו רלוני ולפיסקו
כדי שיתן גט אחר וקצאם לא אזי יצא מנזרות לעולם ואמר העעם מי
שמוע כזאת לדחות הט"מ אחר שעמד מחוליו שכל סכ"מ אף שנותן גט על דעת
הכ"ל אינו מועיל אלא לענין שאם ימות שאינה לריכי חלי' אצל חס עמד לריכי
לחזור וליש' אותו והצי' רח"מ והמנהג שהרי לא כשמוע שדוחין הסכ"מ כשעומד
מחוליו אלא חוזר ונוטאה אותו עד כאן דברי הרב האלוף הגאון מו' מאיר לפי
דברי הרב המוקדר הגט עכ"ל הגאון צעל הלצוס בקילור והצי' קס הגאון
הלצוס טענות הרב המוקדר הגט (הוא רצינו הגדול הגאון הסמ"ע הוא הי'
המוקדר הגט כאשר נזכר לעיל) ותקוצת הגאון מאיר הגולה מהר"ם מלוצבלין
על טענות רצינו הגאון הסמ"ע הרב המוקדר הגט הכ"ל והאריך קס בפלפול
עמוק והסכים לענין דינא עם הגאון מהר"ם מלוצבלין וכתב קס לאחר
שנצי' טענות רצינו הגאון הסמ"ע הרב המוקדר הגט ותקוצת רצינו
הגאון מאיר הגולה מהר"ם מה שהקיב עליהם כתב הגאון הלצוס זה לשונו
בקילור ואי צענועי את הדברים הכ"ל צעת שקראו לפני את הדברים
הכ"ל באזני עמדתי מרעיד ונשתמום על השמועה ולצי צוער כאש בקרצי
על קלת רבנים שהעלו בלצס לחטוא את ישראל ולהחיר להם חומרות אשת
איש והרצות מוזרים צישראל חלילה וחלילה והליקתני רוח צעני ואמרת
למען ליון לא אחסה ולמען ירושלים לא אשקוט רלוני לוור למען ישראל
המלוויים צונות חמורות לא אחסה ולמען קהל הי' הלריכס ליראות שלם
צתכלית השלימות מלך היחוס לא אשקוט ולא אכוח מלהקיב על דבריהם
ולחות דעתי ובלות עשותם ודווינסם צגיטין שהם דוויכים שאינם אונתיים
ואין להם דמוין אונת צשכל עכ"ל הגאון לצוס צתקוצתו הראשונה והאריך
לפלפל קס דברי הגאונים ואח"כ כתב פסק והסמ"ע על פסק הגאון
מהר"ם

מצבת חודש

ומהר"ם מלוזבלין ואח"כ כהצ הגאון הלבוש חגרת להראשי ישיבות באר"י
 עולם ולראשי ופרנסי המדינה דג' חרות עצור שקלת מן המקילין היו
 מתפארים ואומרים איך שפייסו ופיתו את הגאון מו' ונרדכי יפה (הוא
 הגאון הלבוש) הכ"ל להסכים עוהם ולהקל צחיקור חומר דאשת איש וז"ל
 החגרת המאורות הגדולים המאירים לארץ ולדריס הן הנס ראשי גלות
 אריאל העומדים על תשומת תפארת ישראל שלטי הגבורים ראשי צני
 המעלי העולים צועלות הגבוהים והרומים החרדים אל דצריהם ומשרתי
 עליון מוסדי ארץ ואתמים העומדים על הפקודים לעשות רכון קונס וחפץ
 לורס פרנסיס ומנהיגים דקלום חרות יל"ו ועטותיהם צראשיהם צעלי
 תריסין ראשי ישיבות אשר כל צית ישראל נשען עליהם מורים לדק
 מחזיקים כל דק הנה הגבורים המאירים והצהירים היושבים ראשונים
 צוולכו' ולכל דצר חנות ישומר השומר חנות לעולם אחר הדצרים והחנות אשר
 כהצתי צפקי הראשון והאחרון אשר צו גליתי דעתי צפשיעות שאין
 לאשה המתגרשת וזוינח קום התר' להנשא לצעל אחר כי אם דוקא צבט
 שני לטעמים הידועים וגלויים אשר הארכת צהם הדיצור והנ' שונעתי
 שקלתם מן המקילין ומתפארים לאמר לפחות אותי צפעונוי עילי שאחזור
 צי מפקקי הראשון אשר כהצתי ולהסכים עוהם להתירה לעלמא על הגט
 הראשון הנעש' צק"ק ווין * אל חלה' הרוחות לכל צצר הוא היודע
 ועד כאנן עלי כי לא עלה צמחצתי ומחצתי זר ופיגול לא ירלה כאשר
 הם חושבים והרי אני עכסיו מועל על ערש דווי לע"ע ותולה אני צדין
 ונך מלכי המלפ"ס יחצרך שנוו שהוא יסעדני לסלוח לי תרופה ורפואה
 מחולי הזה הנני עומד לתקן ולחנן את דצרי האחרונים שלא להתירה
 לעלמא כי אם דווקא ע"י גט שני וכל המקילין צדצר הזה הם מתירין
 אשת איש ומצדין ומזרים צישראל חלילה חלילי חלילי חלמא זימנא להעלות
 כן על הדעת לעשות מעשה כזה להתיר אשת איש כי עדיין היא אבודה
 צצעלה ישראל יחק כוזאר צפקק סכחצתי מוצטחני להחרדים אל דצר
 ה' שיאותו דצרי חלה צפניהם וכן המוסכם אללי אם יצור אל חי צחיים
 עלו לגלות פסקי צכל חפולות הגולי ח"י"ת לצעל דעת המקילין
 צאמרס שרולי להסתדל מאת רוצני וקליני דשלב חרות ולעשות חכרו'
 צקול חיל ציריד לוצלין דהאידנא להתיר המגרשת לעלמא על חלה צקשתי

מצבת הודש

שמוחה ונהם יל"ו סלא יסגיומו לדברי המוקלין ההם ואדרבא ועלתכס
הרעה והכפלה יגעהו זהם צגער' וצנזיפי' סיקורו ונדרכים האלו ולא יכשילו
רצים ח"ו ועונכס דבר אמת ולדק ונאורי תורתיו ראשי הישיבות הנשאים
והרננים התעוררו התעוררו אל תסגיומו לדברי המוקלין להסיר המכשלי
הגדולי הזאת מישראל וחלילי' וחס לזרעא דאצא לחזור צי ופסקי הראשון
והאחרון שנסקתי ציד ונאהצי יידי ה' כפיא חלטים פאר התורה האלוף
נוי צכינין דיין יל"ו ואיך אעשה הרעי הגדולי הזאת להסיר אמת איס
לעלמא חלילי' דמיא דיוסף שאמר לאשת אדוניו ואיך אעשה וגוי המשכיל
יצין סיהי' ח"ו ונעוה לא יוכל לתקן וק"ל עד כה דצרתי וגליתי כל וולפוני
לצי צאונה וצתוס יוסר לצצי סהאסה הזאת נוי צת סצע צת הקלין הר"ר
וויציט מוויין חקורי לעלמא צלח גט סני וצכן תקצלו ספע צרכי וסלום
נאח סנוקוס ואסרי למחכים למספטים וחוקים סל תורי ומתוקים דצרי
המלפה לישועת ה' יצחק חתם צידיס רפות י"ח אדר סני סע"צ לפ"ק
ונרדכי וקרא יפ"ז (הוא הגאון האדיר הלבוש) :
בהיות סהגאון הסוכר מועל על ערס רווי קלנו מראשו קלנו מזורעו וידי
הגאון סמוהר"ר ונרדכי יפה כצדים וכנועט שאין רישונו כיכר
ציקס ונאחנו לאסר ולקיים סחיעתו סהוא כתצ ירונועס וכולם פה קדוש
דצרי פי חכס חן צכן אסרנוהו וקיינוהו ונרדכי צהר"ר יוסף סופר וסנוע
דק"ק פוזנא וכלום יוסף סופר צל"א סלונה הלוי זל"ה ה'
והגאון ונהר"ס מלוצלין וציא סס ארבעה עדים כחונכים גאוני הדור
עמודי הגולי הנסכיננים עמו על פסקו וכתצו כולם ססכונה
אסר אחר ונחם הוא הגאון ונאור הגולי נוי אהרן אצא הלוי ז"ל ריט
מתיצחא רפה אסר הערותי עליו עתה והסלוקי הנשארס הגאונים האדירי
הנסכיננים יצארו אי"ה צהערותיהם כ"א על וקונוו אי"ה צלויניהם וזה
לסון הגאון ונהר"ס מלוצלין ז"ל ואלו הן ססכונת הגאונים סססכיננו
לדצרי סכ"ל וולצד ונה ססלחו חלי ססכונתם צכתצ וניחד ופאצדו מתוך
סאסונות סזה לסון הגאון הגדול נוי אהרן אצא הלוי ז"ל דצרי פי חכס
חן למביעס וכצוכים חף איני עמדתי על דצרי הגאון כ"י סכ"ל על דרך
העיון וראיתי בי ונהה צנויים על האמת וסלדק וקצרא צרוה סהלכ

מצבת חודש

ויסרה גם כי העלתי בקונטרס צדיו ודצרי וסכימים לדצרו על האטה
לאסרה זהא סליקנא ואומינא להלריכה גט שני ולפוערה והמחוויר על ככה
ישא מואת הס"י זרבה נאום אהרן אצא הלוי

והגאון הגדול זש"ת נשאל זכיונין עם איהו גדולי הדור היו המחירין
וכמו ע"ז ציריד יערסליז וז"ל הגאון זעל וי"צ זחשוז' ע"ה
קול ענות וקול חלוש' שמועטו ציריד יערסליז שע"א לפ"ק זענין הגט ש"ת
הכיתן זק"ק ווינא זכתן המגרש כמר ילחק זן מוי אצרהס לאשתו וי
זת שזע זת הר"ר פייזיס ולקול השמועי' נאספו שמה כל הערים לחקור
ולדרוש אחרי קול הרעש הזה אס יס צו מועס אס לאו ואחרי החקירי'
והדריש' כחזרר וכדע שאיזה אש או אנסיס הוליאו הקול איך שקרוזי
האסה מרת זת שזע הזכרת זחחזולתס וזחחזולתס גרמו שזה המגרש
כמר ילחק נפל לזשכז ע"י סס שהסקוהו עוד העמידו לרופאים שיאמרו
אליו איך שהוא נקוכן למות ויורה לזיתו וע"י זה נאלאו ידס לפתוח את
כמר ילחק הכ"ל שיגרש את אשתו זגט שכ"י ונמלא הגט זעעות כי
אלו היי יודע המגרש שהוא אינו נקוכן צוודאי לא היי נותן גט לאשתו
עוד ילא הקול איך שקרוזי האסה הזכרת אמרו אל המגרש שאעפ"י
שאומר להרז המסדר הגט שהוא הנותן גט זלי קום תכאי וסויר וי"צ
הדין הוא שאס יעמוד ומחליו הגט זעל לזפרע אך שחקמת חכמים
היא שיאמר שהוא נותן זלי קום תכאי וסויר גם הזעוהו זדצריהס
שחכשא לו אס יעמוד ומחליו ועל שני הזעמות אלו שהאמין להס כחן
הגט לאשתו וע"י כן זאו קלת נקרוזי האש' על פחחי זעלי חריסין
הנמלאים זכאן לעיין זשמועתא דהיא איתתא אס מותרת להכשא כי אמרו
שכל זה סקר ואויציו היא דאפקוה לקלא כדי לעגן את האש' ולהלריד
גט שנית ומפני חששא דעיגונא שמועטו לקולם וסקלנו וטרנו זחאי עגונא
ואכי הקטן זחיותו טרוד על היריד ושמועתא זעי לזותא ואף גם זאת
כי אין ספר צדי לזקש ולעיין צו עם כל זה הוכרתי לזות דעתי שזקול
הזה אין צו מועס והגט הוא כשר כהלכתו אין צו ספק ופיקפוק זעולם
דקול זה אינו אלא הצרה זעלמא ולאו כלום הוא כדאמרינן זפרק המגרש
לא שימועו קול הצרה אלא כדי שיהא כרות דולקות כו' וחו אמרי'

מצבת הודש

החס לא שמועו קול הצרה אלא כדי שיאמרו פלוני היכן שמוע מפלוני
ופלוני מפלוני והלכו להם למדינת הים שמועין מהכא דקול הצרה לאו
כלום הוא אלא לריד שיהי הדבר צרור וק"ו צידון דידן שהרצ הגאון
המופלג מו"י פליק כהן נר"ו (הוא רבינו הגדול הגאון הסמו"ע) שהוא הי'
הנסקר הגע מוחזק ומופלג בחכמו וזירא' עומד בפנינו ולוח ככרוכי'
כי בחצורתו הי' הגאון מו"י הענדיל וכלטרף עמו זכתינת הגע ולא שמועו
ולא הרגישו צעום תחזולה וערומה צעולם הן צעיניו וצעיני כל הנכנסים
והיזולאים והמוצקים אך שהי' ש"ו גמור גם המגרש צעלמו הודה צפני
צ"ד דק"ק לצוב שהגע כיתן כהלכתו צלי שום תחזולה וערמו' ופסול
צעולם ואם כן איך לחוש לפי דוברי שקר וכל כה"ג מלוא לצטל מחשבתם
צרעה לצל יעשו פרי ולהוליא מן הכח אל הפועל ח"ו לעגן צת ישראל
חנם ח"ו והאריך שם בתשובה הלז לצרר ההיתר ואח"כ בתשוב' ע"ו כפל
הדבר וכחצו ז"ל בקילור הגם כי ציריד יערקליו בע"צ לפ"ק נועדו יחדיו
גאוני עולם הם ראו כן תומה אודות הקול שילא על הגע הניתן צק"ק
וויען עד שמועט כולם הסכימו לדעת אחת לצטל הקול שהוא ולהבטיח
הגע ושתהא האש' הזאת מזהרת להסתכצא לכל די חלצין ואינש לא יומה
צידה גם אנכי הקטן הייתי צומין עמהם כמזרח צפקק שכתתי ציריד
יערקליו אך מיראה ופחד הומר אבת איש הי' כידון רוחי צקצני אולי משגה
הוא ושבתיאות מו"י צין מגודל הערדות ואפק הפכאי צציריד ושומעתהא צעי
לטהא ויותר צזה שלא הי' צדי שום ספר לעיין צדצר על כן אחרי צואי
לציתי לשלום כחתי לצי לדרוש ולחור על הדצר צעיון רצ מחוך החלמוד
ומחוך ספרי המחצרים עד שיבעתי ומלאתי אמרות טהורות ומחוקקות ככוחי
אז כוחי עתה להסיר האש' הכ"ל ולצטל הקול כו"ה האריך שם צראיו לצרר ההיתר
והאריך לצטל דצרי המעררין וכי צאמלע וכל אלה דצרי רוח הן מנמה טעמים
חדא שהרצ הנסקר את הגע הכ"ל צק"ק ווינא הוא המופלג בחכמו וצחסידות
מו"י פליק כהן נר"ו עומד בפנינו ציריד יערקליו ולוח ככרוכי' שכל זה הוא
ושקר גמור ואויצו קרוצי המגרש הוא דאפקו לקלא כדי להלריכה גע
שכי וחהי' מוכרחת למלחות אמתחתו צרכי כסף ומרקצי דדכרי גם לוח
מהר"פ נר"ו שהגאון מו"י הענדיל ז"ל קודם שכתצקס צישיצה של מעלי הי'
בחצורתו וכלטרף עמו זכתינת הגע ולא שמועו ולא הרגישו שום רעו'

מצבת קודש

וקום ערומה ותחזולי צעולם ואלמולא הרגישו קום פיקסוק ונדנדוד צעולם
 חלילה לנו להוליא דבר שאינו מתקון ונחת ידנו גם צמענד כתיבת
 הגב היי קאר חכמים חסודים ונפראג ונפאר קהילות קדושות ולא
 כסוע קום דבר חילוני גם עשינו כפי מנהגינו לעשות בכל גב לשאל פי
 האכסים העוודים צעעת כתיבת הגב קחרס ר"ת הוא קלא להוליא לעו
 אחרי כתיבת הגב על הגב וני קקסה לו קום דבר בגב יאמר ויד צמענד
 הזה והנה לא היי קום קודר כנף פולה פה ונולפף צאחו פעס גם
 כתעכז ונהר"פ קום צאחה יניס אחר הכתיב ולא כסוע קום קול לעז
 צעולם וא"כ וני הוא ואזו הוא אשר ונלאו לבר לברוק מן המוצת
 ולמעלה ולהרר אחרי שני המאורות הגדולים כו' והאריך קם צפילפול
 וכתב פסק להסיר זכוכה עם גדולי הדור ע"ש ונהתקוות הכל כראי
 כונה רב חילש דהאי גברא רבה הגאון הגדול וני אחרן אצא הלוי ריש
 ותיצחא דפה אשר צהה השאלה הרעיקו כל באוני הדור כמו הגאון ונהר"ס
 עלולין והגאון נפאס צניען והנקדרי הגב היו באוני הדור הגאון רצינו
 הגדול הקנו"ע והגאון הגדול וני הענדיל אשר כזכר בונה פעמים צתקוות
 (ולמען ידע הקורא וני הוא הגאון הגדול וני הענדיל . אעתיק לו ונה
 סכתה החכם הטלם צקפה קר"י כאונת וז"ל : הגאון החכם הפולל וני
 נוסח המוכנה הענדיל צ"ר קנורי צעל נוסח הלצנות על ספר חוצת
 הלצנות ובהקדמתו לקפרי זה מוכה והולך את הספרים שחבר בכל מקלעות
 התורי והכנוי אשר לא יאונן כי יסופר וזה לשונו ואלה הספרים אשר
 שקדתי עליהם להציגם ולפרסם כיך אלה העוצ' והרצני ראשוני כל ספרי
 הנקרא צקלרי על דרך פשוטם ודקדוק לשונם כו' וספר ארבעה טורים
 סלו קלר צמוות ורצ צאיות נוסף על ונה שפירש צו צית יוסף כו' צמושכלות
 ספר רוח סין וספר וולת הגיון וספר צתיבת עולם וספר הנורי וספר
 העיקרים וחי פרקים שחבר הרנוצ"ס וכו' וספר העקירי צכלל וצפרע
 נעשה צראקים וכו' צחבנוי האונת ספר המערכת וספר שערי אורה
 וספר פדק רינונים וספר רצינו צחי וקלת ונאמר הזהר החקירים וכו'
 וצפר התיקונים כו' צחכנות הלימודים צחכנות הנקפה והנדסה ספר
 הנקפה למוהר"ר אליהו וצדחי וספר אוקלידס צבעה ונאמר ונחוס
 צארתם הלכות חמורות צונקני וצחלמוד הנדברים צחכנות הצצורת וכו'

מצבת כודש

וזכמות החכמי וספר הגלגל הנקרא אישערא (ספסערע) הגדול והקטן
וספר הטוארקא נקרא ונהלך הכוכבים וספר לורת הארץ וס' סס כנפים
וספר יקוד עולם לרצי ילחק הישראל וספר אלמאגיסטי הקלר הנוחם
לאצן רס"ד עוד חזרת קלרים צרורים ידעו מתוכם נקומות כל
הכוכבים ולקיות המאורות וכל הקורות אותם צאריך וצרוחצ בכל עת
וזכל טעה מדוקדק רצ וכו' עפ"י מאמרי רז"ל בסוד העיצור כו' וזכמות
החזין ספר ראשית חכמי וכו' עכ"ל וצרכינות כתבי יד לרד"א כולל סו"ת
להגאון מו' ונחוח המכוני העכדיל צ"ר סמרי ז"ל ורצו הגאון הוא המהרש"ל
עפ"ל ועתה ראה כונה גדלו של הגאון הגדול מו' אהרן אצא הכ"ל
שהגאון מאור הגול' מהר"ם מלוזלין לקח לו לתלמי דמסייע לפסקו סכל
גאוני הדור הרעיקו צדצר הזה צחקו צ' הגדול הכ"ל וכל חכמי הדור
כתבו עדותן על זה וגם צשו"ת מהר"ם מלוזלין סימן קט"ו כתב הגאון
מאור הגול' מהר"ם מלוזלין תשוב' להגאון הגדול מו' אהרן אצא הלוי
הכ"ל צענין ופלא צחקה סכצעלת לסד וזה לקון הסאלי הכ"ל כצוד
איך חי ורצ פעלים עדן העלמי ונקבלאל האלוף המרום ר"ו ור"ג כ"י
פ"ה מו' אהרן אצא הלוי יל"ו ולכל המסתופפים צלל מעלתו שלום. מפני
טיהרת יומא דטוקא אצא צקלה ע"ד אשר כדרכתו מועלת כ"ת על
המעשה זר ודמותו אשר צא לידך צחקה סכצעלה לרוח או לסד סקורין
(טרכ"ט) וצא אליה צתחלה כדמות צעלה וצטנייה כדמות סדין והיא
אשה צעולה צעל אס היא נאקרת לצעלה אפילו ישראל דשנא סופה
היתה צלון כאשר קלת יס דצרים ניכרים או לכל הפחות לצעלה כהן
אפילו יהי צאונס או אס יס לדמות זה לכרצעת לצחמה סמותרת אף
לצעלה כהן או לא כיון טצא עליה כדמות איס ופרין והצין כצני אהס
והציצ לו תשוב' ארוכה צפילפול וצירה לו עפ"י המט"ו מסכת סוטה וגמרא
וסו"ת דים לדמותו לכרצעת לצחמו דאין הענין תלוי צפרין והצין אלא
צאיסות תלוי רחמנא וסכצ איס אותה פרעו לסאינו איס וצחמו ורוח לא
ניקרי איס והאריך סס ומסייס לצקוף וכנא' מדברי הרמב"ם סכתב דוקא
אדם כנא' דוקא אדם וכל שאינו אדם יהי' וי' סיה"ן צחמיל או רוח לא
כעשית וזכה והנראה לעכ"ד כתצתי צקלור מופלב מופני רוצ העירדה כלום
סערוד מאיר צן מו' גדלי' זללה"ה עכ"ל (אמר המוליא לאור) מדברי
הגאון

מצבת קודש

הגאון מהר"ם מלובלין נראה דאם כזעלה לאיש באומרת מותר ומחמת
שהיא אומרת היתר קצורה שכזעלי למלאך ובאמת היא איש לא צורכי
לן אם נאסרה ומדברי הגאון מהר"ק שורש קס"ג נראה דנאסרי לזעלה
כי האריך טס ומסיק דנאסרי מחמת דלא כתיב ותמעול מעל צדי רק
ותמעול צו מעל דעכ"פ לבצי זעלה מעלה חף דכזרה דהיא מותר ע"ש וראיתי
בחסו"ב לא"ח הגאון הגדול זללה"ה שהאריך בחסו"ב להגאון הלדיק מו"י
ועשה חז"ק הרמ"ל ז"ל זענין אשה שהיתה חולנית זמן והלכה לרופא
ואמר לה הרופא שזאם תסומע לו ותזעלה אלכו תטרפא מחולי ושומעה לו
והאריך א"ח הגאון זלה"ה בחסו"ב בפילפול עמוק וחרף לקטור דברי
הגאון מהר"ק צטו עעס . וכן ראיתי לידדי הגאון הגדול מהר"ר
יעקב יוטעש כ"י זעמ"ח ספר מקראי קודש ואהלי יעקב בחסו"ב שהשיב
לחכם אחד זענין ככ"ל ומחמת שכיון דעתו לדעת א"ח הגאון מאור הגולה
הקדוש זללה"ה אמרתי להעתיק דברי חסו"ב אשר השיב להר"ב וכו' מו"י
מענדיל פרידמאן חז"ק געארגען צווייטע אונגריין ע"ד מקרה זלתי
עבור שקרי טס לא"ח אשר זעלה לא הי' צדיחו וזא חללה איש עמא והי'
עוסק צטורי כל היום וכל הלילי והי' מוחזק חללה לאיש חלקים קדוש
והכניסו לציחה והנהיגה צו כבוד גדול וצכל הסצוע הי' האש' שואלת
לאיש הקדוש הלזה שיגלה לה מי הוא ואמר לה שאינו רולי לבנות לה רק
זלילי ש"ק יאמר לה מי הוא ויגלה לה ותהוהו וכן הי' זלילי ש"ק אחר עת
האכילי ואנשי הצית הלכו ליטן והנר הי' דולק צא האיש הטמא הכ"ל לחדרה
ואמר לה שהוא אליהו הכזיא ואם תסומע לו תלד ממונו צן שיהי' משיח
ויושיע את ישראל ואמר לה ששפתלח מן השמים אליי והאש' הכ"ל כתבה
אותן לדבריו ואמר לה אות כי טס הי' ארגז אחד ריק חללה שאחר שיעצור
ג' ימים יתמלא הארגז עם זה וטמא אותה זלילי הכ"ל וציוס א' נסע
לדרכו והאש' הכ"ל שלחה תיכף אחרי זעלה וקיפרה לו כל המאורע
צממתי וצטו לצ איך סזכחה לרצק צגוף קדוש עם אליהו וממונו תלד צן
שהי' משיח ויושיע את ישראל וגם קיפרה לו האות שזעצור ג' ימים
תזכה לעובר רצ שהארגז התמלא ככ"ל ולא רלחה לפתוח הארגז קודם
זמן הכ"ל כי האמינה לדבריו שהוא אליהו והי' כאשר עצרו הג' ימים פתחי'
הצי"ב ומלאו אותה ריק כאשר צמחילי אז הצ"כה כי איש זליעל עמא

מצבת הירוש

אותה צערומתו . ורבו חכמי הדור לאוסרה אותה עפ"י דברי הגאון
מהרי"ק כי הגאון מהרי"ק אוסר ומחמת דל"א כתיב ותמעול ועל ד"י רק
ותמעול ועל זו וה"כ כה"ל דלגבי הק"ת לא פעלה עולה כי סצורה שמוחר
בזה האופן מ"ת לגבי צעלה ועל"י דכצעלה לא"ש אחר ככ"ל והאריך ידידי
בזה צפילפול ומסיים לצקוף שאל ימחרו לחרון הדין עפ"י דעת הגאון
מהרי"ק רק יחקרו בחקירות ושלמות את האשה הכ"ל אם הית' סוגנת
במורה כי על דברי הגאון מהרי"ק שרא"י נרנח הגאון מוי יהודה עיי"אש
ז"ל וכתב על הגאון מהרי"ק שדורש וחדש דבר חדש שאין ראוי לדרוש
כן אחרי חתימת התלמוד ומי יבא אחר דצריהם כו' ע"ש שכתב בזה דצריים
יסרים מאוד ולפי דברי הגאון מהר"מ ונלוצלין באשה שכצעלה לטד גם
בכידון דידן הגאון מהרי"ק מודה דלא כאסרי' דהאש' הלז דימה בכפשה
שמתדבקה בחליהו וכצעלה למלאך ובזה הענין מותרת ולא עלה על דעתה
למעול ועל באשה כנוצן עכ"פ לא ימחרו להחליט הדבר לאסור רק אחרי
העיון היטב ולהתייעץ בזה עם גאוני הדור וחכמי הדור והאריך שם .
עכ"ל בקלרה ודי בזה הערי' להוראה .

וגם בחסות הגאון חיתן האזרחי וצי"א שם צקיעון ל"ט חסו"י ארוכי
לענין אחרונים מורכבים וכתסו"י הלז הראה הגאון הגדול מוי
אהרן אב"א הכ"ל רב גדלו חריפתו וצקיעותו כי הוא סיני ועוקר הרים
צפלפולו העטום שם כי זה לקון הגאון הגדול מוי אהרן אב"א הלוי הכ"ל
חדשים מקרוצ צאן והתפטעו צארליכו לאסור האחרונים שקורין גארלי
באמרים שהם מורכבים ומלימין ולא חזינן לרצנן קקטישאי דעצדי הכי ושאלתי
את פי חכמים שדורינו מה ראו על ככה ומיין הגיע להם לאסור ולא
פירשו אחד מהם ואין מגיד לי ודבר זה אינו מפורש בתלמוד צצלי וירושלמי
ולא משתמע אחד מן הפוסקים המורים המפורסמים הראשונים והאחרונים
להזכירו אמרתי צצלי אם איתא שהי' לד פיקפוק וכדוד איקור איך לא
שם אל לצו אחד מן המורים לפרש האיקור כמו שפרשו והאריכו צערלי
וצציעית וכדומ' להם אמרתי וודאי כח דהתירא עדיף ושמתי אל צצלי
לעין צצרי חכמי התלמוד ומפרשים והאריך שם צפילפול עמוק צצרי
צצרי רש"י צפי' משוח מלחמי' והאריך לפלפל ולכתור דצרי הגאון מהר"ם
אלשיך

מצבת קודש

אלטקיי וכו' עס ז"ל אח"ז זאל לידן תשובת מועתקת ונתשובת הגאון נוי משה
 אלטקיי והפריש ומאוד צאריכת דברים להפליג האיקור צאיקור המורכב חזילות
 חזילות להחזיק בדבר והרחיב דברים שאינם נוגעים אל הענין ואל הכוונ'
 לכן אמרתי להסיב על דבריו הנרא' צעיני והאריך לפלפל בדברי הגאון
 מהר"ם אלטקיי בכל פרט ופרט צפילפול עמוק ומאוד וסיים צקוף התשוב'
 וכו' ומכל הלין נרא' דאתרוג שקורין גראלנלין כטר ונצרך חס לא נמלא אתרוג
 כזה וכ"ש הגראלנלין המוציאין צארלות האלו והמוציאין אומרים שאינם
 מורכבים אך הם וון שהקדימו להתצטל אף עפ"י שאינו ראוי להאמין
 לדבריהם ספיקא הוא ויולאין צו כל הכ"ל כתצתי להלכ' ולמעט' הנראה
 צעיני הלל כה דברי הלעיר אהרן אצח הלוי עכ"ל עס .

הנ"ה מאתי המוציא לאור

עיינן צתשובת טבות יעקב הוצל דבריו צתשובת צית אפרים צנועט'
 שאירע צפראג צהיות הגאון הגדול נוי סנועון אצד"ק פראג אירע
 סה"י סנת הדחק ולא הציאו אתרוגים למדינתנו רק וועט ולא הי' צק"ק
 פראג רק אתרוג אחד טקנו הקהל צעד דונים יקרים והי' צו חטט מורכב
 ואסר הגאון נוי סנועון האצד"ק פראג לצרך צו וסאר חכמי פראג הי'
 מתיירין אוחו ואירע צאוחו זמן הי' ללרך הגאון ומאור הגולי רצינו הגדול
 הס"ך לנפוע דרך ק"ק פראג לציתו כי הגאון הס"ך הי' אצד"ק העינטא
 צנודיכת ועהררין וכאטר סנועו חכמים ק"ק פראג טצוא יצוא הגאון הס"ך
 לקהילתם הסביעו כולם טהגאון הס"ך יכריע ציניתם וצין הגאון האצד"ך
 הזקן נוי סנועון ואחרי דצרו יקום וניד כצוא הגאון הס"ך לק"ק פראג
 הלכו חכמי העיר אללו ושאלו לו צדצר האתרוג המורכב והסיב הס"ך דעתו
 להיתר צאתרוג המורכב וצירר להם עפ"י ראיות כי אתרוג המורכב כטר
 ואין צו חטט איקור כלל והסביעו כל חכמי פראג לרעת הס"ך כנר דעת
 הגאון האצד"ך ז"ל וניד ציום הראשון של חג הסוכות כשפגול הס"ך האתרוג
 לצרך כפל האתרוג ונידו וכצצר והגאון רצינו הס"ך נפטר צטכה זו
 זלוח קודם פעירתו לחתנו הגאון ולצנו הגאון טילכו ויצקשו ומחיל' לנענו
 ון הגאון אצד"ק פראג כי אמר כי צצציל טחטא כנר הגאון מפראג
 דהורה על האתרוג להכשיר כעכס על זה והלכו צניו של הגאון

מצבת קודש

צעל שפתי כהן להגאון האבד"ק פראג ז"ל והגידו לו דצרי רצונו הגדול
צעל הש"ך איך שציקט זמנו וחילי על אודת הוראת האחרונ הכ"ל ככ"ל
עכ"ל ולפי מה שראינו בתשוב' הלז של הגאון הגדול מו' אהרן אבא
הכ"ל הי' הדבר פשוט להיתר צעונו כל חכמי הדור כאשר כתב כי שאל
לכל חכמי הדור (ובימיו היו כל גאוני ישראל) ולא הי' מגיד לו טעם
איסור בזה וגם הגאון הכ"ל האריך להסיר ככ"ל (ודי בהערתו לעיני המעיין) ?
ע"כ הגה"ה

וגם - צו"ה מהר"ם מלוצקין סימן י"ט לענין אם שומן טענת זכוכה
הסיב טס תשוב' זו ג"כ להגאון הגדול מו' אהרן אבא הכ"ל וז"ל
הגאון מהר"ם מלוצקין בתשובתו להכ"ל דולה מים מזארות עמוקים ופרק
הרים ומקיס צהור' ומקיס אהובי ונחותני ה"ה ר"ג ור"ו האלוף המרום
מו' אבא קב"ל י"ץ וע"ש כל המוסתופים כלל ועלתו שלום ע"ד אשר
דרשתני וסאלתני אם שומן טענת של קדושין לאסה זכוכה ונפלת על
מהרומ"א שכתב בהגהותיו על אהן העזר סימן ז' שאין הנפואים והקדושין
חוזרים מאלין יש לו זה כי הוח נגד הסוגיא דפ' מו' שמת דף קו"ה והארכתי
וענית דברים לבאר זה - תשוב' אהובי ונחותני כו' והאריך טס צפילפול
עמוק וסיים לבקוף ולולי שמוזיל כתבי נחוץ לדרכו הייתי מאריך יותר
בראיות ובפצרות וכינוקים לאות דצרי ופצרותי שכתבתי רק שאין העת
להאריך ובנחילה רצה כתבתי דברים מעטים ומה שצקסת זמני ונחב
הקלות להלכ' למעשה צדין זה דע אהובי שפה"ק לוצקין אין טהגין
להוליא מסך הכתובי הטענת של הקדושין רק שומן לה טענת של קדושין
ושאר חכמינו בכלל צסך כחוכה וכך נהגתי במדוני לזי כשהייתי אב"ד
צק"ק קראקא - אבל שומעתי צק"ק פוזנא טיהגים טנותנים לה הטענת
של קדושין לצד הכתובי כה דצרי ונחותך אהובך נאמן דורט שלום כ"ת
המרוד צעירדת לימוד היציבה הנפוארי והתשוב' כה יוסף כו' כ"ת

מאיר צן מו' גדלי זללה"ה
(הג"ה מאתי המוציא לאיר)

מתוך דברי התשוב' הלז אנו למדין שהגאון מאור הגולה מהר"ם מלוצקין
הי' אבד"ק קראקא ג"כ וכראה שהי' אז ציעי חורפו בי צענת

מצבת קודש

שנת ה' צק"ק לזוז לאצ"ד כאשר ראיתי צפינקס חצור' קדוש' אשר
ככתב עם הונעש' והגאון ונהר"א טרענכליל עם הגאון מאור הגולה ונהר"ם
מלוצ'ין אשר הולך לנסוע מפה כאשר הצחתי הונעש' הספלא צקפרי
מלצת קודש חלק ראשון סימן כ"א אלל ליון הגאון הגדול מו' הצרהס
טרענכליל צעל איתן האזרחי כרא' טהגאון ונהר"ם מלוצ'ין נסע תיכף
ללוצ'ין וצטנת שנת ה' צק"ק לתקבל לפה לזוז וצטנת שס"ד ככתב צהסכמי על סיר
גאול' של הגאון הגדול ונהר"י הלוי נורו ואחיו של הגאון רצינו הגדול
צעל מורי זה ככתב עם צזה"ל גם קיימו וקבלו עליהם ועל צניהם
אחריהם צלירוף אלופיהם גאוניהם עטרות ראשיהם אשר עם האחד אחד
צתורי וצגדולי כר ישראל ור"מ ור"ג אצ"ד דק"ק הכ"ל הגאון המופלא
צדורו והמופלג מו' מאיר עין הגול' והמאור הגדול אשר כתר עם עוז
על גזו עולה צשלס' כחרים עטרתו כלולה כהנא רצא ריכא ואצח החכם
המועול' כר ישראל ריש מתיצתא ריש גלותא מו' יהושע פליק כ"ץ יח"י נלח
סלה כולם הסכימו לאמר הסיר הגאול' צכל צתי כנסיותיהם צכל סנה
צצצת שאחר פורים צין גאול' לגאול' כו' עיין צקפרי מלצת קודש חלק
ראשון צהקדמו' לקיר גאולה עיי"ש מזה כרא' שהי"י פה הגאון עין הגול'
ונהר"ם מלוצ'ין צצנת שס"ח כי הי' אז הונעש' וצהכ"כ הכ"ל אשר חצרו
לקחתו הכתרים כנצואר עם וצצנת ש"פ כסע מפה וכתקבל הגאון הגדול
מו' קאפיל ז"ל לאצ"ד צחוץ לחומה כנצואר צפסקו לענין האילנות העומדים
צצית הקצרות דפה כנצואר לעיל כי הגאון מאור הגול' ונהר"ם מלוצ'ין
הי' אצ"ד צחוץ לחומה אשר זמן רב אח"י צצנת של"ע הי' מולא מקומו
אחתו הגאון הגדול מו' יוסף צהרצ מו' אליקים זקנו של הגאון מאור
הגול' מו' שמוחה הכקרא רצי ר' שמוחה אציו של הכהן הגדול רצינו
הגאון מאור הגול' מו' חיים הכהן ראפיטורע אצ"ד דפה לזוז ואציו של
הגאון מאור הגול' מו' שמוחה הכ"ל הי' הגאון מו' כחמן ליפשיטן והגאון
מו' כחמן הכ"ל הי' חתן הגאון הגדול מו' יוסף חתן הגאון ונהר"ם
מלוצ'ין מזה כרא' כי הי' הגאון ונהר"ם מלוצ'ין לאצ"ד דשה ערך ארבעים
סנה ונעס נסע לק"ק לוצ'ין ונצוחתו כצור עם מזה כרא' אשר כתב עת
היותו אצ"ד קקראקא הי' ציני עלומי שהי' מולא נקום חתמו הגאון
מאור הגול' התלך מו' ילחק כ"ץ אצ"ד קקראקא כמו שחותם עלמו צתצותו

מצבת קודש

חתן העלך הגאון מהר"י כ"ץ זללה"ה כמו שנילח חזן הגאון מהר"ם
מלוצ'לין הגאון מו"י יוסף אחר כמה שנים מקומו של הגאון מהר"ם מלוצ'לין
פתיק לבזוג וגם הגאון מו"י נחמן ליפשיץ ה"י מנלח מקום חותנו הגאון
הגדול מו"י יוסף ז"ל כמזוהר צפינקס דר"א לענין פסק דין הצאתי צספרי
מלכה קודש חלק שני בהערותי ועיי"ש . וגם אחרי ראיתי צספר איתן
האזרחי התבוננתי בדבר חדש אשר הגאון מאור הגולה מו"י יהושע צעל
מגיני שלמה וצעל שו"ת פני יהושע רבו של רבינו הגדול הגאון הס"ך ה"י
פה אצ"ד כמה שנים קודם שכתב לצד"ק קראקא . פוק חזי בתשובת
איתן האזרחי כי הגאון הגדול מו"י אברהם שרענבלי צעל איתן האזרחי
כשא וכתן כמה פעמים צטאלות ותשובות עמו כאשר מציא הרצה פעמים
נמנו ומכנהו צסם מחותני הגאון אצ"ד ור"מ מו"י יהושע (ולא הוא הגאון
הסמו"ע כי רבינו הגאון הסמו"ע ה"י רבו של הגאון מו"י אברהם שרענבלי
וקרא אותו מורי הגאון מהר"פ הלל הוא צתשובי שהשיב להגאון צעל
איתן האזרחי גם צפרק המדיר גם פילפול עמוק מהגאון רבינו הסמו"ע
ועם י"ס תשובי מאציו של הגאון צעל איתן האזרחי אשר כתב לו) הוא
הגאון מאור הגולה מו"י ישראל יחיאל אצ"ד קראקא כתב גם צתשובי ז"ל
שאל אצ"ד ויגדך בן יקיר אברהם אהבי עם כי מקונטרס הקודם כתבתי
למורך הגאון מהר"פ ידידי את והצ צקופה כי צכידון דידן אשר גם
שנינו העלינו ארוכה את זה לעומת זה כעת אעבור צמילין כאשר שני כתבים
צאו וכל אחד וכמעט אחד השמים מכל כתב נסכה אשר לקחנו צדינו
אמנם צא אלי מגילה עפה צקליטים על כולו מומך צני וחצות לורים
פיפית צידך והיו עיכך רואות את מורך לזכות ולעזור מעיר חזן לטמוע
צלימודים ותחל רוח עלתך לפעורך להיות עור בכבודו כאשר ידבק אזור
צרא מוכה אצא וכפעם כפעם הלכתי לקראת הכרעות צימינו יגעתי ומלאתי
שמחתני צפעלך כה יתן אלהים ובה יוסף תם כה צהדר הדרך עלן
ללמוד וללמד צכוין פתוחין לשמים וציראת ה"י קודמות לחכמתך תעמוד
לעד והיית עד למעלי האף אמנם הנה לא זקנתי וכמעט שצתי וכלאה
ידי להשיב אלפי שנים ושלטים די השצ והותר אמרתי מן השמים יספיקו
צדי כצדים לעשות תשובי לא כנעלת מפני האצ את בן ילכה לתורי
ולתעודי ולמלתי את צני לדבר צם תפי כתבז דאם יפה בתי הן תקוים

מצבת הודש

מרת ולנדהם את זכרם כמו עם זכרם גם יחד ואשיצך מילין דרך
קלרה יסנוע חכם ויוסיף לקח וזבל אדם מתקנא וכו' תחילת מעסק
זמה שהסגתי על פירוש הגאון מהרי"פ כו' (ומכל זה אנו רואין כי מכה
הגאון הצינו הגדול הסנוע צמס עורו) ועל הגאון הזה כותב נחומי
הגאון הגדול מו' יוסיע אצ"ד ור"ע כיון להגאון בעל מגיני שלמה כאשר
אזכר כי בתשוב' אחד צמיון כ"ט כתב ז"ל תשובת הגאון המרום
כמהר"ד יהושע ריש מתיצחאל ואצ"ד יל"ו אשר הוצר להיות אצ"ד ור"ע
דק"ק פרעמיסלאל יל"ו בנדון תשובת בן הגאון בעל איהן האזרחי באשה
סקורין אותה ובקראת צמנה ליזא צפי כל מולדתה כסקראו צמנה
בעריקה וזמה אומרת שנקראת ע"ש אשה אחת הית' נקראת ליזאל
ונקתפקתי והיאך לכתוב ליזאל או ליזאל יעוד נקתפקתי כי רוצה דעלמא
קורין אותה לפא ומועט קורין אותה עשאלה האיד לכתוב והאריכו עס
צפילפול עמוק עם הסואל בן הגאון בעל איהן האזרחי עי"ש וכתשובת
ל"ה כתב הגאון בעל איהן האזרחי תשוב' להגאון הגדול מו' נואיר ז"ק
ז"ל הנאורה הגדול שמו פועל לדק הולך בתנאים ות' חלקים עמו הגאון אצ"ד
ור"ע יל"ו מו' נואיר (הוא הגאון הגדול מו' נואיר ז"ק) הגה ציוס אחנוול
כי יעצור דצחתי דרך העצרת אל פני ר"ע נכ"ת גליתי טפח וכקיתי
טפחיים ועשה צחתי להנסיף אחר עיוני מה סקרא' לפענ"ד צענין הגט
הכיתן צמוך לעיר צערצ יו"ט של פסח וס"י גט סכ"ע והאריך עס לזכר
התשוב' צפילפול וכו' ואח"ז כתב כך גופא דעוצדל ששלח בזאת צמחירות
להעניק לשאלו לעונת העלה לנכ"ת איד לכתוב בגט צמס פרידנאלן
אס צפ"א או צואר ונעכ"ת פי קדום אומר לו כאשר ראה צדצרי ר"ע יפה
שכתב צוא"ו גם סנו"ו הגאון החקיד מו' פייצ'ס ר"י ואצ"ד"ק קחאקא ז"ל
כתב ג"כ צממותיו צמס זיירדיל צוא"ו לכן תורה גם נכ"ת ג"כ אתו עמו
כלומה אליו לכתוב אף לכתחיל' צמס וזיירדנאלן כו' צכן חני אומר
בגבול תחילת כי לא נחשצתי נחשצתיכס זזה נכמה טעונים וזה יל
ראשוכי הא' הכבר נשאלו ונתננו גם יחד פה"ק לצוב זה כונה שנים
עצרו עם הגאון כנו' יהושיע אצ"ד ור"ע דק"ק קחאקא יל"ו (הוא הגאון
הגדול בעל מגיני שלמה ותו"ת פ"י) אשר העלינו בזולדתיכו בהסכמו אחת
דכל ותי צתשוב צקדורים שלנו צואו הוא לפי מכה בהצרת לשונית דמדנית

אשכנז

ר"ע

מצבת הודש

אשכנז שמדצרים צו' זלשון צלי רפויה ונשא"כ לפי קריאת מדינתו צפרט
צארץ רוקיא שהיא לשון גסה שמדצרים צפ"א דווקא צפ"א רפויה לריך
לכתוב דווקא צפ"א והטעמים לטעם כו"ט צדצרי ונהר"א צסס פייצט
ווייזט שמקלה מדינות מדצרים יותר זלשון רפה הולכין אחר לשון צני
אדם צמדי' אשר כותבין צו הגט ואין להקפיד צזה היאך כולל השמות
כו' כי כ"א כתב כפי הלשון דמדינתו לכן קדרי הגיטין ונשכין זה מזה
וכו' וכונתו על אותו הקצו' קימון כ"ט שנסא וכתן עם הגאון הגדול מו'
יהושע ז"ל ונאחר שכתב שהוא כעת אצד"ק קראקא ידענו מזה כי הגאון
הגדול מו' יהושע צעל מביני שלמה הי' אצ"ד ור"מ דק"ק לצוב ומחילי
נצר לק"ק פראנקלא אך לא הי' מושבו שם כי קצלו אותו ק"ק לצוב
והגליל ואח"כ נצחר להיות אצד"ק קראקא ומנחתו כבוד שם .
(ע"כ הג"ה)

וגם צסו"ת ונהר"ס ונלוצלן קימון כי ז"ל דין אצא לנלכא אהו צי נחתי
האלוף החורכי ר"מ ור"ג מו' אצא הלוי יל"ו וכ"א ל"ט ע"ד השאל'י
אשר שאל נאחתי כ"ת לחוות דעתי צעקין דצר שכתחונן תוך הפסח צו"ע
אי קרי לטורפו ונטעם שהותרה הצערה ללורך הותרה נמי שלא ללורך ולא
יועיל כפיית כלי עד ח"ה כיון שלא צעלו קודם זמן איסורו דהא השתא
הוא דנעט' חונן ולאחר זמן איסורו לא שייך ציעול וסדעתך כוטה להסיר
לטרוף ותוהתי על דצרי התוספת דכתובות דף ז' דנשמוע מדצריהם
לאקור לטרוף אפילו צלא ציעול והאריך שם לפלפל וסיים לצקוף על
כן אפי' כוהג להורות בכל פעם שידמון לידי ענין חונן ציוס טוב של פסח
כאשר הוא נלוי ושכיח צקהילות גדולות צכל יו"ע של פסח אפי' מורה
חוויד סיכפו עליו כלי עד ח"ה ואז יטרפו הנלענ"ד כתצתי . כאום
נחשתך הטרוד נאיר עכ"ל .

אמר המוליח לאור הלעיר גבריאל בהגאון הגדול מוהרנ"ה זוקללה"ה
הנה הראיתיך בהערה הלז איזהו מקומן של שצחי דהאי גצרא
רצא הגאון הגדול מו' אהרן אצא הלוי ז"ל ריש מתיצתא דפה אשר הי'
חד נעמודי הוראה וכל גדולי ישראל פנו אליו צתפוצותיהם כאשר
הערותי

מצבת הודש

הערותי בלדק ולקוה כי ימלא חן צעיני קקורח ויצרך אחתי על גודל עמלי
ודי צזה . ולולם אחת אגיד לעין הקורח שאל יתמה שלפעמים קראו
אותו הגאונים צסס אצא לצד וחתיתותו הוא אהרן כאשר נזכר כמה פעמים
ע"ז העיב אשר דיצר ידידי הגאון הגדול מו"י יעקב יושעש כ"י הנזכר
לעיל בהערותו על הגאון הגדול מאור הגולה מו"י אהרן אצא הלוי זה
לשונו: הגאון הגדול מו"י אהרן אצא הלוי נזכר צפור"ת מהר"ם מלוצלין
וכאשר נזכירו מוכנה צסס אצא לצד כמו צקימן י"ט לענין אם שמין טבעת
קדושין צטעה טצאה לגבות כתובתה (וכן צקימן צ' כמו טצארתי אחי
המוליא לאור בהערותי) וכן צקימן קט"ו צענין אשה טכצעלה לטד אם
כאשרה לצעלה אכן צקימן קמ"צ כאשר צא עה"ה לחות דעתו צכידון גע
ט"ו הכיחן צוין טעמדו כל גדולי הדור להכשירו ועמדו צמכין וזעקו
מרה על הגאון מהר"ם טהוא הי" האוסר והמערער על הגע הכ"ל ותחת
לסוכס הכחידו ולא הזכירוהו צקמו וז"ל צפור"ת מ"צ סימן ע"ז אחר הדברים
האלי נחחרט המגרי צע"ל קרוציו ומיודעיו ומכללי חכס אשר כשא לטוא כפשו
כדי להחזיק ידי המגרב כו"י כל זה כתב החכס ההוא והציא ראיות רעועות
וקלוטות וכבר כתרוהו רדפוהו חכמי הדור על ככה והוכיחוהו על פניו ציריד
יערקליוו טע"א לפ"ק וציריד גראמנין טע"צ לפ"ק כל ההוכחות לא הועילו
ויהי כמלחק צעיכו כו"י עכ"ל לכן גם הוא לירף עמו גאוכי הדור צטכת
טע"צ לפקול הגע וצתוכס הי" הגאון מו"י אהרן אצא הלוי וחותס א"ע
אהרן אצא הלוי ומלאתו צפור"ת איתן האזרחי סימן ו' לענין איילנית כתב
הגאון צע"ל איתן האזרחי ע"פ התקוצ' וזה לשון הצע"ל הורא' החכס
הישיט כוותרר אצא וחותס א"ע אהרן אצא הלוי וגס צפור"ת מהר"ם
מלוצלין צקימן ק"צ זה לשונו צראט חודט תקבל צרכי צגודט מצורח כל
ומחדט אחוצי ומחותני האלונק המרונוס ר"ו ור"ג מו"י אצא קב"ל יל"ו
ולכל המסתופים צלל ועלחו טלוס כו"י לענין חוקת אראכדיא ולענין
תקנת וערופיא וצטאר וקומוט מזה אנו רואים דה"י נקרא צסס אצא לצד
ורק חתינתו הי" אהרן אצא הלוי וכן ומלאתו צתקוצת איתן האזרחי
תקוצ' מיוחדת להגאון הגדול מו"י אהרן אצא הלוי הכ"ל לענין אחרונים
אם יט לאוקרס ומחות חטט מורכבים חותס א"ע אהרן אצא . וה"י זקן
מופלג כי צטכת טע"צ לקח אותו הגאון מהר"ם מלוצלין לתכא דמסייע

מצבת קודש

זכתה לזה לשון ואולי הן הסכמת הגאונים שהסכימו לדברי וזוודאי לא
היי' אזי לעיר ליימים כי צננת של"ג קורא אותו הגאון בעל חיתן האזרחי
יהחכם הישיש והאריך ימים עד סנת ת"ג כנצואר צנוסחת מלכה שלו
צסימן י"א עכ"ל ידידי הגאון מהר"י יוטעש הכ"ל

(סייד לליון ע"י צמלצת וליון קודש של הגאון מו' ונשה צהגאון הגדול
מו' דוד) הגאון הזה נזכר צשו"ת מהר"ם מלוצלין צסימן י"ח על קושיא
גדולה שהקש' על האלפסי) וע"ש הערה לסימן י"ז וי"ח וי"ט לליוני
קודש של הגאונים הגדולים מו' יעקב צמה"ו אליקום ריש מתיצחא דפה
דמו' שמשון ומהר"ר לצי הירש דיין הגדול דפה הגאונים האלו הסכימו על
פסק הגאון מאור הגולה מהר"ם מלוצלין לענין הגט שכ"ו לפסול הגט
זכתה ואלו הן הסכמת הגאונים שהסכימו לדברי הכ"ל מלצד מה ששלחו
אליהם הסכמות צכתה וייוחד ונאצדו ונתוך התשובות עכ"ל של הגאון
מהר"ם מלוצלין צתשוב' סימן ק"ב וה"י הראשון שצהם צראש הנודרים
הגאון הגדול מו' יעקב צמו' אליקום היילפרין וזה לשונו צהסכמותו שם
דצרי פי חכם הן לחכמים ונצונים צדקדוקי דצרי הגמרא והפוסקים
הראשונים והאחרונים ואוודרכא דמוכח שהגברש הזה צעת כתינת הגט
קמוך דעתו אדצרי הצנחת הראשונים שהצטיחוהו שכשיעמוד מחוליו שתחזור
וחנשא אשתו לו צחופת כעורים אעפ"י שה"י המגרב מוכרח עפ"י תקנת
חז"ל צעת כתיני' הגט לדצר שנגרב קחם צלי שום תנאי ווכל ווקי' צמחשצתו
לא הי' רק כתיקיים הצנחה שהצטיח אותו חמותו ואם כן אין זה גילוי
דעת צגט רק דעת וונש ואם כן עכשוו שחצרו ושהצנחתם הזאת ואיכה
ונחלה להנשא לו וויילא הי' כתינת הגט לנפרע צעעות לכך גם אפי'
ונקבים שלא להחירה להנשא לאיש זר כי אם כשתגרב שני' ונצעלה
כתיקון חז"ל לנען האמת צאתי על החתום כאום יעקב צ"ר אליקום
היילפרין זלה"ה והנמקים השני הוא הגאון הגדול מו' שמשון צאכנר ז"ל
זה לשונו צהסכמותו על הפסק הכ"ל אם יהיו כל חכמי פולין ורוסיא צכף
ומאזנים והרב הגדול הגאון מו' צכף שני' ונכריע את כולם צפילפולי'
חריפא וצקיאות אשר הראה צתשוב' הכ"ל ואפי' הלעיר צחכמה וצכנים
צאתי כיודא ועוד לקרא ואמרת' שאין מחלקין כבוד לר"פ לאפרוסי'
ע"א צורה

מצבת קודש

ואיקורא (כוונתו) צמלח לר"פ הוא הגאון הגדול רבינו מו"י יהושע פליק צעל הסמ"ע שהוא ה"י הרב המסדר הגב' כאשר הצאתי לעיל ופוק חזי גדול המחלוקת שה"י טס צין גדולי ישראל צנידון הגב' הכ"ל הגאון מהר"ם מלוצקין לא רלה להזכיר הגאון צעל הסמ"ע צטמו רק כתב הרב המסדר והגאון צעל ומסאת צנינוין לא רלה להזכיר הגאון מהר"ם מלוצקין צטמו הגם כי הגאון צעל ומסאת צנינוין כתב פאלות להגאון מהר"ם מלוצקין והגאון מהר"ם מלוצקין כתב אליו למוחתני הגאון הישיש מוהר"ר צנינוין אבד"ק פודיעין וצנינוין קי"צ לענין טעות צספר תורה כתב אליו הגאון מהר"ם מלוצקין וז"ל . אלהים יענה את פלוס אחו צי ר"ג ור"נו ואצ"ד פ"ה כ"י הגאון הישיש מו"י צנינוין וכו' וכל המוסתופים צלל מעלתו פלוס עכ"ל כו' אעפ"כ הגאון צעל ומסאת צנינוין צזה המסוזה לא רלה להזכיר רק צטס החולק) והלכה כרבי נאיר לחונרא וצאתי על החמוס צקלרה וכיד ד' הטוזה עלי הרחצתי ציאור צקונטרס על פי התור' וגמורא וקצרא כלוס טונטון צן מו"י ילחק ז"ל צאככר החותם פה לצוצ טע"צ לפ"ק .

והשרישי הוא הגאון הגדול מו"י אבא הלוי הצאתי דצרו לעיל צההערות על הגאון הכ"ל והרציעי הוא הגאון הגדול מו"י לצי הירש צמוהר"ר נתן וזה לקונו צהסקנותו אף כי לא עדיפאל ונצצרו מכל וקוס כשראיתי את רבי נאיר ונאחריו על פי העיון צהסוזהו הנחונדת חונתי נופת טטופסה טפתותיו אקרי טווע חמוותיו חמוותיו צחוץ ירונו עד טונרדכי ילא להסכים עמו (כוונתו על הגאון נאור הגולה מוהר"ר ונרדכי יפה צעל הלצוסים ז"ל) להלריכה גט טכי צכך אכי הלעיר ג"כ וסכים כרבי נאיר צגזרותיו לחונרא ולאפרוטי ואיקורא כלוס הקטן לצי הירש צמוהר"ר נתן ז"ק זלה"ה :

העתקתי דצרי הסכנות וסגאונים לונען הראתיך לדעת דצר רצ גדלס צתורה כי טס היו כל גלוני הדור צתסו צ' הלז כמו רבינו הגדול הסמ"ע והגאון מו"י הענדיל צעל ונחה הלצרות וקדרי הגב' והגאון נאור הגול' מהר"ם מלוצקין האוסר והגאון נאור הגול' הלצוס האוקרים והגאון הגדול צעל ומסאת צנינוין וכח דילי הגאונים ז"ל הונתירים ואעפ"כ

מצבת הודש

כתן הגאון מהר"ם ונלוצלין עיניו בארבעה מטיבי לעד הגאונים הללו להסכים עמו בכתבם ודי בהערה זו לעיני המצוקר ודורש חכמה באמת ע"כ ההערה) :

(הערה לסיון כ' לליון קודם של הגאון הגדול מו"ר רוד צהגאון מוהר"ר מרדכי אשכנזי זללה"ה אשר ה"י מקודם אצד"ק ואלפיסטרוזיטן ואח"כ נצטר פה לריש מתיבתא) הגאון הגדול הנ"ל נזכר בתפוצת איתן האזרחי אשר כתב תפוצה ארוכה צנידון הורג נפש להגאונים מאורי הגולה מו"ר יוסף זללה"ה אצד"ק לצוב צחון לחווי' חתן הגאון מאור הגול' מהר"ם ונלוצלין ולהגאון מו"ר מאיר ז"ק אצד"ק לצוב צחון לחווי' ציני עלונוי אשר ה"י אצד"ק ואלפיסטרוזיטן וזה לשון השאלה הנ"ל בסיון מ"ג . יוספי על מדין הולכי על דרך סלולה . דרך הקודם יקראו לה להעמיד ארץ צומטט וכנתה העיר על תילה לייקר צפועים הוסיצים על הקלק' . ילחה אש קנאה ונלחה קוליס כפוחים נתנה לאכלה שלא יסונו עוד לכסלה לגדור פרלת הדור הונה יעלו צתחילה אל דצר ה' חרדים הונה השרידים אשר ה' קורח הונה האלופים ונטיפים ויפס ונהיגי ארץ ונוקדוני הקהילה קדישא דק"ק לצוב י'הי אלהים עמו ויענה את שלומו ולמלכס צראשס הונאיר לארץ ולדירים , ומכזר אלהים ואדם , באורים ראש המדברים , ה"ה הגאון הגדול נר ישראל דגל אוריאל כבוד מוה"י מאיר ילו ה' אתו את הצרכה

הגדה לשלום מר לי מר לצי יתמרמר ורוחי כור , חטא ישראל לרע הומר , צנים אינם ונהוגנים עלפו צראש חולות כתח ומכמר אשר קס איש אל רעהו והרגו צמוזיד מה אדצר ואומר על הונעש' נכוער וזר אשר הלך נעורב אל הזרזר ואינוח לפני מעכת"ה גופא דעוצדא סיכי הוה אחד מוצני צרית קהילתינו הקדים לפני פתח חצירו באישון לילה באיונה קטעו והני גס האחד קס כנגדו צחרצ שלופי צתחילה והכה אותו פלעים ואח"כ קס עליו צען הראוי להרוג צו והרגו רחונא ליללן על אתר ולא ה"י נחערצ קום זר צתוכס רק צן וצת של הנהרג וה"י רוליס להליל את אציהס והכה הרולח הכה גס את הצן שעדיין לא הלך יפה על נשענתו נוכח מכה וגס הצת צרחה לפניו כי ראתה כי אולת ידם ונחונת החשיכה לא נחערצ קום זר צתוכס להצדיל ולהליל את הנרדף ונפשי קול ענות

מצבת קודש

גבורי שילחי נפשי צן וצת והצת לעקי צעיר וצאו ערלים לקול השמוע
עם רצו ואלהים אנה לידם שיצוקם את הרודף ע"י הערלים והגואלי הדם
להצדיל כי מלאו אותו הרוב לפניו ויכהו על השל ועדיין עליו להכותו
ונכות אכזריות אשר לא עש' כזה סוס גזלן עתיקה צעולם אוי לעינים
שכך רוחות ולחזקים שכך שמועות והנה הרולח צרזל צחה כפשו וישמו
אוחו צושמר הערלים להצדיל והגואל הדם צשמיר' מעולי' צאופן שלא
ליחן לו וקום כלל לפליע' ויחר הדברים על פרשן יגיד למועלכם מוציל
כתנ זה לשכנו תדרשו והנה עתה צאתי צשאלות ונה יחי' מושפט האיש
ומעשהו כי צאמת האיש הרולח מוחזק ומפורסים לנו לאיש רע וצליעל
ורוע ומעללים וקלת ומעשיו אגיד לכם רסום צכתצ אמת כי זה שנה
שעצר עשה כמעט מעש' כזה אשר הכה אשתו פלעים כוי וגם רלה
לינד להמיר דתו כוי והנה לפי דעתינו ולפי ראות עינינו אין וקוי
והאיש הלזה סוס תשוב' ראוי' כלל כי כל אמרו ודבריו היואלים מפיו
כוי צאמרו הנני כחון לפיכס שלחו אחר התליין ויהיו את ראשי צסיין
כי המושא ומהן של האיש כל ימיו צרע ואף אולי יאמר אעש' תשובה
לדעהינו הוא רצע ערום וד"ל כוי' והני אדון לפני אדונינו מאור עינינו
צקרצע צדין זה והאריך שס צפילפול עמוק צט"ס וצנמוקי יוסף ופילפל
וקותר דברי הגאון מהר"ם מלוצלין תשוב' קל"ח אשר נשאל צענין כזה
וצתשוב' הלז הראה רצ גדלו צתור' וגודל חריפתו אשר הוא סיני ועוקר
הרים צפילפולו העלום וקיים צקוף התשוב' ולכן אתם חכמים וכנזים
חדעו להדריכני צנתיצ האמת והיושר וגם חס ושלום שלא יהי חס ושלום
לרנעי' מרדות צשראל חס ילא נקי כי יש כאן הרצה חקקי לצ ולא
נציאים אכחנו לדעת ונה יהא צקופו לכן הודענו כדת ונה לעשות שלא
יהי ח"ו דום של ישראל הפקר לעיני העמים כמים והם חכמים כמלאכי
האלהים להודיעני כל דבר על השורש גם לאיש הלזה הרולח יש לו שלום
צנים חס יש לוור עליו אל יהי לימוני והנה קלני מראשי ומזרעי
צ"ו ורתחי ידי וארכובתי דא לרא נקסן מרוב החרדה הגדול' אשר כפלה
עלי אשר לא כהג צדמו לא כדס לצי וכוי' ואין דעתי ללולה לכן חס
שגייתי אחי תלין ושובתי רק דנתי דרך מושא ומהן לפני רצותי צקרצע
ומתשובתם הרמותה אכחנו מחכים ומלפים שיהי' לנו לחוק עולם ולא

מצבת כודש

יעצור כ"ד הטרוד זלערא דרצים לפי מורי ורבותי הנאמרים הי' יאריך
ימיכם לשנים טובים דברי הלעיר והזעיר דוד צן לא"ח מו' מוהרר"ע
קג"ל ז"ל: אשכנזי חותם צק"ק וואליקטריזיץ לסדר ויד אל "תשלחו" צו
להליל אותו מידם לפ"ק עכ"ל בתשוב' הנחמדה הזו: הומו לאה צרצ
חריפות וצקילות .

ועל זה הסי' בתשוב' ראשונ' הגאון הגדול עין הגולה מו' יוסף אצד"ק
לצו צחוץ לעיר חתן הגאון מאור הגולה מהר"ם מלוצלין וזה לשונו
כשאלתי על ועשה זכוער שנעשה צק"ק וואליקטריזיץ באחד שהרג את
חצירו וכמוצואר זכתה הרב אצד"ק הכ"ל והרולח נתפס צמאקר אונות
העולם אם להליל אותו אם לא תשוב' מקור הדין כו' והאריך לפלפל דרברי
הממוקי יוסף ובמורא ובתשובת חמוי הגאון מהר"ם מלוצלין כו' וכח
באמלע התשוב' צפילפול העולם: הגם שכבר פירש חמוי הגאון צמהר"ם
ותירץ קושיית הממוקי יוסף צטוב טעם ודעת בתשוב' והאריך לפלפל גם
צרצ גדלו וחריפתו וסיים צקוף התשוב' וגם הכ"ל לא חיירי אלל אם
להמית אותו דרייני ישראל אלל זה שכבר נתפס צירי אונות צזה כולי
עלמא מודו קלא להליל אותו ווכל שכן אם כלרף לזה כל הדצריי סכתה
חמוי הגאון ז"ל אם יעמוד ישראל להליל אותו וידי עכו"ם יהיה צזה
חילול השם טוב סיד ישראל לא תהי' צו ויצוער מן העולם ע"י העכו"ם
ועל ידי זה יגדורו פרלח צני ישראל ויתקדש שם שמים וכל ישראל
יהיו נקיים הנרא' לענ"ד כחצתי: כ"ד הלעיר יוסף צן לא"ח מוהר"ר
אליקום גען זללה"ה יום צ' ואל סדי יתן לכם רחמים צטכה הזאת פה
ק"ק לצו צ:

ובתשובה השנית הסי' הרב הגאון הגדול מאור הגול' מו' מאיר
ז"ק אצד"ק לצו צחוץ בתוך העיר (הסני באוכים)
הגדולים מאורי הגולה הכ"ל כזכרו צספרי מלצת קודש חלק ראשון יעו"ט
רצ טצחם וגדלם ותפארתם) וזה לשונו: וזה דצר הרולח .
קול ענות שונעתי קול נאקת חלל קול דוני אחיכו ודוני זרעותיו אשר
כשפך כמים מן הרטע אשר זזם ופעל ועשה להרוג כפס צמוזר צאישון
לילה צמור וצמעל ואף אח"כ עומד צמורדו ואמר סכך דעתו להרוג את
השונט והנה הוא נתפס צמאקר לעקות צו ומטפטו כתוב כפי הערכאות
שלחם

מצבת הודש

שלהם ועתה זה השואל לשאול כדת וזה לעשות לצער דם הנקי כי הארץ
לא תקבל את דם הכרלה מיזם שקבלה דמי הצל ונענשה על כך וע"כ
דמו לועק לעשות נקמ' ונקם יטיב לריו וכפר אדמתו עמו והאריך לפלפל
בגמרא דסקהדרין ובתשובת מורו הגאון מאור הגולה מהר"ם מלוצלין (כי
צכל התשוב' וזכיר את הגאון מהר"ם מלוצלין צסס מורו וזה נראה
שהגאון מהר"ם ז"ק הי' תלמידו של הגאון מהר"ם מלוצלין) וזוכה וקוטר
צפילפול עמוק וצכ"י סס ובתשוב' הלז ראינו רצ גדלו צתורה • וכחצ
סס צחולע התשוב' וכראה לעת כזאת צעו"ה כאמר שהוא ללורך סעה
צכל המקומות וצכל הקהלות סכתצו המוקרים ג"כ צצצוע סעצר סלחו
לפנינו אכסי ק"ק שאריגראד איך סנוקר אחד עומר כגד כל ישראל
צעניני עלילות סקר גם אכסי ק"ק צאר סלחו עצור המסירה דק"ק
מאראמווי וכוסף על זה צעו"ה סתרצו גכצים גולכים עד כי חדל לספור
וצלירוק סצקרב הימים כרלח הי"ד ר' מטה חתן ר' העניך ע"י יהודי
עגלון סלו אס כן איך לך פרלה גדולי וזה ע"כ הי' הסצרה סתכת
לדון אותם למיתה וסוס מוגדר לעצר ולהצא אך לא מלכסי לצי לחתוך
הדין מאחר שהנעוקי יוסף כתצ סאיך ציריו צזה"ז להניית ולדין מיתה
והי' דעתי להסכים לדון אותו צחיתוך אצריו לחתוך חוענו ולקונו ולקלוע
ידיו וזה חומר לו יותר מנייתה כי יהי' כצאס כל ימיו והסועט מיתיר
עלמו מנייתה ולא יתיר עלמו לחתוך איצריו ועוצ מותו מחייו וזהו
פרסוס גדול ולא יסכח אצל מיתה כסכח עון הרסעים וכן אמר דוד אל
סהרגס פן יסכחו עמי הניעמו צחילך ודרך זה חומרא לחועט וקל לנו
מלך הדין כי כל הפוסקים מודים לענוש לחתוך איצרים הרל"ס ז"ל חתך
חועס לזוכה להסחיר פניה ר"ג דן לכיוסח עיכא ודרך זה הי' יותר עוצ
ומכנה טעמים • אך מאחר שמורי מהר"ם ע"ה ספריו על המידה
מאוד וכתצ סנעסה ונעסה כזה והי' מילך לישראל עיין צתשובה סלו
חזרת' לחירי וגמרת' ואמרת' לדוכו מנייתה צלירוק כידון דידן כיתן
ציד הערכאות לזה כל מה סאמורו הפוסקים אס יס כח ציריו אס לאו
לדון היינו צדין צידים ע"י ישראל אצל מאחר סכיתן ציד גוים צערכאות
הס יעשו צו מוספט ויריו לא תהי צו והכל מודים צזה כי זה גרס הוא
ופעור סהרי הרונצ"ס כתצ ג"כ צחלכות רולח הסוכר להרוג את חצירו

מצבת הודש

פטור אעפ"י שהוא הגורם ואמרו רז"ל על אלו לא תעלין ולא תורדין
ואפטר טעם כידון דידן כאמר מורדין ואחר שכתב הרב וזה"ל הכ"ל
האזד"ק הכ"ל טרעתו לעשות כפירה וה"ל כל ימיו חוטא גדול ופושע
כאמר לישדי"י ז"י גורא רבה ואף אם יאמר שרובה לעשות תשוב' ולפי
דעתו על אלו אמרו חז"ל אין נחת רוח להקצ"ה כי ראה עלונו ציד גוים
רובה לרמות אותנו אזל להפריז מומן לפדות אותו בטביל שיאמר שרולי'
לעשות תשוב' זה הוא חילול השם שיאמרו אין שפיכות דמים אלל יהודים
לחטב חטא וה"ל אם גוי יהרוג ח"ו ליהודי ג"כ לא ידונו לעשות נקמה
ותמיד אני לועק בכרוכ"י על מנהיגי הדור שכל גנב או חוטא שצא למאסר
עוסקן השתדלות לפטור ולפדות אותו ע"י שחדים דבר זה צעו"ה מרבי'
פטעים וגניבות כל אחד עושה וזה טלבו חפץ ורבו פריכי הדור כאלו
לחנכו רואים צעו"ה רוב גנבי ישראל ע"כ ח"ו שלא לתת פרוטה לפוערו
מוות ואם ילא וכלל הדת לכפירה כמו שתמיד הכוזבים מפתים אותו
ועי"ז רולים לפוערו מותו ע"ז אני דואב וע"ז אנו חייבים לתת שחדים
שיעשו נקמה ולא יעיל לו הכפירי כי אם ח"ו שיהי כזאת כל רשע
יעשה וזה שרולי' לילך לכפירה ע"כ ראוי לעשות השתדלות לצטל זה רק
שיגיעו נקמה ואז וכפר אדמותו עמו ולאחכו נקיים דברי הלעיר ואיר
צא"ח נ"ו מזה"ר חברה ז"ל ז"ק יום א' לקדר גם דמו הנה נדרש לפ"ק
עכ"ל הגאון הנאיר לארץ ולדרים מזה"ס ז"ק זללה"ה . העתקתי ונקלח
דצריהם היקרים צעבור כי זו יראה המעיין גדלם צתורי' וטיהר לצבס וגם
כי הציצים עלי דצריהם היקרים עד מאוד אשר זהם אשתעשע והאגה
וגם הראתיך לרעת רב חוקפי' יחילו טל הגאון הגדול מו' דוד ז"ל אשר
עוד אשר ה"י אזד"ק מואכסטריוזיטץ הרלה דבריו בתשובתו הגדולי' צחריפו'
וצקאות לטכי באוכי הדור אדירי התורי' ככ"ל וגם צסיון י"ט צספר איתן
האזרחי כוכר צכידון טאלה על גט ונעס כראה כי ה"י אז דיין הגדול
אלל הגאון הגדול מו' טעפטיל צעל ווי העמודים צן הגאון הקדוש השלי"ה
ז"ל ונחמת כי חביב עלי הגאון הגדול מו' דוד הכ"ל נחמת כי הוא
מבאוכי קהלתינו אעתיק צמוקלת טאלה הכ"ל ותשובתם . וזה לשון השאלי'
להגאון צעל איתן האזרחי מו' כמוהו מורה ונרוה גם הוא יורה
ארי טצחצורה עתי' טרי' כהורא מוחתי האלוף הנרוהם פאר החכמים

מצבת ה'דש

ונ"ה אברהם כ"ץ (הוא הגאון. הכהן הגדול צעל איתן האזרחי) אוחו ואח
 צ'סון. עלה צ'די מכתבו וכתבו צו מכת"ת ראיתי שחכמי ק' לצו צלחו
 הגט לכאן ואי אפשר להסתדל גט אחר כי צרה צעלה מיד מפה ונפי
 השמועה שהלך חוץ וזן הכלל וכסכה זכרו ואצד שזו והנה עשיתו להליל
 את האשה ושלחתי לה הגט אחי וצית דיני דהיינו המרום ונ"י דוד
 ומוהר"ר ל"ב צ"ר זעליג וזקני וחכמי עירינו שקדרו הגט והגט ככתב
 ונחתם כדת של תורה ואם הייתי עם הרצנים שצעירו הי' לי ויכות
 גדול עומם למה זה ועל מה זה שדיקדקו אחר צ"ד גדול כמונו ת"ל
 צמקום שהדין עומנו וכי צעזיל שהם מוספקים ואין ספק מוליח וידי
 ודאי שהוא צרור לנו כציעתא צכותחא שגם אכחנו יודעים ששם אצח
 הוא לה"ק אצל לא מוסקצותינו כמושצותם המה ראו רא"י אחד ואכחנו
 ראינו שתי ראיות היינו צקדר גיעין שלי טיש לי ונא"ח ז"ל (הוא הגאון
 הקדוש השל"ה ז"ל) שהיה לו איש ונפי איש מוהר"ק"ל והוא מולח
 צ'ס"ש שלו וזה הקדר הגט ככתב עפ"י אוחיות והכל צפילפול מחוך
 התלמוד כו' והציא שם צחוך התקוצ' וזה לשונו והנה להאלוף ונ"י דוד
 ים לו קדר הגט וזן הגאון מופת דורינו רצינו משה איסרלס צכתב ומולח
 שם הג"ה וכתב מה שזולא צתקוצ' הנקרא כזר שלום שהציא ג"כ ששמות
 האמוראים המוזכרים צגמרא כולם לשון ארמי הן ולא צלה"ק ונציא וזן
 רצ אדא צר אהצה והזכר צשם אהצה קופו צה' ושם אדא ונזכיר קופו
 צה' אלא צעזיל שהצה' כתיב צחור' כחוצ צה' אצל אדא הוא לשון ארמי
 כו' והאריך שם צפילפול לענין השם אצח וקיים לצקוף ואין עת
 להאריך כי צח ונגיזין לציתי והמוציא כתב זה ירט הדרך לכגדו ועמד
 עלי ומהרתי לכתוב שלא יאורו צ"ח עועין אכחנו חס ושלום ואכחנו פסקנו
 הדין אמת וצפרט ונחמת השינוי אצ'ס אין וזן הראוי לעגן האשה ואני
 אדרוש אחר זה הגט כי הוא צרה אי אפשר להסתדל אחר ונשום שם אצ'ס
 שהי' מועגנת והוא ילח וזן הכלל והיא שהי' מועגנת כל ימי' וזכן אחס
 הצ"ד מחויבים להסתדל אחר זה הגט כדי שלא תהעגן צה ישראל צחנס
 וצנחילי' לא יפה עשו ששלחו הגט הכה חס הי' מוספקים הי' להם לשלוח
 דעתינו ולא לעשות אוחנו לקטלי קני צאגמא והי' זה שלום וזנו אהובו
 הערוד צמאוד ש צתי הלוי הורוין קקרא שעפטי' למחרת יוה"כ

מצבת כודש

כאוס דוד צוהר"ר ונרדכי עלצוז וכאוס יהודה ליצ צוהר"ר ישראל
ונקראקא . (התשוב' הלז כתב הגאון מו' טעפטייל עם צית דינו ונעס
כראה כי הגאון מו' דוד הי' אז הדיין הגדול אללו . וגם אמר לי הרב
הנאור הגדול הציר הגביר לנא ונלא ספרא כס"ת צוהר"ר יעקב נפתלי
הירין בעריגשטיין פו"ו דפה שאציו של הגאון הקדוש צעל השל"ה
הוא הגאון הגדול מו' אצרהס הי' פה לצוז והגאון הקדוש צעל של"ה
הי' פה לצוז ויילדי דקהלחנו וכנודומו' לי שראיתי צספר יש נוחלין או
צספר צרכת אצרהס על צרכת הנחנין כתב הגאון הקדוש השל"ה אשר
צא לאציו הגאון הקדוש הנס פה לצוז ואין הספרים הללו תחת ידי
לעיין צהם וכאמן עלי הרב הוה"ג הכ"ל כי צקי מאור ציחוסו גדולי ישראל
וצקי צספריהם ומאור ע"כ) :

וכן צסו"ת ווהר"ס מלוצלין קימן כ"ח מציא ג' שאלות ונהגאון הגדול
מו' דוד הכ"ל וזה לקונו צקימן כ"ח הסס ייטיב לך הכתיבו
עם החתימו' אהוצי האלוף מוהר"ר דוד יל"ו וכל אשר לו סלגס . ופני אפס
הפנאי ועירדת היום הטוב היום הנורא לא אוכל להאריך רק אפיצ
צקרי' על דצרי שאלתך אשר שאלתני על צלל סנחתך צסכין של צטר וכתנו
אוחו לחצקיל של חלצ ויש צחצקיל סי' נגד כל הצלל אך סהצלל לא
נעחה לגמרי כדרכו נאלא סהצלל צלוע ומצטר וחלצ וחתיכה דאיסורא
וקסה לפרוש עכ"ל . וכתב לו צתשוב' צפילפול ונסיק דע אהוצי שאין
לריך סי' נגד כל הצלל רק כנגד ונקוס הסכין סנגעה צצלל סהרי הצלל
לא נעשה נצילי וחתיכו' דאיסורא דהא קודם סנכתה לתוך החלצ הי'
כולו היתר כו' והאריך סס צפילפול וכתב ונחונת אפס הפנאי אין עת
להאריך כו' וגם צקימן כ"ע מציא ג"כ הגאון הכ"ל וכתב זה לקונו ונח
סשאלת צדין סרנגולת סהודחה ונולחה כשיעור צנולתה אצל הדחה
אחרוני לא הודחה ואח"כ ומלגו אותה ע"י עירווי רותחין ומכלי ראשון
לכלי סני ולא הי' כ"כ הרצה וניס כונו סהרנגולת אס כאמר סעיירוי זה
אינו אוקר כי אס קליפה מופני סהנולות ונגיטוה עליה וסרי אף אס אין
צניס ססיס או יש לדנווחו לחתיכת צטר סלא הודחה צאחרוני סלריך
ססיס נגד דס ומלח סעליוי אף אס לא סמוה אללא צקדירי סהיד קולדת

מצבת הודש

צו ע"כ תמליח שאלתך אף שאין זה מונע לשובך וכתב גם דע אהובי
דהכא אין האיפור נעומו עירוי לצד אלף אף צכלי שני סייד איפור ונציח
גם דברי המרדכי בחולין ומאריך בפילפול ומסיק לזקוף א"כ צנידון
דיין נסתמא היו המים טצכלי שני רותחין שהיר קולדת בהן לאחר שפלו
הטולות מהתרכובות ולכך לפי מה דפקינן בא"י הארוך שומריך שיה"י
צקדירי כ"כ הרבה כמו המחיתה שלא הודחה ואז דווקא אמרינן שהוא נגד
דס ונולח שעליה ואם לאו הוא אפור וא"כ צכ"ד כל התרכובות אקורה
עכ"ל . וכן צקיון ר"ל יש ג"כ תקוצי להגאון הגדול מוי דוד הכ"ל
וכתב גם זה לקונו ומה ששאלת אם המנהג לומר ותערב צמוסק צעוקס
שאין גם כהן כראי לי דהמנהג שלא לאמרו אעפ"י שאין קפידה כ"כ אם
אמרו וגם לאחר ג' תקוצות הכ"ל חותם עלמו הגאון מהר"ם מלוצ'ין כ"ד
אסוצך כאמון דו"ש ונאיר הערור וכו' עכ"ל העתקתי כל המקומות אשר
מוצא הגאון הגדול מוי דוד הכ"ל כרי להראותך כמה תקפי וחילו וכוחו
באורייתא כ"י היה סיני ועוקר הרים וגאון מפולפל צעווקו של הלכה ומסיק
שנעשתחא אליצח דהילכתא . (ע"כ הערי) : הכ"ל

הערה לליון כ"א

בציון ונצבת הגאון הגדול מוי יהודה ליב ריש מתיבתא דפה . הגאון
הזה מוצא צסו"ת איתן האזרחי סיון י"ט בתקוצות הגאון הקדוש
מוי סעפטייל בן הגאון הקדוש צעל השל"ה אבד"ק פוזנא ז"ל צנידון הגט
לענין כינוי אצח אשר השיב להגאון הכהן הגדול צעל איתן האזרחי מה
שפילפל עם חכמי הדור ופסד לצוב (הוצא לעיל בהערות הגאון הגדול
מוי דוד ז"ל) . וגם הגאון הגדול מוי יהודה ליב הכ"ל נזותם את עלמו
בתקוצי הכ"ל עם הגאון ונאור הגולי מוי סעפטייל הכ"ל והגאון הגדול
מוי דוד הכ"ל וחותם עלמו צזה"ל וכאום יהודה ליב צא"א מוי ישראל
מקראקא ז"ל עכ"ל :

(הערי לליון כ"ב)

בציון קודם של הגאון הגדול מוי אהרן צמוהר"ר פנחס ריש מתיבתא
ודיין הגדול דפה לצוב . הגאון הכ"ל מוצא צסו"ת איתן
האזרחי

מצבת הודש

האזרחי קיוון כ"צ לענין עגובי זה ר' זעליג שונט מפני אשר נהרג
בעלה ר' ליב נוספר קראטענילע צד' פסקה אשר נהרג ע"י הערלים
והקזאקין בשנת ת"ח אשר השר הדוכס וטוולטעין נחפסער עם הקאזאקין
ליחן לו היהודים השצוים וצרחו כולם לחלל הארון (עשונטווקסי) ושם
ללצו היהודים שורות שורות והשר הכ"ל נתן זעוד צעד יהודי ויהודי
והקזאקין נחפסרו צערנו ונויר כשהלכו ונחלל הכ"ל סלחו תיכף האכרים
והכפר הכ"ל והרגו ציהודים הכ"ל עד סלח כשאר זעוד עד אחד ואיזה
זעוד נחלטו והעידו על הריגת ר' ליב וקראטענילע הכ"ל ושם הי' השואל
הגאון הגדול זנוי אהרן צוהר"ר פנחס הכ"ל ועל השאל' הכ"ל השיב
הגאון הגדול נאור הגול' זנוי יוסף אצד"ק לבוצ צחוץ לחומו' חתן הגאון
רשכצה"ג זעודים ונלוצלין והראה צתקוצ' הכ"ל גודל חריפתו וצקיאמו
צחדרי התורי' עד להפליא וצונה וקוטר סיני ועוקר הרים וכחצ' קס לצקוף
ועל הפירוש שפרטנו צדצרי אצ"י קס צהאשק' שלום (יצנות קט"ו)
הוא פירוש אומי' דכ"ע וודים צזה כו' וחומי הגאון הגדול זעודים ז"ל
צתשוצותיו קיוון קל"צ פוסק להחיר אף אם לא הזכיר רק שנו לצד ועל
פי העדות האחרון הר"ר יהודי' קהעיד אין לפקפק כלל צהחיר אש' זו
דהזכיר שנו וקס אצ"י וקס עירו ושהוא בעל האש' זו
אף סלח אור קצרתיו אף שהוא צטעה ונלחמו' כצד כתצנו שונחמת
זה אין לפקפק להחיר אש' זו לפיכך פקוט הוא צעיני שהאש' זו ונלכה
זה הנעלה זנוי זעליג שונט הוא ונותרת להחנקצא לכל גצד די תלצ"יין
וקלום על דייני ישראל כ"ד יום ו' לקדר ולהורות נתן כלצו ת"ט לפ"ק
כאום הלעיר יוסף צן לא"א זנוי זנוי אליקום הנקרא געעץ זללה"ה חונה
לע"ע צק"ק לבוצ חוץ לחומו' עכ"ל . והעניצ' השני אשר השיב להגאון
זנוי אהרן הכ"ל הוא הגאון הגדול נאור הגול' זנוי נאור ז"ק ז"ל אצד"ק
לבוצ צחוץ העיר והחומי' אשר האריך ג"כ צפילפול ענוק וקיים לצקוף
וגם כרא' לי צכ"ד קסגי נאחר שזכר צעדות וקראטענילע וידוע סלח
ילא וקראטענילע רק ר' ליב הכ"ל קגי אף סלח הזכירו קס אצ"י וצלירוף
שאר עדות שאמרו שאותו ר' ליב הי' חתן ר' זעליג שונט הכ"ל ע"כ כרא'
לסמוך על עדות זה שהאש' זנוי ונלכה זה ר' זעליג שונט קריא לעלמא
ונותרת להנשא אף זנוי חומר אני שיט' להאש' הכ"ל להחיתן סלח חנשא

מצבת הודש

עד אחר חלי טכה עד ר"ה ת"י לפ"ק טיה"י אז נשתקע שמו אס היי
 צחיים וכוונלט ונתוך הגזירי צוודאי צוונן כזה היי נשתקס חיו חיפוח הוא
 אס היי צעולס או צוודיני אחרת ע"י עוזרים וצצים יתגלי - כ"ד הלעיר
 נחיר צן לא"ח מוי אצרהס ז"ל (הוא הגאון הגדול מוי נחיר ז"ק אצד"ק
 לצוצ צתוך העיר כמו שתר' לקונן צתשוצת הגאון נחיר הגול' צעל
 חיתן האזרחי) והנטיצ השליטי היי הגאון נחיר הגול' צעל חיתן האזרחי
 ז"ל וזה לשונו כדרשתי ללי טאלו וצקשו לחוות דעתי הקלוטה צטריותח
 דהאי חיתחא ונת מלכה צת ר' זעליג שונס דחוץ לעיר והכי לעכ"ד
 הקלרה לא יק פיקפוק וכדנוד לאיקורח לדעת כל הפוסקים והאריך טס
 צפילפול עמוק ומסיס לצסוק השצוב' כ"ט צכ"ד שמונו צפירוש טראו
 וידעו טהוא ונת לכן חין ספק טהאש' מלכה צת ר' זעליג שונס מותרת
 להנשא ומותרת לכל אדם ומה טכחצ הרצ הגאון ריט מתיצחח ואצ"ד
 דתוך העיר טנר' לו טהאש' הזחת המתיץ להנשא עד אחר חלי טכה
 כוי פן יתגלה ע"י עוזרים וצצים אס הוא חי הן אמת אהפלח על פה
 קרוט וכי קלצה הוא נותן צאלו הדצרים טחין להס טיעור ולא ואלחו
 טוס פוסק להגציל וזון להחירח או לאיקורח וצוודאי טהאש' הזחת מותרת
 להנשא וייד כדין טאר נסיס המותרות לכל אדם וטלוס על ישראל פי
 המדבר הלעיר אצרהס צן א"ח החקיד כמוהר"ר ישראל יחיאל כ"ץ זללה"ה
 דאפפורטו יוס ג' כ"ח ניסן פרשת והוא עד או ראה או ידע אס לא יגיד
 וכשא עומו (ט"ס כ"ח ניסן כ' צכ"ח ניסן חינו וזדונן פרשת ויקרח חף
 צטנת עיצור וסס יק הרצה ט"ס צדפוס או צכ"י ולדוגמח הרחתי לידידי
 הגאון מוהר"ר יעקב יוטעש כ"י כי טס צתשוצ' הכ"ל חותס הגאון
 הגדול נחיר הגול' מוי אצרהס אשכנזי ז"ל על הגציות עדות מעגנוכה
 הכ"ל מ' מלכה צת ר' זעליג שונס צטנת ח"ח והוא עעות דמוכח כי הגאון
 הגדול מוי אצרהס אשכנזי ז"ל טהוא זקנו טל הגאון הגדול צעל כנסת
 יחזקאל נפער צטנת טל"ו כאשר נזכר צספרי מלצה קודש חלק ראשון
 והלך ענוי צכצודו לראות צליון קודש טל הגאון הגדול ונהר"ח אשכנזי
 וראה כדצרי וגס טס נכחצ ונתשוצות הגאון מוי דוד אשר הצחתי
 לעיל לענין הסורג נפש נכחצ דוד צלא"ח מוהר"ר אשכנזי והוא ט"ס כי
 צליון קודש טלו כחוצ מוי דוד צן מוי מרדכי אשכנזי וכן חותס עלמו

מצבת הודש

צביון הגאון הגדול עם הגאון מאור הגולה מר' שפטיאל צעל ווי העמודים
 צבו של הגאון הקדוש הקל"ה הצחתי לעיל בהערי של הגאון הגדול
 מר' דוד חותם א"ע דוד בן מר' מרדכי אשכנזי והרבה טעות הדפוס
 יס עס כי צמקום הכ"ל צביון עבוכי הכ"ל כתוב וזאת התקוצי אשר
 הטיב הרב הזקן הגאון מר' מאיר צאצ"ד כמוהר"ר יוסף אצ"ד לקצו והוא
 טעות דמוכח כאשר תרא' לעיל כי הגאון מר' מאיר ז"ק שמו של אצ"ד
 מר' אצרהס כאשר חותם עלמו צתקוצי הלז וכן לעיל צתקוצי לענין ההודש
 בפס צתקוצי להגאון הגדול מר' דוד חותם עלמו בן לא"ה מר' אצרהס
 וכן כמה פעמים חותם עלמו כך וכן צקפרי הנחמד מלצת קודם חלק
 ראשון זכור ג"כ עס אצ"ד מר' אצרהס צליון קודם שלו וצבו הגאון
 הגדול מר' אצרהס ז"ק טה"י אצ"ד ק בחר ונתקבל לריש מתיצתא דפה
 צעוד ה"י אצ"ד הגאון מאור הגולה מהר"ם ז"ק צחיים חיותו ונפטר על
 פני אצ"ד הגאון ז"ל צמחת חור' צקנת ת"ח וע"ס ה"י נקרא על עס
 זקינו מר' אצרהס ז"ק הכ"ל וא"כ תרא' טה"י שמו של אצ"ד אצרהס ועס
 כתוב צמוהר"ר יוסף אצ"ד וטעות הוא כי לריך להיות כך וזאת התקוצי
 אשר הטיב הגאון הרב הזקן מר' מאיר ז"ק אצ"ד (הוא הגאון הגדול הכ"ל
 החותם א"ע מאיר בן מר' אצרהס) והגאון מר' יוסף אצ"ד (הוא הגאון
 הגדול מר' יוסף אצ"ד רחוק לעיר וחונה) חתן הגאון מאור הגולה מהר"ם
 מולוצלין כי צענין עבוכי מלכה צת ר' זעליג שמש יס תקוצות הגאונים
 הכ"ל כאשר הצחתי לעיל וגם כאן לריך להגיה כ"ה אדר ועס כודען
 הפרטה הכ"ל או א' ניסן כי צר"ח ניסן כודען הפרטה הכ"ל עד כאן הערותי
 צל דק לעיני המעיין והנצין יצין :

הער' לציון כ"ב

בציון קודם של הגאון הגדול מר' משה ריש מתיצתא דפה הוצא
 צתקוצת איתן האזרחי סימן ג' וה"י גיבו של הגאון מאור הגולה
 מר' אצרהס קרעכליל ראפיפורט צעל איתן האזרחי וזה לקוטו והא"ש משה
 עכיו , יאר ה' פכיו . צדוק לן מר' גיטא על פי מיודעיו ואחוזת מרעיו
 דען חצרי"א לדעתו צרכת נוסח הגומל כפי דעהיגי צק"ק קראקא צפרע
 ולהפקת רלון מעכט"ה קדרתי פה לצבו להעתיק מאכטי צהכ"כ הגדול
 הישינה

מצבת הודש

הישיב' וכן ונזהכ"כ החדש' כאשר עיני מועכ"ת תחזנה מה שנהגין
 לצרך ונתוך נוסח הכחוז צעם של כסף לפי עין הקורא צתור' עם כי
 לאו נור צר רב חטי חתום עלי' כי על כל כי האי לא דייקי זהו חכמי
 הנוחכדים צעם טקי כסף אך תהי' צכוון צרכת הגומל צנוקדם או
 צנאחר צתור' או צהשכות איזה ויילה וגם אין מורה או צ"ד מליון
 על ככה ועל כיוולא צו להפריש או להזהיר על כל יחיד על כל גמוליו
 וכאשר טצתי ורתיתי כי סצצותיכם נשערה נאוד לקלע אל השערה
 לטם שמים כותיקים לא אפטור ונועכח"ה אלה ונחוד דצר הלכ' זה הלל
 ונלער הוא ותחי נפטינו וזה ילא ראשוני' ונשאלות כ"ת כרא' ספיקות
 שלכם אם תקצנו ותקיימו נוסח הקדונוים צק"ק לייפניק שהוא הגומל
 חקדים טוצים לחייצים וכחז אדוני שהוא נוסח צגמורא ונוסח אשר
 העלה ואשר הציא ונהר"ס יפה יליו או אם תלייתו למאי שרלה לחדש צטוצו
 המורה שלכם לצרך הגומל לחייצים עוצות עפי' נוסח הרנוצ"ס והרי"ף
 והרי"ף והרא"ש והאצודרהס ושאר הספרדיים וההפרש הוא צצילת חייצים
 אם להקדים או לאחר כאמור צנתי דעי למרחוק ונתוך הקצרתו כאלו
 גם הגאון הקארו צחילוק כזה ונכריע לדעת רצרתח הכ"ל שלל כנוסח
 הספרים שלנו צגמורא ואומר שעיקר הגירסא להקדים לחייצים והאריך
 טם צפילפול עלום צדצרי הצית יוסף וצדצרי ונהר"ס יפה וכחז טם
 לאחר ספילפל טם וזה לטונו צאופן שנועכח"ה והכלמדים למכ"ת וקפידים
 צקדימה ואיחור הי' כרא' צעיני להקדים ולקמווך ויילת חקדים להגומל
 בגירסת צעל אגודה ואחריו כרוך האלוף ונהר"ו יפה יליו (הוא רצינו
 הגדול צעל הלצוט) וראוים לקמווך עליהם כנוכהג אשכנז סכתפטו גם
 צקהילתנו העיר הגדול' לאלהים ועל כזה כאמר אם הלכ' רופפת צידך
 הלך אחר הנוכהג פוק חזי ונה עמא דצר ולא ניקום אכן לטנות מה
 שנוכהג אצותינו צידנו וכן שנועתי ציוני חורפי קוראים ונוצרכים צסגנון
 זה ציוני הזקנים וגאוני ווינלחיה מור"י זללה"ה וגם כפי כתצתי טכפי
 סכרחה אין הפרש צקדימה וצאיחור כזה ונ"ו רחש לצי דצר טוצ לונכהגינו
 צעיון דק וזה כי כסכאמר הגומל לחייצים טוצים כוי כראה כאלו ח"ו
 צהתחלת דצר ונהצרכה לך ודת הדין כי יס גמול לרעה כו"ש אוי לרשע
 דע כי גמול ידיו יעשה לו וכן תטיצ גמולס להס ולכן נקדים להזכיר

מצבת חודש

ומה עוזה הנורוזה ולקמוד הגמול להטעה יחדיו בלתי הפסק ובחזרה
 מקומות נלינו שהקפידו חז"ל שלא יהא לך חירוף בהרחקה או סביבות
 איזה מלות בתפילה ובקריאת שנוע אפילו כק"ק תקו"ו בלדוד נהיה
 תמים עם ה' בהתחלה ובסוף זרכותינו אפילו ברחותיות ואולי לזה ביומנו
 רבותינו האשכנזים הקדמונים ובראשם הצעל אגודה ואחריו כמסך הר"ם
 יפה יל"ו אשר אולי ראה גם צפוסקים אחרים הגירסא ונוסח ונה שלא
 ראינו ומנהג אבותינו בק"ק קראקא צידכס וכן בודאי בק"ק פוזנא ע"פ
 אלוף עירס (הוא הגאון מהר"ם יפה צעל הלבוש שה"י אבד"ק פוזנא)
 ואין לשנות טעום לשבח אף אוננס לא באתי אף כחלמוד וכביע רק
 הא לכס ההעמקות ומונה סבי"י נראה לפעמי"ד לחזק ולקעד מנהג אשכנזי
 המיוסדים על ארזי פי: כמו שהם לפנינו גם כי כזה בתחתי טצעלם
 הענין הדברים אחדים צענין הקדימות והגאון קאחו לא בא רק להוסיף
 על הזכרה הקלרה טצספרים טלנו בגמרא ואלו ואלו דברי אלהים
 חיים אך הנה עתה באתי לעשות סמיכות למונה אשכנזי טל קהילתנו
 אשר אולי צכוני הסמינו קדמונינו להיות כל הקודם זוכה להזכיר יחד
 הגמילות והטובות ולצדד הגומל חסדים עוזות לחייצים טגמולני כל טוב
 עכ"ל וכתב צסוף ספר כחוד ודרשן ירושלמי זה לשונו ואני טרם אכלה
 לדבר לא אוכל ולעט וולגלות למועכת"ה ורגליות אחת טוזה כפולי טסמעתי
 במאמר אותו פרק ואחו וקום זהרואה ופי ירושלמי אשכנזי דרשן וקרא
 מוהר"ר אורי פייעץ ז"ל טדרש צרזים זה ארבעה וארבעים טנה פה
 ק"ק קראקא כשהייתי צחור וכדומה טאמר הדבר צסס אומרו ווי וטסה
 אלטקר או ווי וטסה קורדאויר"י ז"ל טהקסה כונה קוטיט בהרבת צהא
 דארבעה לריכים להודות ורוצס טטכח ווונני וכמדומה אללי טאגדולי היי
 אללי צונה טחפס לטון לחייצים טפירוטו רשיעא כחרגומו הון לי למוינה
 עובר עזירי או חוטאים וכיולא צזה כי ויה לחרגוס צצרכת לטון הקודש
 או וואן דבר טניי דחייצים או רעעים הכא וולצר טצעלס החלוקה
 נראי צעל המאמר קוחר הפסוקים צראטון צאחד נקיט צה וודצרות טחס
 ובפסוק כתיב דווקא טעו צמודר ציטמוון כוי וגם את הטליטי ויי טחלה
 ונחרפא טחס ובפסוק כתיב ויגיעו עד טערי ווית גם את הרצעי ויי
 טה"י חצוט צצית האקורים טחס ובפסוק כתיב ויטצי חושך וללמות

מצבת יודש

דווקא : ואולי על קלוות כאלו הנקוצים המה יודו חקרי ה' ולא זולתם
גם לטון מאי מצרך יש קלת להרגיש שהוי ל"י למימר מיד נוסח הצרכי
במות שהוא ותירץ האלוף הכ"ל כולם צתירון אחד וזה כי נקיע לטון
הרצעה לריכים להודות ולא אמר חייצים להודות ע"ד ועשית המוצ
והיסק אר לומען חלך צדרך עוצים כי מלך הפסוק אין חיוב רק למי שהם
צסכני צקלה האחרון כאמור אך לצלתי היות ככפוי עוצה על חקרי ה'
יתצרך שמו ועל האמיתי לריכים להודות חף כו' ומסיק מאי מצרך
למאי סכראה כאמור גמל שאם אינו חייב מאי מצרך צרכה לצמלי ולריכא
מה זו עושה ומשכי ווי שמוצרך הגומל חקדים עוצים לחייצים כלומר אני
מוצרך לה' שגומל עוצות וחקדים לחייצים מלך הפסוק לצרך ולהודות
שגומלני כל עוצ גם עמדי גם אם איכני וחייצים צפסוק מומס כאלו
אומר שחוט של הזכרת חקד ה' צצרכי לחייצים צדין תמוסק עלי ג"כ
שגומלני כל עוצ ע"כ ונה פעלטה מלודתי מלודת זכרוני מימי הכעורים
וגם אני שמועתי כהיום שמואל קלת הערה לפירוש ונאמר הכ"ל צחיצור
האלטיך ואין תחת ידי לעיין צו וצעת ההוא שהזכרתי לא מולא עדיין
צדפוק וצאונת פירוש הלצון צונלת חייצים צחוספת לטון שגומלני כל
עוצ כרא' לי כפתור ופרח ומתוכו כרא' ג"כ שמוהר"ר אורי הכ"ל ה'
נוסחא שלו כפי ונה שמוע ורצותיו כנוסח שלנו ושפתי לריקים דוצצות
צקצר ומנוחתם כצור אמרתי אגלה אזני וכ"ת יה"ו לו לרלון עכ"ל ואח"ז
כתב וזה לטוננו אלה הדברים אשר כתב לי מו' הגאון מהר"י פ (הוא
רבינו הגאון מו' יהושע פאליק צעל הסמ"ע) ג"כ צנידון צרכת הגומל
וגם יש עס תשוב' ונחת הגאון צעל איתן האזרחי תלמידו של רבינו
הגדול הסמ"ע ונה שפילפל עס צדבריו הקדושים ע"כ העתקתי צקיבור
מדבריהם הקדושים כי כמה ויילי מעליותא איכא למושמע מיני' ואקוה כי

הערי' לליון כ"ד

בציון קודש של הגאון האדיר עין הגולי מו' ילחק אייזיק ריש מתיבתא
וואצ"ד. הגאון הזה מוצא צשו"ת גבורות אכסים יש תשובה מאת
הגאון מאור הגילה מו' נאיר אשכנזי כ"ץ אבי רבינו הגדול הגאון צעל

מצבת הודש

הש"ך * זה לשונו באפוקי - שנתא צרכתא לאתחדתא למגלה עמוקות
פילפולא חריפתא ריש מתיבתא דמתא ומדינתא נר ישראל ע"ה פ"ה
וגלון כ"ט מוהר"ר אייזיק יח"ן זכידון הכרזה של מענית זה"צ אשר
יצא צינים שאין אומרים זהם תחנן אשר יגיע ציוס י"ד חייך אשר
הוא פסק שני יע"ש (ודכירנא זה איזה שנים אשר אירע ג"כ ככ"ל והור"י
ארמו"ר גלון עוזינו הטכזה"ג מרן יוסף שאול הלוי כ"ז כ"י שלא
להתענות צלותו יוס וחותו היום הי' יוס אחרון מענית זה"צ וכן
כהגו פה צצית העשירי יה"י קודש פה לצוצ על פי הוראת הגלון הכ"ל
ובאותה עס מצואר בתשובת הגלון מהר"ם אשכנזי שנדחה ומתחילת הכרזה
זה"צ כדי שיצואו אל ימים שאין אומרים זהם תחנן כו' יע"ש ע"כ) :

הערה לליון כ"ה

בציון קודש של הגלון הגדול מו' שמעון ז"ל הגלון הזה הוצא
בתשובת איתן האזרחי סימן ד' וזה לשונו : הנה שונעתי וראיתי
פסק אחד שתיקן ושליזן ומיקר הגלון ומחתי מו' שמעון ז"ל על
עסק הריצ סתפל צמוטעיזה שהוצררים האריכו זמנו של הסטר צירורין
עד צ' פרעוור וצו ציוס כתצו הפסק ומעכשיו צא אחד מצעלי דינים
לערער על הפסק ואומר שהוא כחרס הכצצר ואין צו מנעם צהיות שלא
הי' להם כח לפקוק רק עד יוס צ' פרעוור ועד ולא עד צכלל והלך
סכנגדו רולה צקיומו של הפסק ואומר כי עד ועד צכלל ועי"ז רצו
הדעות הללו פוסלין והללו מעכסירין אלו ואלו מציאים רא"י לחזק דעתם
ונעשה חורי כשתי תורות ח"ו . וצהיות כי אלו ואלו דצרי אלהים חיים
וכל הנחלים הולכים אל הים ים התלמוד ונעסם יפרדו והי' להרצה ראשים
ונקורם אחד לכן חל עלינו חוצת ציחור כל חלקי הקותר מואמרים הללו
יהיו לאחדים והכי שני העמודים אשר הם יקוד וקורט לכל הדיעות
הפוסלים והמעכסירים שתינין צנדריס פרק קורס י"ן וכו' והאריך עס
הגלון מהר"ש ז"ל צציחור הסוגיא צפילפול עלום ועמוק אשר
צו הראה חריפתו וצקיחתו ורצ כוחו וחילו לאורייתא כי הוא סיני ועוקר
הרים וסיים הגלון מהר"ש ז"ל צקוף התצוצ' מן התורה ומן הכציאים
ומן הכחוצים צכל מקום סכאמר עד לא איחפריט אלא כפי ענינו כפי

מצבת הודש

הכוונה הנמשכת והקיסור הוא ארדוף איזי ואקיגס ולא אסוז עד
כלותם הרי עד ועד בכלל עד יעזור עומך ה' הרי עד ועד בכלל ולא
חותירו ומוטו עד זוקר הרי עד ולא עד בכלל וזכידון דידן אם ה' צטר
זירורין כו' ה"ה הכי נמי כיון שהמזכירין רוליס צקיום השטר זירורין
לכן האריכו אותו כדי לעשות נשפט ולדקה וחותמן ועיד עליהם שעד
ועד בכלל דאטו צשופטווי או צרשיעי עסקינן עכ"ל הגאון מו' שמשון
צ"ך וע"ז הסיצ הגאון האדיר צעל איחן האזרחי צפילפול עלום לקטור
דצרי הגאון מהר"ס צ"ך הכ"ל והאריך צקוגיא דנדריס לצאר כל קתום
וקיים לצקוף אצל צכידון דידן אמרינן דהלך טכנגדו לא רלה לקיים
הפטר אלא עד זמן המוגבל ולא עד בכלל כן כראה לי לפסק הלכ'
לפסק הלכ' למעט' . הלעיר אצרהם הכהן (הוא הגאון האדיר צעל
איחן האזרחי) :

הערה כליון כ"ו

בציון קודם של הגאון הגדול מו' ישראל איקר צהגאון הגדול מוהר"ר
שנחה צונס וקראקא . הגאון הגדול מו' ישראל איקר כזכר
צטו"ת גלוני צתראי סימן ג"ע צקושיא טהקט' הגאון מו' יהושע (הוא
הגאון צעל וגיבי שלמה צעירוצין צצור ונלא פירות וצטתי גזוטראות
אשר כתב לנורו הוא רצינו הגדול הגאון הצ"ח ז"ל וכתב אליו לאדמו"ר
הגאון הגדול מו' יואל סירקס (הוא רצינו הגדול צעל הצ"ח) אשר
ייצג הגאון הצ"ח ג"כ קוקיט הגאון הגדול מו' יהושע (הוא הגאון צעל
וג"ט) והגאון מו' ישראל איקר הכ"ל תלמידו של הגאון הצ"ח ייצג
אותו הקושיא הכ"ל צדרך אחר והאריך לפלפל פס צפילפול ענוק
וצונה וקותר וחותם עלמו תלמידו ישראל איקר צהגאון מו' שנחה צונס
וקראקא חותם פה אפעט (אצי הגאון הגדול מו' שנחה צונס כזכר צספרי
וולצת קודם חלק ראשון סימן ק"א טה"י ריש ותיצחא דפה ורליתי
להחכם השלם צעל קרי' כאמנה צספרו (לד ל"צ) כתב וזה לקוטו הרצ
ר' שנחה הנקרא צונס ונווילנא טילא לגור צקראקא וה"י אחד ונגדולי
כצדיה ונלאחי חתום על כתב הרצנות טכטלח ונק"ק קראקא אל הגאון
מו' נשה צעל תפארת לנשה וטכת ח"ס וחותם אי"ע צלא"א החסיד

וזהו

מצבת כודש

ווי אצרהם זללה"ה וצטו"ת למוח לדיק כנאלח תסוצה מן הנוחצר לכבוד
האלוף התורני הנופלח וכי פ"ה ע"ה כמוהר"ר שמוחה צונס ואולי הוא
זה עכ"ל . וצאונת שמוע וטעה צזה כי לא ידע כי ונחת הגאון הכ"ל
הוא פה כי הי' ריש ותיצתח דפה ולמען הראות כי הלדק חתי אצתיק
נוסח ונלצתו טס צקפרי ונלצת קודש חלק ראשון סימן ק"א וז"ל : נוסחת
ונלצת הגאון הגדול החסיד הקדוש ווי שמוחה צונס וקראקא ריש ותיצתח
דפה . (צונלצה) נפלה עערת ישראל לדיק יסוד עולם שלשלת
היוחסין הרב הגאון הדיין המוכיין וריש ותיצתח חסיד וקדוש ומופלג מאוד
צחקידות וצקדוטה ווי שמוחה צונס צמוהר"ר אליעזר מק"ק קראקא (ונאלח
כרא' טקס אציו הי' אליעזר והחכם הכ"ל ראה צחתימותו טס אציו
אצרהם ואולי הי' לאציו שני שמוח ונמלצתו לא נזכר רק טס אליעזר
לצד) הי' יוסצ צחענית ופיוני' לא פסיק ומגידקא יגע צתורי' יוניס ולילות
והעמיד תלמידים הרבה והעמיק מאוד צפילפול וצקצרא ישרה צהוויות
דאציי ורצח וצפוסקקים והלך צדרך הי' ועצד הי' צכל לצו כל הימים
תללצ"ה עכ"ל ראינו כי הגאון ווי שמוחה צונס וקראקא ונוחתו כבוד
פה וזה לא ידע החכם השלם הכ"ל וצהיותי צזה ראיתי להעיר מה
צראיתי צנוקיס אחר צקפרו הכחוד קרי' כחמונה טעעה צמה טכחצ טס
(כד כ"ט) על הגאון מאוד הגולי ונהר"ס מלוצלין ז"ל הגאון הגדול ווי
מאיר אצד"ק לוצלין חתנו של הגאון ווי ילחק הכהן חתן הגאון ונהר"ל
נופרחג חיצר קפר מאיר עיני חכמים צחידוקי הלכות הנודע צקס ונהר"ס
מלוצלין וסו"ת ונהר"ס ועוד כמה חיצורים הנזכרים צהקדמות צנו לקפר
מאיר עיני חכמים ולא כדפסו עכ"ל וטעה עעיות גדול צנחילת כבודו
כי חכם גדול הוא כי חותנו של הגאון ונהר"ס מלוצלין אשר חותם
עלמו חתן הנולך הגאון ווי ילחק כ"ץ הוא הגאון הגדול ווי ילחק כ"ץ
אצד"ק קראקא כאשר הגאון ונהר"ס מלוצלין מציא צתסוצתיו סימן כי
וז"ל צהיות צקכצר ציוונח דסוקח טעצר ילא הכרוז קול הקורח צחיל
צהסקמות חכמי דורינו טלא יתעסקו טוס ונשא ונתן צקתם ייכס
כוי וכצר עלה ג"כ צדעת הקדונוכיס הלא הנה רצון קשישאי שהיו
מכהיבי קהלה זו (היינו ק"ק קראקא שהי' ג"כ ק"ק רומיינאלח תחת יד צית
דיכס לנחת צידה ונשא ונתן זה כגון הגאון ווי ונשא איסרלש (הוא

מצבת קודש

רצונו הגאון הרמ"א) ומוי חמי הגאון מוי' ילחק כהן והגאון מוי' יוסף כ"ץ והגאון מוי' שלמה ז"ל כוי' מזה נראה כי הגאון מוי' ילחק הכ"ל הי"ה אצד"ק קראקא וכן ראיתי ליון קודש שלו צקי קראקא וזר מן דין הוא טעות כי הגאון מהר"ם מלוצקין הי"ה צנכת שע"ג וצנכת שע"צ הי"ה אצד"ק לצבו וכתב חסוב' אל הגאון מאור הגבול' מהר"ל מפראג ולא נזכר זה אם הי"ה חותנו כי זה לשונו צקימן כ"א מוי' יעלל בצורותיו מיי ישיח נפלאותיו , מוי' יספר טצה מעלותיו ע"כ דוממו הוא שהילתו והסתר צחקר כבודו הדרתו והקלור בצנכים הפארתו , הלל הוא רוח אפינו מחמד עינינו מופת דורינו פאר גליותינו , הגאון הגדול צישראל שמו פ"ה כ"י ע"ה ר"מ ור"ג מוי' יהודא ליוא יל"ו אצ"ד הישראל' צקהלל קדישא עיר ואם צישראל ק"ק פראג הסם יפרוס עליו סוכת שטומו ויהי שלום צחילו ושלום צארעותיו ולכל השואצים עימיו מקור מים חיים ולכל המסתופים צלל מעלתו שלום . עתה ציריד גראמניץ טעבר השק"ג לפ"ק הגיע לידי חצילי צטריותא דאסתא העגוב' כוי' וחתנו הגאון הגדול מוי' ילחק כ"ץ אצד"ק פוזנא האריך ימים עד שנת תכ"ח טשאל ממו הגאון צעל מן אצרהם הקושיא הזכר צקימן צ' צע"א והגאון מהר"ם מלוצקין נפטר צנכת ט"ל והאיך יתכן כי הוא זה אשר הגאון מהר"ם מלוצקין צנכת טע"ג כתב על חותנו הגאון אשר הוא מרצני קשישא דקי' קראקא ז"ל וחמי' לי על מצקר גדול כמוהו אשר הוא צעלמו מציא הגאון מוי' ילחק כ"ץ שהי' אצד"ק ויילכא ומציא אשר הגאון מן אצרהם הקשה מאתו קושיא הכ"ל צנכת תכ"ח והאיך ילדק אשר הגאון מהר"ם מלוצקין הי"ה חתנו וצוודאי טעות נזקק צקולטקו וטגיאות מוי' יצין ודי הערות צלדק על הספר קרי' כאעני לעין הקורא :

הערי' לליון כ"ז

בציון קודש של הגאון הגדול מוי' עשה ז"ל ריס מתיצחא דפה . הגאון הזה הוצא צטו"ת מהר"ם מלוצקין קימן י"ח וזה לשונו לדוד ל"י כבר צתי' שלום אהובי מחוהני האלוף התורני הרב מוי' עשה ולכל המסתופים צלל מעלתו שלום . הגם שאני טרוד כפה צעסקי הזמניות וטועמתי צעי' ללווא ע"מ לאהבה מעכ"ה נחעודרתי להשיב על טאלתך

טסקי"סי

מצבת הודש

שהקשתי לשאול בדברי ר"י אלפסי דכתובות פרק האשה שנפלו צופו
שהניח ה' צרות צוננותיו והאריך שם צפילפול עלום ועמוק וכתב
צאמלע החשוב הגם שכל הקושית הללו נכללות בזה שהקש' החוק' על
פירוש רש"י ואין צוה החדשות צפירושו של הר"י ולא נלמדך לייש
טפי לפירוש של הר"י ופירוש רש"י מ"מ קבלתי ממנו חווי הגאון מהר"ך
כ"ך זלוק"ל שיש בכל הקושיות הללו קלח יסודים לפירושו של הר"י
משא"כ לפירוש רש"י כו' והאריך שם בקוגיא ומסיים וזולת זה אם יתחדשו
אלליכם עוד שאלות צדיכים והוראות הנני מוכן להשיב לכל שואל כי
צאלה חפלתי כאום מאיר הלעיר וכו' . וגם צתשובי סימן פ"ו מציא
ג"כ דברי הגאון הכ"ל וזה לשונו יפה פרי תואר קרא ה' לשמך אהובי
ומחוי הוותיק האלוף הנעלה כמורה"ר משה יל"ו וכל"ש כחצקשתי מאש'י
אחת לועקת אלי אשה קשת רוח ומורה כפס אלמני שכולה וגלמוד' צת
טודים מ' חיה צת מו' אליעזר מחושצי קהילהנו שנתייחמה מאצ'י והקיאח
אנה לאחר מותו לאחד מצני ק' פינסק נקרא צשמו שמה צ"ר יעקב
ה"ד אשר תקרוב כהרג צעו"ה ע"י עכו"ם ועמא כאשר ידוע לילולא
שער עירך והנה היא השתדלה וחגרה צעו' ומכ"י לנקום נקמת אישה
וחצעה הרולח למשפט ערכותיהם ולא עלתה צידה כי לא דנו אותו
למיתה רק שיתן כופר כפשו וזהויה שהיא מצנות עיריני צאלה לפנינו
והליעה דצרים לפנינו איך שצעלה כשאר חייב איזה סך וממון ואותו צעלי
חוצות רולים לקחת אותו הכופר שיתן העכו"ם צעד כפס הנרלח צחוצם
וישאלו היתומים צעירום וצחוקר וצפרט הצחולות אשר איך להם על מי
להשען כי אם על רחמי שמים כו' ופילפל שם לענין מטלטלי דיתמי
שפ"י דינא דבמרח לא משתעצדי לצ"ח רק מחקנות הגאונים משתעצדי
לצ"ח והאריך לפלפל שם וסיים לצוקף וא"כ וכל הלין טעמי כראה
פשוט שאין לשום צ"ח שום זכ"י צדמי הנהרג רק יתן ליתמי הנהרג
ואין לשום אדם כו' וגם צשאלה פ"ז כחצ ג"כ אל הגאון הכ"ל וזה
לשונו עוד הליעה לפני האשה הכ"ל על דבר כתובתה הנכתב צק"ק
לוצלין וכתוב זה שני מאות זקוקים ככל נוסח כתובות מדינת פולין
וגם ליעא והנה צק"ק פינסק מנהגם לבנות לכל צחולה שני מאות שאק
לימויט שפן ה' מאות זהובים פוליש שכן קורין לשאק זהוב פוליש כו'
ועתה

מצבת כורש

ועתה בצביל שכתובתה נכתב צק"ק לוצלין אין חולים לבנות לה כי אם
שני נאות שאק פוליס סגן די נאות זהובים כו' והארץ בפילפול עם
ע"ש

הערה לליין כ"ח

בציון קודש של הגאון הגדול מוהר"ר אליהו צמורה"ר יחיאל הגאון הזה
מוצא צפונות רב"ל לענין היתר עגונה סימן נ"ג ע"ש :

הערה לליין כ"ע

בציון קודש של הגאון הגדול מו"י יע"י ז"ל ריש מתיבתא דפה הגאון
הזה מוצא צפונות מהר"ם ונלוצלין סימן י"א וז"ל יפה נוף פרי
לדיק אהווי תלמידי אלוף הנורוים ר"ב ור"י ואב"ד מו"י יע"י קב"ל
י"ו ולכל המסתופפים כלל מעלת כ"ה סגור הגיעני עתה וקרוצ
גלילת ידי נוכ"ח הנקיים אחיותך אחות ע"ד הסאלי בעודא אחד
סה"י לו נקיים הרצה ולא הי' סיפק צידו לפרוע כולם וכראות אחד
והנכוסים נתפטר עמו צחלי חובו והסאר יהא נוחל לו ולא יתבעו
לעולם ותקע כפו ע"ז ומקודם לכן ווסר וודעא צכ"י שני עדים שהודיע
להם חנקו סבורה והכירו העדים צחונקו ונתנו לו סטר וודעא כתוב
וחתום שוסר וודעא לפניהם שמוכרח ג'תן לו ת"כ ע"ז וכל זה הוא
עושה צחונק גמור ואינו נוחל לו רק היום או למוחר יתבעו לדין בעד
הנותר וע"ז שאל כ"ה אם זה מוחיב לקיים ת"כ שהוא חמור ומסבועה
דר"ת או לא והציא עם פילפול עמוק מהגאון הגדול מו"י יע"י ז"ל
וקיים עכ"ל וכחצ והכה הגם שאני טרוד לעת עתה צפונות צכי החקוצ
י"ו וסומעתה צעי ללוחא ו"ו לגודל אהבת מוכ"ח שלא אה"י חסוד
צעיני מוכ"ח כמקתיר פנים מוכ"ח חלי"י אפי' למוכ"ח בקלרה והארץ
עם הגאון ווהר"ם ונלוצלין בפילפול והציא עם תפונות צנינון ז"א צימן
רס"ח ווהרד"ך וכחצ צקוף התפוצ' וונה שהקסה כ"ה כשאלו ג"כ לפי
דרך זה דוודעא תהי צחונק מוון דאם כן לפי דרך המכהג שכתפסט
צכל ישראל לצעל הכדרים והסבועות צליל י"כ למה הולכבו האחרונים
צעלי ש"ע להחליט להיות לך דברים צלצ' ולחשוב היום צודר למוכס
הלא כצ' צעל הכדר והסבועה נחמת שהוא חונק מוון וה"י לו לרע"א

מצבת קודש

לכתוב בהגהותיו צעור יו"ד סימן רל"ג ואם ציטל ועיקרה כמו שהיא
המנהג לציטל צי"כ אז אינו נעכז אם לא חסד צלצלו היום והאריך כ"ח
לפסל תוהכי על מכת"ת הם נמשכו אחרי הפוסקים המושכים אחרי
קובי"ת הגמרא והתוספת ונה להם להכניס ראשם לצנות צדין זה יסוד
על המנהג של כל כדרי שחולקין על מנהג זה קמחי דקמחי כמזכיר
צעור או"ח סימן תרי"ט וצ"ח הפוסקים ואף במקומות שנתפשט המנהג
אין הכוונ' זו לציטל שצעות ונדריס כאלו חלל שצעות ונדריס של ליצור
ולכך המנהג לאומרו לציצור או כדריס וקציעות של עלמו חזל לא
לכדריס שחזירו ונדירו או מקציעו ולא פליג בין באונס או שלא באונס
כי לא נתיסד מנהג זה כלל על שצעות כאלו כו' (העתקתי זה בעצור
סיס לי בזה תהלה לחל חידושים הרבה וציעו"ה ראיתי למורי אחד שטעה
בזה ופסק לציטל שצעות אונס ונחמת נוסחת כל כדרי שאומר ולא ראה
דצרי רציו הגדול שלו מה שכתב בזה ודי) וכתב צסקוף וצר מדין אין
מונהגי ומדרי להיות עסקי דצרי צעלי ש"ע וק"ו לצנות יסוד באיזה
הורא' על דקדוק סודות דצריהם כי לא כתבו מרועה אחד רק הם דצריס
ללקטים מחוצרים ודצריס נפרדים שכתה פעמים לא ילדק חיבורם ואין
עמה עת להאריך בזה (ראה כמה גדלו של רציו הגדול מהר"ם מלוצקין
וה"י מאור חכם גאון זמננו שכתב בזה נגד רבותינו אשר וימיהם אנו
סוטים ונפיהם אנו חיים לדעת דצר ה' זו הלכה ודי דצרי בזה) וכתב
ג"כ לצסקוף החשוב גם ונה שהאריך מכת"ת לפסל צפירוס ונה שאמרו
מכאן מודעה רבה לאורייתא ולכה כ"ת להכריח דצריך מטעם קושיא זו
דא"כ כל העובדים שהציח עליהם הקצ"ה צחורצן בית ראשון קודם שקבלו
התורי צרלון ציני אחסורוס אך נענשו וצנה כ"ת על קושיא זו וסוד
ראיות כ"ת כו' חלל כצר הקס' הרשצ"א קושיא זו בחידושו לאגדות וייסצה
צטוב טעם ודעת ע"ס עד כה דצרי אכני ואיר הנעיר ואיר צן מוי
גדלי" (גם צקוסי" הכ"ל יס' לי חידושים רבים עוצים ומתוקים דצרי
הפוסקים וחידושי על התורי וכצר צטרתי בזה פסקים רצים צדך טוב
ומתוק צוקסלות עם ועדה ס"ל והועצו דצרי לפני גדולי הזון ע"כ) :
הערי לקימן לי

מצבת הודש

הגאון הזה הוצא צטו"ת מהר"ם מלובלין קי"ז וז"ל צטחרות אהבה
רצה לזהו צי תלמידי הוותיק פ"ה כ"י ר"ג ור"מ מו' יעקב יל"ו ובחל"ט
אשר שאלת ע"ד האשה שהולרככו אותה בט אחר וצעלה שגרטה כבר
לפני כמה שנים צטציל סנמאל שה"י כחוצ צבעו הלוי והוא לא ה"י ומתגע
השני לא עצרו עדיין ב' חדשים והיא רולה לנשא ומכ"ת מעכצ על ידה
כו' והאריך לפלפל טס צפילפול עמוק ועלוס דצדרי העור והרא"ש וקיים
ע"כ אהוצי צנידון דידן צאס כן הוא שאין להאשה הכ"ל טוס חטשא
שיצטעלו הסידוכים צטציל שתחתין עוד זמן מה עד שיעצרו הג' חדשים
ולא ילאת עדיין וציחה ללכת להנשואים אזי מעכצ על ידה צכל מה
דאפשר לך שלא תלך אצל אס הוא צענין ט"ס חטש שיצטעלו הסידוכים
צטציל המחנה זו או טכצר ילאת לדרכה להנשואים הנח"ל מוטצ טח"י
טוגנת וכו' כה דצרי אהוצך מורך ורנך דורש טלונך הערוד טאיר צן
מוהר"ר גדל"י זלה"ה וכו' עכ"ל יע"ש :

הערה לקימון ל"א

בציון קדש של הגאון הגדול מו' יואל הלוי ר"ט מתיצחא דפה הגאון
הזה מוצא ג"כ צטו"ת מהר"ם מלובלין סי' קפ"ו וז"ל צין הימים הראשונים
והאחרונים הנלל וכל אף וחרוכים , והתענג על רוב צרכות דטשים
ורענכים אהוצי האלוף המופלא מו' יואל הלוי יל"ו ולכל המסתופי צלל
מעלתו טלוס . הגיעני גלילת ידך הנקיים ציוס ראשון של חג וששתי על
דצרי כ"ת כעל כל הון צנידון השאל' טשאל כ"ת ראוצן וטועון ול"י
נחנו אחיות ידם צמרתה ליהודה מחמת שהיה חייצ לעכו"ם ולא תלא
ידו לטלס לזמן ההוא ונחנו לו האכטים הכ"ל מוהר"ם כדי שימכור אותה
ישלס לעכו"ם ויהודה הכ"ל נתן לג' האכטים הכ"ל שטר ק"ס עם אשתו
שיפלה אוחן מהחוצ ההוא וכו' וכשהגיע קרוב לזמן התשלומין קנה
ראוצן מיהודה הכ"ל על ידי שליח או צעלמו צגדים צסך מה ואח"כ
הציא ג"כ יהודה לראוצן הכ"ל איה סך מעות מצועכים ולירף הכל צלופן
טעלה סיה לסך חמשים זהוצים לטלס על החוצ הכ"ל וציקס מראוצן
שיכתוב על גצי השטר פילוי א"ך שפרע חמשים זהוצים על השטר כי
אוחו השטר פילוי ה"י ציד ראוצן הכ"ל והקיב לו ראוצן כן אעשה אצל

מצבת הודש

אכהוב על השטר שקבלתי החומסים זהובים הכ"ל על חלקי כי החוב הי'
קרוב למאתיים זהובים כך עען ראובן צפני יהודה הכ"ל ויהודה ל"א
הכחישו ושמעון ולוי טוענים שיש להם חלק בצוחם החומסים זהובים כי
יהודה פרע על אוחו שטר פילוי ושלשתינו כזכרים צטר פילוי ההוא
וכו' עכ"ל והציח גם פילפול הגאון מהר"ר יואל הלוי הכ"ל ואח"כ
השיב הגאון מהר"ם מלוצלין צפילפול עלום וקיים לבסוף הכרחי לעכ"ד
כתצתי צקלר' צקצת שאני כעת כרדף וטרוד צטרדת הרפתקות דעדו על
קהלנו יל"ו והשררה צעו"ה השם יהרם ויפר ויקלקל מחשבתו הרעה
ואל שדי יאמר ללכותינו די ויריק לנו ולמכ"ת צרכי עד צלי די - כה
דצרי איש צריחך הטרוד ואיר צן מהר"ב וכו' ע"ש :

הערה לקימון ל"ב

בציון קודש של הגאון הגדול מו' דוד טעציל הדיין הגדול וריש מתיבתא
דפה הגאון הזה מוצא בתשובת מהר"ם מלוצלין סימון ק"ח וז"ל
אילכא שפירא נוסא פרי נחמד לנעלה להשכיל וללמוד צענפי עץ החיים
והדעת תלמידי הוותיק האלוף מו' דוד טעציל יל"ו . על דבר השאל' כו'
יעקב ואשתו רחל זקנים צאו צימים וצנים לא הי' להם וחששו
שאחר העדרם ירשו אותם יורשיהם יהי' מי שיהי' אותם שלא יהי'
רוחם נוחה צהם והי' ליעקב צן אח ולרחל צת אח וזיווגו אותם וכתרו
להם שטר מתנה רחל כתנה להם כתוצתה לאחר מותה גם יעקב הכ"ל
כתן להם צמתנה אלף זהובים וזמן פרעון האלף זהובים
שעה אחת קודם מותו והחנו שאם ילטרבו לתורו ציתו של כתר
יעקב הנשועצד לכתוצתה אזי עכ"פ ישיירו להמקצלי מתנה אלף זהובים
והפירות מהאלף זהובים יהי' להטתנים מתנה כל ימי חייהם ואחר כל
זה הלכה רחל לעולמה ויעקב נשא אשה אחרת צת צנים והוא נקרא
ומיחל לתשובת הי' ורחמי' כאשר כבר ילדה לו צת שזכה עוד לראות
צנים וצני צנים והנה עתה רולה יעקב הכ"ל לחזור ומתכתו צתו שלא
כתן המתני זו אלא מפני שהי' חושב צדעתו שלא יהי' לו צנים ולאו הי'
יודע שיהי' לו צנים לא הי' כותן מתנה לאחרים ואף שכתוב צנוסת
שטר מתנה אף שעתיד רחל ויעקב ישא אשה אחרת והי' לו צנים ומנה

מצבת הודש

אין לו רשות למכור או להשכין הצית בלתי אם יניח חלק זהובים הכ"ל
 כל זה הי' פיטומי מילי כי לא עלה בדעתו שיהי' לו צנים כי רחל הי' אז
 בת כ"ח שנים והוא הי' זקן בא צינים ועוד טענית אשר אין להאריך
 בו זה תמלית השאלה ועי' כתב הגאון מו' דוד טעזיל תשובה צפילפול
 עמוק והגאון ואור הגולה פילפל בדבריו צפילפול ומקיים צקוף התשוב'
 ע"כ על כל דברי האמת והלדק האלה כרא' לעכ"ד דאין מומס כלל במוסרי
 זו כו' ואין להם שום חיוצ על ר' יעקב הכ"ל ויכול למכור או להשכין
 עד כה דברתי לפי עכ"ד ברוב הנחילה והטירדה הצאה חלי כעת
 ונתהפכות ילדי הזמנים דברי רבך אהובך דו"ס כל הימים הערוד מאיר
 בן מו' גדלי' חתן המלך הגאון מהררי"ץ כ"ץ זלה"ה ע"כ ע"ס :

הערה לסימן ל"ב

בציור קודם של הגאון הגדול מו' זסקינד אז צי דיכא וריש מתיבחה
 הגאון הזה הוציא ג"כ בתשובה מהר"ם מלובלין ז"ל סימן ק"ד
 ז"ל הי' עורך גבור החיל האלוף המרוומם והנעלה עולה מעלה זצמ
 ותהלה ר"מ זר"ג מו' זסקינד סג"ל ולכל הנוסתופים כללו שלום . הגיעני
 דברך אשר כדרשתי מומך על דבר הגבירות והחמאה הנעשות מוחלצ לאן
 שאירע בהן נעשה שנחורף שעבר הי' אותן לאן לערך ג' מאות עומדת
 בחלך גדול או בינה נוקף גדר וצאו לתוכה זאבים והמיתו
 וגם פלעו כמה וכמה לאן מהם והסתח יס לדון אם ג"כ הלוא הנשארות
 שלא הי' כיבר בהן שום פלע ומכה כולן אקורות ודין ספק דרוקות
 וא"כ הגבירה והחמאה שנעשית מוחלצן כולן אקורות או אם יס ללדד
 להחיר כל אותן הלואן שלא הי' כיבר בהן שום פלע ומכה נעעט שאותו
 היקף או חלך טענודו הלואן בתוכו צאותו זמן שצאו בתוכה הזאבים הי'
 היקף גדול ורחב מחזיק ד' או הי' אלפים לאן וא"כ יס לתלות סבל הלואן
 הנשארות צרחו ומנלטו מן הזאבים ולא הסיכו אותם ומציא דברי הגאון
 מו' זסקינד מה שפילפל בדברי העור יו"ד סימן כ"ז צמס הרקצ"א
 והגאון מהר"ם מלובלין כתב תשוב' ארוכה ופילפל צפילפול עלום והחיר
 ומעט סנחצטול החלצ בהלואן הנותרות צמסים ע"י עכו"ם וכי' זכתב
 לצקוף הי' צנידון דידן שהרי העכו"ם חולצ החלצ ועוקה החמא' והגבירות
 להשר

מצבת חודש

להסר רק שישראל יס' לו מקח שקובה מוננו ומספר הגזירות וחציות סל'
החנאה כפי המקח שצניחס כן כרא' לעכ"ד . כ"ד חסדן מורד ורצן
הטורד מאיר זן מוהר"ר גדלוי זלטה"ה סתן המלך הגאון מהרר"י
כ"ץ זלטה"ה ע"כ .

(לד) נוסח מצבת רצינו הגדול הגאון מאור הגולה המפורסם גדור
זין כל גאוני הדור מוי חנוך המוכנה הענדיל צוהר"ר
שמר"י ריט ומיבתח דפה לבזב חצר ספר מנוח הלצות וסו"ת
וסאר מיצורים תלמיד רצינו הגדול הגאון מאור הגולה רצן סל ישראל
מהרש"ל ז"ל :

(נמלכה) אראלים אחזו בארון הקודש ונלקח מאתנו רועה נאמן צנצנת
המן פאר הזמן מאור עינינו ציץ נור הקדוש אדונינו מורינו ורבינו
הגדול אוי ואבוי שוד ושבר לנותרים כי אבדנו אבידת הצדיק מרגניתא
דלית ב"י טימ"י הגאון המופלג סיני ועוקר הרים מוהר"ר חנוך הענדיל
במוהר"ר שמר"י ז"ל ריש מתיבתא וריש גלותא אביר הרועים דאותוהו
רברבין ומופתיו תקיפין אשר הי' מלא וגדוש צנא מלא ספרא ובכל
החכמות ומפולפל מאוד ויגע בתורה כאו"י ולביא והרביץ תורה והעמיד
תלמידים גאוני הדור והעלה מרגליו טבין וסנפדין מים התלמוד וכל בית
ישראל יבכו על מקור החכמה אשר הלך מאתנו ועלתה נשמתו למרומים
ביום א' דר"ה שע"א לפ"ק בזכות זה תנצב"ה גדלו (המלכה)

אמר המוליח לאור כצר הרצתי לדבר צהערות על הגאון הגדול מוי
חסרן חצא ז"ל צהערה מדין הגט סכ"מ סקדר הגט צוין הגאון
רצינו הגדול מוי יוסיע וולק צעל הסמ"ע ורצינו הגדול הגאון מאור
הגולה מוהר"ר הענדיל ז"ל המה היו המסדרים הגט וכל גאוני הדור
הפליגו צעצחו סל הגאון מאור הגולה מוי הענדיל כמו הגאון רצינו
הגדול מוהר"ס יפה צעל הלצות והגאון מוהר"ס מלוצלין והגאון צעל משאת
ציינון כולם הוקירו מעלת רצינו הגדול מוי הענדיל הכ"ל כאשר הצלתי
לעיל

מצבת קודש

לעיל . וגם העתקתי שצחו מספר קרי' כאמנה אשר מציח כל הספרים
שחיצר אשר נקס יראה הרואה רצ גדלו וגבורתו בכל התור' וכל החכמות
יע"ש . אך אז בשעה שכתבתי הערות לא ידעתי אם נשכן כבוד מנוחמו
הקדוש' פה עירינו כי התשובות הנ"ל מציאים סקרר הגט צוין וכתבו
עליו הגאון מו' הענדיל ז"ל ולא נודע לנו מקום כבודו חיו אך איסרחיש
מילחח וכדומן שהאנשים השקקים אללי צעזרת הקודש חפרו צעמקי
האדמה לחפור גנזי הקודש ולהוליח אנשים השקועים צתחטיות ולחדש
זכרונו על פני האדמה הוליחו האנן הקודש הזה וצאו אללי ואמרו
שמאלו אנן קודש ושם כחוצ קס העזיל כי לא ידעו קרוא המכתב עליו כי
הי' גלי כילים עליו ועשנים למחו עליו ולא כהלן כתבו למיקרי ומיד
ליתמי להעוסקים צמלכת הקודש החופרים לנקות אותו מכל סיג
ושמן כאשר חני עושה צכל אנני הקודש הוחטוסקים פה צחלר היסכה
ומיד קראתי עליו המכתב הנ"ל ושמתמי צו כי איסתייע מילתח מן שמי
וכתגלגל זכות על ידי להיות זכר להגאון נאור הגול' אשר כאלד זכרו
נאלתכו והקוה כי חכמי ישראל וגאוניו ומצקרי והורסי קדמוניות יצרכו
צגלל הדבר הזה . דברי גבריאל צהגאון המוצהק מוהרנ"ה זללה"ה :

(לה) נוסחת נולצת הרצ הגאון הגדול המופלג צחכמה וצזקה מוהר"ר
מרדכי כ"ץ ריק נתיצחח דפה :

(צמלכה) ומרדכי יצא לפני המלך מלכו של עולם אראלים אחו צארון
הקודש ונלקח מאתנו חמדת ישראל האלוף הגדול בתורה מנורה
השהורה עבד עבודתו תמה מוהר"ר מרדכי כ"ץ במוהר"ר דוד עלה ונתערה
לריש מתיבתא דפה ארו אשר בלבנון חד מבעלי תריסין במשנה ובגמרא
ובסברא ובפילפולא דאורייתא בחריפות ובקיאות יוד וצלל בים התלמוד והעלה
מרגלין וסמירין זקן זה קנה חכמה יומם ולילה לא פסיק פומי מגירסא .
עם תלמידיו וחברים והחזיק ישיבתו הרמתה אשר הרביץ תורה והעמיד תלמידיו
רבים גדולי מישראל ועבד לה' בתדירה בתורה ובתפלה בכל רמ"ח איבריו
לכן בזכות זה תנצבה :

הלך לעולמו וימת זקן ושבע ימים ר"ה ניסן שצ"א לפ"ק .
הגאון

מצבת קודש

הגאון הגדול המופלג בחכמה וזקקה מו' מרדכי כ"ץ ז"ל ריש מתיבתא
דפה כבר דברתי ממונו לעיל בהערותי על הגאון הגדול מו' אהרן אבא ז"ל
והזאתי דברי הגאון מאור הגולה מו' יעקב קאפיל ז"ל בנידון פסק הלכה
לענין חילנות העומדים בבית החיים היסן פה ודברי הגאון מאור הגול'
מו' יוס עוז ליפמאן צעל תוס' יו"ע ודברי הגאון הגדול מו' אהרן אבא
הלוי והגאון מאור הגולה צעל איתן האזרחי החולקים על הפסק הכ"ל
וכתב טס הגאון צעל איתן האזרחי אשר הוא והגאון מו' מרדכי ז"ל הנה
הכהנים הגדולים צתורה הלכו לבקר האילנות הכ"ל וראו שאין בהם
פוחח טפח כאשר כזכר לעיל וגם צתקוצת הגאון צעל משאח בנימין
הביא את הגאון מו' מרדכי כ"ץ צתקוצ' שהשיב להבאונים מאורי הגולה
יחיד דדורו מו' אברהם אשכנזי קאלענעלעטן צוגין ואל הגאון מו' מרדכי
כ"ץ וזה לשונו בסיון ל"ח ונלכי ארץ ורוזנים אמילי כח ורצ אונים עמודי
גולה חכמים ונבונים הנה באוני עולם ונחתני שני המאורות הגדולים
האצ"ד הישראל' פ"ה ר"ע מו' אברהם אשכנזי נר"ו (הוא הגאון
מאור הגולה ווהר"ר אברהם אשכנזי הנזכר צספרי וולצת קודש
חלק ראשון שר הגאון צעל כנסת יחזקאל הי' ככדו וכתב עליו שהי' יחיד
דדורו עי"ש צ' שצחו טס אשר העתקתי ופניקס בהכ"כ דתו"ה טנה יראה
רצ שצחו וגר) והאלוף המופלג בחכמה וזקקה מו' מרדכי כ"ץ נר"ו -
אמרי יוקר כמים כדרבנות כוללו ופי ונכ"ת אלי הקטן על דבר האשה
העבונה צתקל כוור קלמן עיושצי קהילתכס אמרתי הן לני עץ יצט איס
אשר כמוני יוס כלוא צצית כי חשכו הרואים בארצות וציתי ריקס
מלחס ושטל עם כל זה לקול בזירתכס חשתי ולא התמהמתי למורה
רצה לחוות יעתי צטריותא דאשה עבונה כי לפי דעתי אין כאן צית
עיושם כלל י' כל החשק והגמגום אשר כתצחס היא צעדות קל כוור
צרוך מלך ש לחוש שהוא כוגע צעדות מואחר טכעל סכר צצציל סי' ציד
עדותו ואע"כ פסקתס צעדותו כסירה לפי צצקוף כתפטר העד עם
האשה שחלו דבר קלוז צצכר עדותו צין יועיל עדותו צין לא יועיל
דמהסתא לי כוגע צעדות הוא אמנס דרברי העד השני כוור שמואל
זמ"ל לא דתס ומאומה וכמדומה לי טפשוט צעיכסם שאין צעדותו
עומק כי איי ומפיק להסיר האשה על פי עדותו ואס איפכא ומסתברא
כי עדותו כוור צרוך לאו כלום הוא צעיני אכן דקדקתי צעדותו

מצבת קודש

של כוונת זיונו ויל ונלחתי טעפ"י עדותו לזד יס להתיב האכה ומחילת
 כדבר ועדותו של כוונת זיונו ויל ונלחתי טעפ"י עדותו לזד יס להתיב האכה ומחילת
 זכויל הנה כהצחם בי יחננו נאור על הדברים האלו טילאו מפי
 גאוני עולם והאריך לפלפל פס דדבריהם כי גאון עמוק הוא וכתב
 לצסקוף הנראה צעיני כתצתי ואחס עטו כעוז צעירכס . דברי
 הקטן בנימן אהרן ז"ר אברהם סלניק ז"ל :

אמר המוליד לאור , הן ה"י דעתית תת צחירת האת לערך מאת
 גאוני וקרי התורה כי יס צידי יותר ונשלט מאות נקחאות מלצות
 גאוני עירנו , מנצד מלצות עתיקות אשר עודם צלתי מוקים מגלי
 כלים . אך צרחותי כי הגאונים המוצאים צחירת האת כזכרים צקו"ת
 רצות לגאוני הדור ראשי הגולה ואדירי התורה , יעתי מואד להראות
 חיזהו מוקומן ופטיי ידי עליהם אחרי עיון רצ צמקור המקומות צט"ם
 ופסקים וצעז"ה יעתי ונלחתי , ואחרי העלתי על הסגד ראיתי כי
 כזר עלה צידי מוצרת שלונה וזה טפובי עמוני קדס ערצים כל קורא צס
 לכן אמרתי לסיים כעת חצורי ולהותיר שארית פלטה לימיכהצאים א"י
 ואקרה כי מוצרתי זאת המלחחן צעירי החכמים והמזקרי סגדולים .
 דברי השט וקנה דברי הגאונים היקרה ומלפה טזכותו יעמוד לי
 טיעורתי הט"י צחקדו למען אוכל לישז על התורה והעבודה אזכה להוליד
 לאור חדושי צגפ"ת והגהותי על חדושי כבוד אצח אצרי הגן ז"ל וחצורי
 על התורה ואגדות ויצרכני עם כל צ"צ צחיים עוצים ודוכים .
 דברי המעתיב **ג ב ר י א ל** צהגאון הגדול החריף העט קדוש ה"י
 המפורסם בכל העולם צתורה וקדושה וחסידות מוהר"ר נפרי הירץ
 זוקללה"ה אצד"ק ראדוויל וראצ"ד וינ"ל דורס טוז לעדה קדושה פה
 לצוז יע"א .

סליה

ע"י המסדר האותיות העוסק במלכת הקודס צאמונה סור **היום**
יהודה ליה בן המנוח מהו **יעקב משו** אצד ז"ל :

B

533.

III.

III